

IV

(Az EK-Szerződés, az EU-Szerződés és az Euratom-Szerződés alapján 2009. december 1-je előtt elfogadott jogi aktusok)

AZ EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁG 788/08/COL HATÁROZATA

(2008. december 17.)

az állami támogatások anyagi jogi és eljárásjogi szabályainak a referencia-kamatlábakról és leszámítolási kamatlábakról, valamint a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásról szóló meglévő fejezetek módosítása, továbbá a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatások visszafizettetéséről, a filmművészeti és más audiovizuális alkotásokhoz nyújtott állami támogatásról és a vasúti vállalkozásoknak nyújtott állami támogatásról szóló új fejezetek beiktatása révén hatvanhetedik alkalommal történő módosításáról

AZ EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁG ⁽¹⁾,

TEKINTETTEL az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra ⁽²⁾ és különösen annak 61–63. cikkére és 26. jegyzőkönyvére,

TEKINTETTEL az EFTA-államok közötti, Felügyeleti Hatóság és Bíróság létrehozásáról szóló megállapodásra ⁽³⁾ és különösen annak 24. cikkére és 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjára,

MIVEL a felügyeletről és bíróságról szóló megállapodás 24. cikke értelmében a Hatóság érvényt szerez az EGT-megállapodás állami támogatásra vonatkozó rendelkezéseinek,

MIVEL a felügyeletről és bíróságról szóló megállapodás 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján a Hatóság köteles közleményeket vagy iránymutatásokat kiadni az EGT-megállapodás által szabályozott ügyekben, amennyiben az EGT-megállapodás vagy a felügyeletről és bíróságról szóló megállapodás kifejezetten így rendelkezik, vagy amennyiben a Hatóság ezt szükségesnek ítéli,

MIVEL a felügyeletről és bíróságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve ⁽⁴⁾ I. részének 1. cikke értelmében a Hatóság folyamatosan vizsgálja az EFTA-államokban meglévő valamennyi támogatási rendszert, valamint javaslatot tesz bármely szükséges intézkedésre, amelyet az egyre fokozódó fejlődés, illetve az EGT-megállapodás működése megkövetel,

EMLÉKEZTETVE az állami támogatás terén a Hatóság által 1994. január 19-én elfogadott eljárásjogi és anyagi jogi szabályokra ⁽⁵⁾,

⁽¹⁾ A továbbiakban: a Hatóság.

⁽²⁾ A továbbiakban: az EGT-megállapodás.

⁽³⁾ A továbbiakban: a felügyeletről és bíróságról szóló megállapodás.

⁽⁴⁾ A továbbiakban: a 3. jegyzőkönyv.

⁽⁵⁾ Az EFTA Felügyeleti Hatóság által 1994. január 19-én elfogadott és közzétett, az EGT-megállapodás 61. és 62. cikkének, valamint a felügyeletről és bíróságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve 1. cikkének alkalmazására és értelmezésére vonatkozó iránymutatás, amelyet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* (a továbbiakban: HL) (L 231., 1994.9.3., 1. o.) és 32. EGT-kiegészítésében (1994.9.3., 1. o.) tettek közzé. Az iránymutatást (a továbbiakban: az állami támogatásokról szóló iránymutatás) legutóbb 2008. október 8-án módosították. Az állami támogatásokról szóló iránymutatás frissített változata a Hatóság honlapján található: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

MIVEL 2007. november 15-én az Európai Bizottság közleményt fogadott el a tagállamokat a jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatások visszafizettetésére felszólító bizottsági határozatok hatékony végrehajtásáról ⁽⁶⁾,

MIVEL 2008. január 19-én az Európai Bizottság közleményt bocsátott ki a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról ⁽⁷⁾,

MIVEL 2008. június 16-án az Európai Bizottság közleményt bocsátott ki a filmművészeti és más audiovizuális alkotásokkal kapcsolatos bizonyos jogi szempontokról szóló, 2001. szeptember 26-i bizottsági közlemény nyomán követéséről szóló közlemény alkalmazásának meghosszabbításáról ⁽⁸⁾,

MIVEL 2008. június 20-án az Európai Bizottság elfogadta az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló közleményt ⁽⁹⁾,

MIVEL 2008. július 22-én az Európai Bizottság közlemény formájában közösségi iránymutatást bocsátott ki a vasúti vállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokról ⁽¹⁰⁾,

MIVEL e közlemények és értesítések az Európai Gazdasági Térséget is érintik,

MIVEL az EGT állami támogatási szabályainak egységes alkalmazását az Európai Gazdasági Térség egész területén biztosítani kell,

⁽⁶⁾ HL C 272., 2007.11.15., 4. o.

⁽⁷⁾ HL C 14., 2008.1.19., 6. o.

⁽⁸⁾ HL C 134., 2007.6.16., 5. o.

⁽⁹⁾ HL C 155., 2008.6.20., 10. o.

⁽¹⁰⁾ HL C 184., 2008.7.22., 13. o.

MIVEL az EGT-megállapodáshoz csatolt XV. melléklet végén szereplő „ÁLTALÁNOS MEGJEGYZÉSEK” cím II. pontja értelmében a Hatóság a Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja az Európai Bizottság által elfogadott jogi aktusoknak megfelelő jogi aktusokat,

AZ Európai Bizottsággal folytatott konzultációt követően,

EMLÉKEZTETVE ARRA, hogy a Hatóság Izlanddal, Liechtensteinnel és Norvégiával folytatott levélváltás formájában konzultációt folytatott az EFTA-államokkal,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az állami támogatásokról szóló iránymutatás referencia-kamatlábakról és leszámítolási kamatlábakról szóló fejezetét módosítani kell. Az új fejezet e határozat I. mellékletében található.

2. cikk

Az állami támogatásokról szóló iránymutatás kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásról szóló fejezetét módosítani kell. Az új fejezet e határozat II. mellékletében található.

3. cikk

Az állami támogatásokról szóló iránymutatást a vasúti vállalkozásoknak nyújtott állami támogatásról szóló új fejezet beiktatásával módosítani kell. Az új fejezet e határozat III. mellékletében található.

4. cikk

Az állami támogatásokról szóló iránymutatást a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatások visszafizettetéséről szóló új fejezet beiktatásával módosítani kell. Az új fejezet e határozat IV. mellékletében található.

5. cikk

Az állami támogatásokról szóló iránymutatást a filmművészeti és más audiovizuális alkotásokhoz nyújtott állami támogatásról szóló új fejezet beiktatásával módosítani kell. Az új fejezet e határozat V. mellékletében található.

6. cikk

Az állami támogatásokról szóló iránymutatás Panaszok – a feltételezett jogellenes állami támogatásokra vonatkozó panaszok benyújtásához kitöltendő formanyomtatvány című fejezetét el kell hagyni.

7. cikk

Csak az angol nyelvű szöveg hiteles.

Kelt Brüsszelben, 2008. december 17-én.

az EFTA Felügyeleti Hatóság részéről

Per SANDERUD
elnök

Kristján A. STEFÁNSSON
testületi tag

I. MELLEKLET

REFERENCIA-KAMATLABAK ES A LESZÁMITOLÁSI KAMATLABAK ⁽¹⁾

Az állami támogatások ellenőrzésének keretében a Hatóság referencia-kamatlabakat és leszámítolási kamatlabakat alkalmaz. A referencia-kamatlabakat és leszámítolási kamatlabakat a piaci kamatlabák helyettesítésére használják a támogatási támogatástartalmának mérésénél, különösen a több részletben történő kifizetések esetén, valamint a kamattámogatási programokból származó támogatáselem kiszámításánál. Az említett kamatlabakat alkalmazzák a *de minimis* szabálynak, valamint a csoportmentességi rendeleteknek való megfelelés ellenőrzésére is.

A Hatóság a referencia-kamatlabák megállapítására a következő módszert fogadja el:

— A kiszámítás alapja: 1 éves IBOR-kamatlabák

Az alapkamatlab az 1 éves pénzüpiaci kamatlabon alapul, amellet, hogy a Hatóság fenntartja magának a jogot bizonyos esetekre vonatkozóan ennél hosszabb vagy rövidebb lejárati idő alkalmazására.

Ahol az említett kamatlabák nem állnak rendelkezésre, ott a 3 hónapos pénzüpiaci kamatlab kerül alkalmazásra.

Megbízható vagy megfeleltethető adatok hiányában, valamint kivételes esetekben a Hatóság más számítási alapot is meghatározhat, az érintett EFTA-állammal vagy -államokkal szoros együttműködésben és rendszerint a megfelelő nemzeti központi banktól származó adatok alapján.

— Kamatfelárak

Általában a következő kamatfelárak alkalmazandók az érintett vállalkozás hitelminősítésétől és a kínált biztosítékoktól ⁽²⁾ függően.

Bázispontban kifejezett kamatfelárak			
Hitelminősítési kategória	Biztosítékokkal való fedezettség		
	Magas	Általános	Alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	220	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/Pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1 000 ⁽¹⁾

⁽¹⁾ A megmentési és szerkezetátalakítási támogatásokra vonatkozó különös rendelkezések alkalmazásának függvénye; e rendelkezéseket jelenleg a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás (HL L 97., 2005.4.15., 41. o.) és különösen annak 24. pontjának a) alpontja rögzíti, amely szerint a kölcsön kamatlabának „legalábbis összehasonlíthatónak kell lennie a jól működő vállalkozásoknak nyújtott kölcsönöknél szokásos kamatlabával és különösen a Hatóság által elfogadott referencia-kamatlabakkal”. Így a megmentési támogatással kapcsolatos esetekben a legalább száz bázisponttal megemelt 1 éves IBOR-kamatlabák alkalmazandók.

Az alapkamatlabhoz általában 100 bázispontot adnak. Ez a következő helyzetet tételezi fel: i. kielégítő hitelminősítéssel és magas szintű biztosítékkal rendelkező vállalkozásoknak adott kölcsönök, illetve ii. jó hitelminősítésű és általános mértékű biztosítékkal rendelkező vállalkozásoknak nyújtott kölcsönök.

Olyan hitelfelvevők esetében, akik nem rendelkeznek hitelfelvevői múlttal vagy mérlegszemléletű megközelítésen alapuló hitelminősítéssel, mint például bizonyos meghatározott célra létrehozott vállalkozások vagy új vállalkozások, az alapkamatlabát (a rendelkezésre álló biztosítéktól függően) legalább 400 bázisponttal kell megemelni, és a kamatfelár nem lehet alacsonyabb, mint amit az anyacég esetében alkalmaznának.

⁽¹⁾ E fejezet megfelel a referencia-kamatlab és a leszámítolási kamatlab megállapítási módjának módosításáról szóló bizottsági közleménynek (HL C 14., 2008.1.19., 6. o.) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:014:0006:0009:EN:PDF>

⁽²⁾ Általános mértékű biztosíték alatt a pénzügyi szervezetek által a kölcsönök garanciájaként általában megkövetelt mértékű biztosíték értendő. A biztosítékok mértéke a nemteljesítéskori (LGD) veszteségrátával mérhető, amely a várható veszteség az adós kitettségének százalékában, figyelembe véve a biztosítékokból és a fizetéseketelenség során értékesített vagyontárgyakból behajtható összegeket; ebből következően a nemteljesítéskori veszteségrátát fordítottan arányos a biztosítékok érvényességével. E fejezet feltételezi, hogy a nagy mértékű biztosítékok 30 % alatti, illetve azzal egyenlő, az átlagos mértékű biztosítékok 31 % és 59 % közötti, és az alacsony mértékű biztosítékok 60 %-kal egyenlő, illetve annál magasabb nemteljesítéskori veszteséggel járnak. A nemteljesítéskori veszteségrátáról további részletek találhatók a Bazel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework – Comprehensive Version című, a következő helyen található dokumentumban: <http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>

A minősítéseknek nem szükséges meghatározott hitelminősítő intézetektől származniuk – a nemzeti hitelminősítő rendszerek vagy a bankok által a nemteljesítési ráták jelzésére használt minősítő rendszerek alkalmazása ugyanúgy elfogadható ⁽¹⁾.

A fenti kamatfelárak a piaci helyzet figyelembevételével időről időre felülvizsgálhatók.

— Aktualizálás

A referencia-kamatlábát évente egy alkalommal aktualizálják. Az alapkamatlábát az előző év szeptemberében, októberében és novemberében feljegyzett 1 éves IBOR-kamatlábak alapján határozzák meg. Az így rögzített alapkamatláb január elsejével lép hatályba. Annak érdekében, hogy figyelembe vegyék a nagymértékű és hirtelen változásokat, minden olyan alkalommal aktualizálást kell végrehajtani, amikor a megelőző három hónap alapján számított átlagos kamatláb több mint 15 %-kal eltér az érvényben lévő kamatlábtól. Az új kamatláb a számításnál figyelembe vett hónapok elteltét követő második hónap első napján lép hatályba.

— Leszámítolási kamatláb: A nettó jelenérték kiszámítása

A referencia-kamatláb alkalmazandó leszámítolási kamatlábként is, a nettó jelenértékek kiszámítása céljából. E célra általában a 100 bázispontos fix kamatfelárral megnövelt alapkamatláb használandó.

— E módszer 2009. január 1-jétől érvényes.

⁽¹⁾ A leggyakrabban használt hitelminősítési rendszerek összehasonlítását lásd pl. a Nemzetközi Fizetések Bankja 207. számú munkadokumentumának 1. táblázatában: <http://www.bis.org/publ/work207.pdf>

II. MELLÉKLET

ÁLLAMI KEZESSÉGVÁLLALÁSOK ⁽¹⁾

1. BEVEZETÉS

1.1. Háttér

E fejezet az EFTA Felügyeleti Hatóság kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásokra vonatkozó megközelítését aktualizálja azzal a céllal, hogy az EFTA-államok számára részletesebb iránymutatással szolgáljon azokról az elvekről, amelyekre az EFTA Felügyeleti Hatóság az EGT-megállapodás 61. és 62. cikkének, valamint a felügyeletről és bíróságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyvének értelmezését és állami kezességvállalásokra történő alkalmazását alapozni kívánja. Ezeket az elveket jelenleg az EFTA Felügyeleti Hatóság állami támogatásokról szóló iránymutatásának az állami kezességvállalásról szóló jelenlegi fejezete ⁽²⁾ rögzíti. Az e fejezet alkalmazása tekintetében 2000 óta szerzett tapasztalatok arra engednek következtetni, hogy az EFTA Felügyeleti Hatóság e területen folytatott politikáját felül kell vizsgálni. Ebben az összefüggésben az EFTA Felügyeleti Hatóság emlékeztetni kíván többek között az Európai Bizottság egyes határozatait ⁽³⁾ révén érvényesülő jelenlegi gyakorlatára, amelynek értelmében a programok részét képező valamennyi kezesség tekintetében el kell végezni a veszteségek kockázatának egyéni értékelését. Az EFTA Felügyeleti Hatóság az e területen folytatott politikáját a lehető legátláthatóbbá kívánja tenni, ezáltal biztosítva határozatai kiszámíthatóságát és az egyenlő bánásmódot. Az EFTA Felügyeleti Hatóság főként biztos támpontokkal kíván szolgálni a kis- és középvállalkozások (a továbbiakban: kkv-k) és az EFTA-államok számára – egy adott társaság vonatkozásában a társaság pénzügyi minősítése alapján – azon legalacsonyabb díj meghatározásához, amelynek alkalmazása esetén az adott állami kezességvállalás nem minősül az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdése szerinti támogatásnak. Hasonlóképpen, amennyiben a felszámított díj összege elmarad ettől a szinttől, úgy a különbség támogatási elemnek tekinthető.

1.2. A kezességvállalások típusai

A kezességvállalást leggyakrabban hitellel vagy olyan egyéb szerződéses pénzügyi kötelezettséggel társítják, amelyet a hitelfelvevő a hitelezővel szemben vállal; a kezesség nyújtható egyedi kezességként vagy kezességvállalási program formájában.

A kezességvállalásnak azonban különböző formái lehetnek, függően jogalapjuktól, az érintett ügylet típusától, a kezességvállalás időtartamától stb. Noha a felsorolás nem teljes körű, a kezesség alábbi formái azonosíthatók:

- általános kezességvállalás, azaz vállalkozások számára nyújtott kezességvállalás, szemben az olyan meghatározott ügyletekhez kapcsolódó kezességvállalásokkal, mint például hitel, tőkebefektetés stb.,
- külön okiratban biztosított kezességvállalás, szemben a vállalkozás jogállásához kötődő kezességvállalással,
- közvetlenül nyújtott kezességvállalás, szemben az elsődleges kezesnek nyújtott viszontkezeség-vállalással,
- korlátlan kezességvállalások, szemben az összecszerzésükben, illetve időben korlátozott kezességvállalásokkal. Az EFTA Felügyeleti Hatóság kezességvállalás formájában nyújtott támogatásnak tekinti az olyan vállalkozások által szerzett kedvezőbb finanszírozási feltételeket is, amelyek jogi formája kizárja a csőd vagy egyéb fizetési képtelenségi eljárás lehetőségét, vagy biztosítja a kifejezetten állami kezességvállalást vagy a veszteségek állam általi fedezését. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, amikor az állam részesedést szerez egy vállalkozásban, amennyiben a szokásos korlátozott felelősség helyett korlátlan felelősséget fogadnak el,
- egyértelműen szerződésen (így például meghatározott alakiságokhoz kötött szerződésen, felelősségvállaló nyilatkozaton) vagy más jogi forráson alapuló kezességvállalás, szemben az olyan kezességvállalással, amelynek alakja kevésbé meghatározott (így például kísérőlevél, szóbeli kötelezettségvállalás), ahol az ilyen kezességvállalások által biztosítható felelősségi szintek alkalmasint különbözőek is lehetnek.

Különösen az utóbbi esetben, a megfelelő jogi vagy könyvelési nyilvántartás hiánya miatt a kezességvállalás alig nyomon követhető. Ez így van mind a kedvezményezett, mind az állam vagy a kezességet vállaló közintézmény szempontjából, és következésképpen a harmadik felek számára rendelkezésre álló információk szempontjából is.

⁽¹⁾ E fejezet megfelel a az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló bizottsági közleménynek (HL C 155., 2008.6.20., 10. o. és helyesbítése HL C 244., 2008.9.25., 32. o.), továbbá az EFTA Felügyeleti Hatóság állami támogatásokról szóló iránymutatásának az állami kezességvállalásról szóló, jelenlegi fejezete helyébe lép (HL L 274., 2000.10.26., 29. o., EGT-kiegészítés 48., 2000.10.26., 45. o.).

⁽²⁾ HL L 274., 2000.10.26., 29. o. és EGT-kiegészítés 48., 2000.10.26., 45. o. E fejezet megfelelt az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló bizottsági közleménynek (HL C 71., 2000.3.11., 14. o.).

⁽³⁾ Például: a Bizottság 2003/706/EK (2003. április 23.) határozata Brandenburg tartomány 1991. és 1994. évre vonatkozó kezességvállalási programjairól, C 45/98. sz. (korábbi NN 45/97) állami támogatás (HL L 263., 2003.10.14., 1. o.); a Bizottság határozata (2003. december 16.) a hajózási finanszírozás területére vonatkozó németországi kezességvállalási programokról – Németország (N 512/03) (HL C 62., 2004.3.11., 3. o.); a Bizottság 2006/599/EK határozata (2005. április 6.) Olaszországnak a hajózási finanszírozására nyújtandó állami támogatási rendszeréről (HL L 244., 2006.9.7., 17. o.).

1.3. A fejezet felépítése és alkalmazási köre

E fejezet alkalmazásában:

- a) „kezeségvállalási program”: bármely olyan eszköz, amely alapján – anélkül, hogy további végrehajtási intézkedésekre lenne szükség – kezeségvállalást lehet nyújtani vállalkozások számára, tiszteletben tartva az időtartamra, az összegre, az alapügyletre, illetve a vállalkozások (így a kkv-k) típusára vagy méretére vonatkozó bizonyos feltételeket;
- b) „egyéni kezeség”: vállalkozásnak nyújtott és nem kezeségvállalási program alapján odaítélt kezeségvállalás.

E fejezet 3. és 4. szakasza úgy került megfogalmazásra, hogy közvetlenül alkalmazható legyen az egyes pénzügyi ügyletekhez, így például a hitelekhez kapcsolódó kezeségvállalásokra. Az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy ítéli meg, hogy tekintettel gyakoriságukra és arra, hogy összegük megállapítható, ezek azok az esetek, ahol leginkább szükség van annak megállapítására, hogy a kezeségvállalások állami támogatásnak tekintendők-e vagy sem.

mivel legtöbb esetben a kezeségvállalással biztosított ügylet formája hitel, a közlemény a továbbiakban a kezeségvállalás fő kedvezményezettjére „hitelfelvevőként”, azon szervre pedig, amelynek kockázata az állami kezeségvállalás következtében csökken, „hitelezőként” fog hivatkozni. E két kifejezés használata a szöveget alátámasztó indokok megértésének megkönnyítését is célozza, hiszen a hitel működésének alapelve széles körben ismert. Ebből azonban nem következik, hogy a 3. és 4. szakaszt csak a hitelekre vonatkozó kezeségvállalásokra kell alkalmazni. A 3. és 4. szakasz valamennyi kezeségvállalásra alkalmazandó, ahol a kockázat hasonló átruházására kerül sor, például tőkebefektetés esetén, feltéve, hogy a vonatkozó kockázati profilt (beleértve a fedezet esetleges hiányát) is tekintetbe veszik.

A fejezet valamennyi gazdasági ágazatra vonatkozik, beleértve a közlekedési ágazatot is, az érintett ágazatban nyújtott kezeségvállalásokhoz kapcsolódó egyedi szabályok sérelme nélkül.

Ez a fejezet nem vonatkozik az exporthitel-garanciára.

1.4. A kezeségvállalás egyéb típusai

Ha a kezeségvállalás bizonyos formái (lásd az 1.2. pontot) a kockázatnak a kezesre történő átruházásával járnak, illetve ha azok nem rendelkeznek az 1.3. pontban említett egyedi jellemzők közül legalább egygel – ilyenek például a biztosítási kezeségvállalások –, úgy ezekről eseti alapon kell elemzést készíteni, amely során a szükséges mértékben kell alkalmazni a fejezet vonatkozó szakaszait vagy a benne leírt módszereket.

1.5. Semlegesség

Ez a közlemény nem érinti az EGT-megállapodás 125. cikkét, és így az EFTA-államokban fennálló tulajdoni rendet sem. Az EGT-megállapodás semleges a köz- vagy a magántulajdon tekintetében.

Különösen az a tény, hogy egy vállalkozás tulajdonjoga nagy részben állami kézben van, nem elegendő önmagában az állami kezeségvállalás megállapításához, feltéve, hogy nem állnak fenn kifejezett vagy implicit kezeségvállalási elemek.

2. A 61. CIKK (1) BEKEZDÉSÉNEK ALKALMAZHATÓSÁGA

2.1. Általános megjegyzések

Az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy összeegyeztethetetlen a megállapodásban foglaltak érvényesülésével az EK-tagállamok vagy az EFTA-államok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzíja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a Szerződő Felek közötti kereskedelmet.

Ezek az általános feltételek alkalmazandók a kezeségvállalásokra is. Ami a lehetséges támogatás egyéb formáit illeti, állami támogatásnak minősülhet az állam által közvetlenül, azaz a központi, regionális vagy helyi hatóságok által, valamint az egyéb állami ellenőrzés alatt álló szervek, így például a vállalkozások által az államnak betudható módon ⁽⁴⁾, állami forrásból nyújtott kezeségvállalás.

A kétségek elkerülése érdekében tehát tisztázni kell az állami források fogalmát az állami kezeségvállalások tekintetében. Az állami kezeségvállalás azt az előnyt foglalja magában, hogy a kezeségvállaláshoz társuló kockázatot az állam viseli. Azt, hogy az állam viseli a kockázatot, általában megfelelő díjjal ellentételezik. Amennyiben az állam eltekint e díj egy részétől vagy egészétől, az egyrészről a vállalkozásnak nyújtott előnyt, másrészről az állami források felhasználását jelenti. Így még abban az esetben is, ha a kezeségvállalás alapján az állam végül semmilyen kifizetést nem teljesít, az még állami támogatásnak minősülhet az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése alapján. A támogatás nyújtása a kezeség elvállalásának időpontjában, nem pedig a kezeség érvényesítésekor vagy a kezeségvállalás feltételei alapján történő kifizetéskor történik. A kezeség vállalásakor kell értékelni azt, hogy a kezeségvállalás állami támogatásnak minősül-e vagy sem, és ha igen, az milyen összeget tesz ki.

Ebben az összefüggésben az EFTA Felügyeleti Hatóság megjegyzi, hogy az állami támogatásra vonatkozó szabályok alapján elvégzett elemzés nem érinti az adott intézkedésnek az EGT-megállapodás egyéb rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségét.

⁽⁴⁾ Lásd a C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság, ún. „Stardust”-ügyben hozott ítéletet (EBHT 2002., I-4397. o.).

2.2. Támogatás a hitelfelvevő részére

A támogatás kedvezményezettje általában a hitelfelvevő. Amint az a 2.1. pontban megállapításra került, a kockázatviselés általában megfelelő díjjal ellentételezik. Ha a hitelfelvevő nem köteles díjat fizetni, vagy alacsony összegű díjat fizet, akkor előnyhöz jut. A kezesség nélküli helyzethez képest az állami kezességvállalás lehetővé teszi a hitelfelvevő számára, hogy a pénzpiacokon az általában elérhető pénzügyi feltételeknél kedvezőbb feltételek mellett jusson hitelhez. Az állami kezességvállalás segítségével a hitelfelvevő jellemzően alacsonyabb kamatot kaphat, illetve kevesebb biztosítékot kínálhat. Egyes esetekben állami kezességvállalás nélkül a hitelfelvevő nem találna olyan pénzügyi intézményt, amely kész lenne bármilyen feltétel mellett is hitelezni. Az állami kezességvállalás így megkönnyítheti új vállalkozás létrehozását, és lehetővé teheti egyes vállalkozások számára, hogy pénzt szerezzenek új tevékenységek folytatására. Hasonlóképpen, az állami kezességvállalás segítséget nyújthat a nehézségekkel küzdő vállalkozásoknak, hogy a megszűnés vagy a szerkezetátalakítás helyett továbbra is aktívak maradjanak, ami a verseny torzulásához vezethet.

2.3. Támogatás a hitelező részére

2.3.1. Bár általában a támogatás kedvezményezettje a hitelfelvevő, nem zárható ki, hogy meghatározott körülmények között a támogatás közvetlenül a hitelező javát is szolgálja. Így például abban az esetben, ha a már vállalt hitel vagy egyéb pénzügyi kötelezettség tekintetében az állam utólagosan vállal kezességet az adott hitel vagy pénzügyi kötelezettség feltételeinek kiigazítása nélkül, vagy ha a biztosított hitelt egy másik, nem biztosított hitel ugyanazon hitelintézet részére történő visszafizetésére használják fel, akkor az a hitelező számára is támogatást jelenthet, amennyiben a hitelek biztosítéka növekszik. Ha a kezességvállalás a hitelező számára is tartalmaz támogatást, figyelmet kell fordítani arra a tényre, hogy az ilyen támogatás fő szabályként működési támogatásnak minősülhet.

2.3.2. A kezességvállalás eltér az olyan egyéb állami támogatási intézkedéstől, mint például a vissza nem térítendő támogatások vagy az adómentességek, mivel a kezességvállalás esetében az állam és a hitelező között is jogviszony keletkezik. Ezért figyelembe kell venni a jogellenesen nyújtott állami támogatás folytán a harmadik személyeket érintő lehetséges következményeket is. A hitelekre vonatkozó állami kezességvállalás esetében ez főleg a hitelező pénzügyi intézményeket érinti. A vállalkozások számára a finanszírozási célból kibocsátott kötvényekre adott kezességvállalás esetében ez a kötvénykibocsátásban részt vevő pénzügyi intézményeket érinti. A nemzeti jog alapján kell vizsgálni azt a kérdést, hogy a támogatás jogellenes volta kihat-e az állam és harmadik személyek közötti jogviszonyra. A nemzeti bíróságoknak vélhetőleg meg kell vizsgálniuk, hogy a nemzeti jog megakadályozza-e a kezességvállalási szerződések teljesítését, és az EFTA Felügyeleti Hatóság szerint ezen értékelés során a bíróságoknak figyelembe kell venniük az EGT-jog megsértését is. Ennek megfelelően, a hitelezőknek – szokásos elővigyázatosságból – érdekükben állhat annak ellenőrzése, hogy a kezességvállaláskor tiszteletben tartották-e az állami támogatásra vonatkozó EGT-szabályokat. Az EFTA-államnak meg kell tudni adnia az EFTA Felügyeleti Hatóság által az egyedi esetre vagy programra nézve kiadott ügyszámot, és adott esetben biztosítania kell az EFTA felügyeleti hatósági határozat egy nem bizalmas példányát az Európai Unió Hivatalos Lapjára vonatkozó hivatkozással együtt. Az EFTA Felügyeleti Hatóság a maga részéről mindent megtesz annak érdekében, hogy átlátható módon információkat bocsásson rendelkezésre az általa jóváhagyott esetekről vagy programokról.

3. A TÁMOGATÁS FENNÁLLÁSÁT KIZÁRÓ FELTÉTELEK

3.1. Általános megfontolások

Ha az állam által vállalt egyedi kezesség vagy az állam részvételével működő kezességvállalási program nem jár előnnyel egy vállalkozás számára, úgy nem minősül állami támogatásnak.

Ebben az összefüggésben az Európai Bíróság a közelmúltban hozott ítéleteiben⁽⁵⁾ megerősítette, hogy annak megállapítása során, hogy egy kezességvállalás vagy kezességvállalási program előny nyújt-e, az Európai Bizottságnak az értékelését a piacgazdaságban tevékenykedő befektető elvére (a továbbiakban: piacgazdasági befektető elve) kell alapoznia. Így számításba kell vennie azt, hogy a kedvezményezett vállalkozásnak milyen lehetőségei vannak arra, hogy a tőkepiacon egyenértékű pénzügyi forrásokhoz jusson. Nincs szó állami támogatásról abban az esetben, ha egy új finanszírozási forrást olyan feltételekkel tesznek hozzáférhetővé, amelyek egy rendes piacgazdasági feltételek mellett tevékenykedő magánszereplő számára is elfogadhatóak lennének⁽⁶⁾.

Annak könnyebb értékelhetősége érdekében, hogy a piacgazdasági befektető elve teljesül-e egy adott kezességi intézkedés esetén, az EFTA Felügyeleti Hatóság e szakaszban a támogatás hiányára vonatkozóan számos elégséges feltételt állapít meg. A 3.2. pont vonatkozik az egyedi kezességekre, a kkv-k számára biztosított egyszerűbb lehetőséget pedig a 3.3. pont tartalmazza. A 3.4. pont vonatkozik a kezességvállalási programokra, a kkv-k számára biztosított egyszerűbb lehetőséget pedig a 3.5. pont tartalmazza.

⁽⁵⁾ Lásd a 4. lábjegyzetben említett C-482/99. sz. ügyben hozott ítéletet.

⁽⁶⁾ Lásd az EK-Szerződés 92. és 93. cikkének az állami hatóságok vállalati tőkérszedésére való alkalmazásáról szóló bizottsági közleményt (az Európai Közösségek Hírlevele 9/1984 sz.); az Európai Közösségek Bíróságának a 296/82 és 318/82.sz., Hollandia és a Leeuwarder Papierwarenfabriek Bv kontra Bizottság egyesített ügyben hozott ítéletének (EBHT 1985., 809. o.) 17. pontját; az EK-Szerződés 92. és 93. cikkének, valamint az EGT-megállapodás 61. cikkének a légiközlekedési-ágazatra történő alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény (HL C 350., 1994.12.10., 5. o.) 25. és 26. pontját. Ezen iránymutatás az EGK-Szerződés [ex] 92. és 93. cikkének az állami részesedésekre vonatkozó alkalmazásáról szóló, 9-1984. sz. EK-érintetón alapszik (az Európai Közösségek Hírlevele 9-1984.), amely az EGT-megállapodásba a XV. melléklet 9. pontjaként került be; az Európai Közösségek Bíróságának a 296/82 és 318/82.sz., Hollandia és a Leeuwarder Papierwarenfabriek Bv kontra Bizottság egyesített ügyben hozott ítéletének (EBHT 1985., 809. o.) 17. pontját; az EK-Szerződés 92. és 93. cikkének, valamint az EGT-megállapodás 61. cikkének a légiközlekedési-ágazatra történő alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény (HL C 350., 1994.12.10., 5. o.) 25. és 26. pontját. Lásd továbbá a 296/82 és 318/82. sz., Hollandia és a Leeuwarder Papierwarenfabriek Bv kontra Bizottság egyesített ügyben hozott ítélet [EBHT 1985., 809. o.] 17. pontját az Európai Közösségek Bíróságának a 296/82 és 318/82.sz., Hollandia és a Leeuwarder Papierwarenfabriek Bv kontra Bizottság egyesített ügyben hozott ítéletének (EBHT 1985., 809. o.) 17. pontját; az EK-Szerződés 92. és 93. cikkének, valamint az EGT-megállapodás 61. cikkének a légiközlekedési-ágazatra történő alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény (HL C 350., 1994.12.10., 5. o.) 25. és 26. pontját, valamint az állami támogatásról szóló EFTA felügyeleti hatósági iránymutatásának a légiközlekedési-ágazatról szóló fejezetét (HL L 124., 1996.5.23., 41. o., 30. pont; EGT-kiegészítés 23., 1996.5.23., 86. o., 30. pont). Ez az iránymutatás az EK-Szerződés 92. és 93. cikkének, valamint az EGT-megállapodás 61. cikkének a légiközlekedési-ágazatra történő alkalmazásáról szóló bizottsági közleménynek (HL C 350., 1994.12.10., 5. o., 25. és 26. pont) megfelelő feltételek Hatóság általi alkalmazásáról rendelkezik.

3.2. Egyedi kezesség

Az egyedi állami kezességvállalást illetően az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy véli, hogy az alábbi pontokban található feltételek együttes teljesülése lesz elegendő az állami támogatás fennállásának kizárásához:

- a) A hitelfelvevő nincsen nehéz pénzügyi helyzetben.

Annak eldöntése érdekében, hogy a hitelfelvevő nehéz pénzügyi helyzetben lévőnek tekinthető-e, az iránymutatásnak a nehéz helyzetben lévő társaságok megmentési és szerkezetátalakítási támogatására vonatkozó fejezetében megállapított fogalom meghatározásra kell hivatkozni ⁽⁷⁾. Azon kkv-k, amelyek kevesebb mint három éve működnek bejegyzett vállalkozásként, ezen időszak során e közlemény alkalmazásában nem tekintendők nehéz helyzetben lévőnek.

- b) A kezességvállalás terjedelme a kezesség vállalásának időpontjában megfelelően mérhető.

Ez azt jelenti, hogy a kezességvállalásnak meghatározott pénzügyi ügyletekhez kell kapcsolódnia, meghatározott maximális összegre kell vonatkoznia, és időben korlátozottnak kell lennie.

- c) A kezességvállalás legfeljebb a kintlévő hitel vagy egyéb pénzügyi kötelezettség 80 %-át fedezi; ez a korlátozás nem alkalmazandó a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokra vonatkozó kezességvállalásokra ⁽⁸⁾.

Az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy ítéli meg, hogy ha egy pénzügyi kötelezettséget teljes mértékben állami kezességvállalás fedez, a hitelező kisebb ösztönzéssel rendelkezik a hitelezési műveletből származó kockázat megfelelő értékelésére, biztosítására és minimalizálására, valamint különösen a hitelfelvevő hitelképességének megfelelő értékelésére. Az eszközök hiánya miatt az állami kezes nem mindig végzi el ezt a kockázatelemzést. Az arra való ösztönzés hiánya, hogy a hitel vissza nem fizetésének kockázatát minimalizálja, arra bátoríthatja a hitelezőt, hogy a szokásosnál nagyobb kereskedelmi kockázattal járó hitelre szerződjön, és így az állami portfólióban növelheti a nagyobb kockázatú kezességvállalás összegét.

A 80 %-os korlátozás nem vonatkozik az olyan társaságok finanszírozásához adott állami kezességre, amelyek tevékenysége kizárólag szabályszerű megbízás alapján ellátott általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtására terjed ki ⁽⁹⁾, és e kezességet a megbízást keletkeztető hatóság nyújtja. Amennyiben az érintett társaság egyéb általános gazdasági érdekű szolgáltatást vagy más gazdasági tevékenységet is végez, alkalmazni kell a 80 %-os korlátozást.

Kellő figyelmet kell fordítani az alábbi két szempontra, annak biztosítása érdekében, hogy a hitelező ténylegesen viselje a kockázat egy részét:

- ha a hitel vagy pénzügyi kötelezettség mértéke idővel csökken, például mert megkezdik a hitel visszafizetését, a kezességgel fedezett összegnek is arányosan csökkennie kell, úgy hogy bármely időpontban a kezesség nem fedezheti a kintlévő hitel vagy pénzügyi kötelezettség több mint 80 %-át,
- a veszteségeket a hitelezőnek és a kezesnek arányosan és azonos módon kell viselnie. Ugyanígy azon nettó összegnek (azaz az igény kezelési költségei nélküli bevételeknek), amely az adósnak a hitelfelvevő által adott értékpapírból történő behajtásából származik, a hitelező és a kezes által viselt veszteségeket arányosan kell csökkentenie. Az ún. készfizető kezesség, amely esetben a veszteséget elsőként a kezes viseli, és csak utána a hitelező, támogatást tartalmazónak minősülhetnek.

Ha egy EFTA-állam a 80 %-os határ fölötti mértékben kíván kezességet vállalni, és arra hivatkozik, hogy ez nem jelent támogatást, ezen állítását megfelelően alá kell támasztania, például az ügylet egészének szerkezete alapján, valamint be kell jelentenie a kezességvállalást az EFTA Felügyeleti Hatóság részére annak érdekében, hogy az megfelelően meg tudja vizsgálni az esetleges állami támogatás jellegét.

⁽⁷⁾ HL L 97., 2005.4.15., 41. o. és EGT-kiegészítés 18., 2005.4.14., 1. o. Ez a fejezet megfelel a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatásnak (HL C 244., 2004.10.1., 2. o.).

⁽⁸⁾ A „hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” meghatározásához lásd a szabályozott piacra bevezetett értékpapírok kibocsátóival kapcsolatos információkra vonatkozó átláthatósági követelmények harmonizációjáról és a 2001/34/EK irányelv módosításáról szóló, 2004. december 15-i 2004/109/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontját (HL L 390., 2004.12.31., 38. o.), amelyet az EGT-megállapodás IX. mellékletének (Pénzügyi szolgáltatások) módosításáról szóló, 2005. szeptember 30-i 120/2005 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 339., 2005.12.22., 26. o. és EGT-kiegészítés 66., 2005.12.22., 15. o.) foglaltak bele az EGT-megállapodásba. Az irányelvet legutóbb a 2008/22/EK irányelv (HL L 76., 2008.3.19., 50. o.) módosította (az EGT-megállapodásba még nem foglalták bele).

⁽⁹⁾ Az ilyen általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak meg kell felelnie a közösségi szabályoknak, így az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozásoknak közszolgáltatással járó ellentételezés formájában megítélt állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló, 2005. november 28-i 2005/842/EK bizottsági határozatnak (HL L 312., 2005.11.29., 67. o.), amelyet az EGT-megállapodás XV. fejezetének módosításáról szóló 91/2006 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 289., 2006.10.19., 31. o. és EGT-kiegészítés 52., 2006.10.19., 24. o.) foglaltak bele az EGT-megállapodásba, valamint az irányelvnek a közszolgáltatással járó ellentételezés formájában nyújtott állami támogatásokról szóló fejezetének (HL L 209., 2007.4.26., 44. o. és EGT-kiegészítés 20., 2007.4.26., 1. o.). A fejezet megfelel a közszolgáltatással járó ellentételezés formájában nyújtott állami támogatásról szóló közösségi keretrendszernek (HL C 297., 2005.11.29., 4. o.).

d) A kezességvállalásért piaci alapú díjat fizetnek.

Amint az a 2.1. pontban megállapításra került, a kockázatviselést általában a kezességvállalási vagy viszontkezeség-vállalási összegre vonatkozó megfelelő díjjal ellentételezik. Ha a kezességért fizetett ár eléri legalább a pénzpiacra hozzáférhető, megfelelő referencia kezességvállalási-díj értékét, akkor a kezesség nem tartalmaz támogatást.

Ha a pénzpiacokon nem állapítható meg megfelelő referencia kezességvállalási-díj, akkor a kezességvállalással biztosított hitel összes pénzügyi költségét, beleértve a hitelre vonatkozó kamatlábat és a kezességvállalás díját egy hasonló, nem biztosított hitel piaci árával kell összevetni.

A megfelelő piaci ár meghatározása során mindkét esetben tekintetbe kell venni a kezességvállalás és az alapul szolgáló hitel jellegzetességeit. Ez magában foglalja az ügylet összegét és időtartamát; a hitelfelvevő által nyújtott biztosítékot, valamint a behajtási arány értékelését befolyásoló egyéb körülményeket; a hitelfelvevő általi nemfizetés valószínűségét pénzügyi helyzetéből, ágazati tevékenységéből és kilátásaiból adódóan, valamint egyéb gazdasági feltételeket. Ez az elemzés lehetővé teszi a hitelfelvevő kockázatminősítés segítségével történő besorolását. A besorolást nemzetközileg elismert minősítő ügynökség vagy adott esetben az alapul szolgáló hitelt nyújtó bank végezheti, az általa alkalmazott belső minősítés alapján. Az EFTA Felügyeleti Hatóság rámutat a minősítés és a nemfizetési arány között a nemzetközi pénzügyi intézmények által megállapított és nyilvánosságra hozott összefüggésre ⁽¹⁰⁾. A díj piaci árral való összeegyeztethetőségének értékelése érdekében az EFTA-állam elvégezheti a hasonló minősítésű vállalkozások által a piacon fizetett árak összehasonlítását.

Az EFTA Felügyeleti Hatóság ezért nem fogja elfogadni a kezességvállalás díjának olyan egységes mértékben történő meghatározását, amely megfelel a gazdasági ágazatban szokásos mértéknek.

3.3. A kis- és középvállalkozások részére nyújtott egyedi kezességvállalások értékelése

Kivételes esetben, ha a hitelfelvevő kkv ⁽¹¹⁾, az EFTA Felügyeleti Hatóság a 3.2.d) ponttól eltérően egyszerűbben is értékelheti, hogy egy adott hitelre vonatkozó kezesség támogatást jelent-e. Ebben az esetben, feltéve, hogy a 3.2.a)–3.2.c) pontban foglalt valamennyi többi feltétel teljesül, az állami kezességvállalás nem fog támogatásnak minősülni, ha a hitelfelvevő minősítése alapján ⁽¹²⁾ az állam kezességvállalásával ténylegesen biztosított összeg után a következő táblázatban felsorolt éves minimumdíjnak („mentesülési díj” – „safe harbour premium” ⁽¹³⁾) megfelelő díjat számítanak fel:

Hitelminőség	Standard and Poor's	Fitch	Moody's	Éves mentesülési díj
Legmagasabb besorolás	AAA	AAA	Aaa	0,4 %
Nagyon erős fizetési képesség	AA +	AA +	Aa 1	0,4 %
	AA	AA	Aa 2	
	AA –	AA –	Aa 3	
Erős fizetési képesség	A +	A +	A 1	0,55 %
	A	A	A 2	
	A –	A –	A 3	

⁽¹⁰⁾ Így például az ügynökségek hitelminősítéseit bemutató 1. táblázat, amely a Nemzetközi Fizetések Bankjának 207. sz. munkadokumentumában található a következő címen: <http://www.bis.org/publ/work207.pdf>

⁽¹¹⁾ A kkv-k az EFTA Felügyeleti Hatóság kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatásában meghatározott kis- és középvállalkozások. Ez a meghatározás megfelel a mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározásáról szóló 2003/361/EK bizottsági ajánlásban (HL L 124., 2003.5.20., 36. o.) foglaltaknak. Lásd továbbá az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló 70/2001/EK bizottsági rendelet (HL L 10., 2001.1.13., 33. o.), amelyet az EGT-megállapodás XV. mellékletét módosító 88/2002 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 266., 2002.10.3., 56. o. és EGT-kiegészítés 49., 2002.10.3., 42. o.) foglaltak bele az EGT-megállapodásba. E rendeletet legutóbb az EGT-megállapodásba a 28/2007 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 209., 2009.8.9., 50. o. és EGT-kiegészítés 38., 2009.8.9., 33. o.) belefoglalt 1976/2006/EK rendelet (HL L 368., 2006.12.23., 85. o.) módosította.

⁽¹²⁾ Ez a mentesülési díj a hasonló minősítésű vállalkozások számára meghatározott kamatfelárnak megfelelően került megállapításra az EFTA Felügyeleti Hatóság állami támogatásokról szóló iránymutatásának a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjára vonatkozó fejezetében. Ezen iránymutatás megfelel a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról szóló bizottsági közleménynek (HL C 14., 2008.1.19., 6. o.) A Bizottság megbízásából e témáról készített tanulmány (http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/full_report.pdf – lásd a tanulmány 23., valamint 156–159. oldalát) alapján 20 bázispontos általános csökkenést vettek figyelembe. Ez a csökkenés – annak érdekében, hogy figyelembe vegyék a kifejezetten a hitelekhez kapcsolódó járulékos költségeket – megfelel a hasonló kockázati kölcsön és kezesség kamatfelára közötti eltérésnek.

⁽¹³⁾ A táblázat a Standard & Poor's, a Fitch és a Moody's által alkalmazott minősítési osztályokra hivatkozik, amelyek a banki ágazatban a 3.2.d) pontban leírt saját minősítési rendszerek összekötése érdekében leggyakrabban alkalmazott minősítő ügynökségek. Mindaazonáltal a besorolást nem szükséges e minősítő ügynökségtől megszerezni. A nemzeti minősítési rendszerek vagy a bankok által a nemfizetés arányainak szemléltetése érdekében használt minősítési rendszerek szintén elfogadhatók, amennyiben feltüntetik az egy éven belüli nemfizetés valószínűségét, mivel a hitelminősítő ügynökségek ezt az adatot alkalmazzák a társaságok minősítésére. Az egyéb rendszereknek hasonló besorolást kell lehetővé tenniük e minősítési kulcs segítségével.)

Hitelminőség	Standard and Poor's	Fitch	Moody's	Éves mentesülési díj
Megfelelő fizetési képesség	BBB +	BBB +	Baa 1	0,8 %
	BBB	BBB	Baa 2	
	BBB –	BBB –	Baa 3	
A fizetési képességet befolyásolhatják kedvezőtlen körülmények	BB +	BB +	Ba 1	2,0 %
	BB	BB	Ba 2	
	BB –	BB –	Ba 3	
A fizetési képességet valószínűleg hátrányosan befolyásolják a kedvezőtlen körülmények	B +	B +	B 1	3,8 %
	B	B	B 2	
	B –	B –	B 3	6,3 %
A fizetési képesség kedvező körülmények folyamatos fennállásától függ	CCC +	CCC +	Caa 1	Éves mentesülési díj nem állapítható meg
	CCC	CCC	Caa 2	
	CCC –	CCC –	Caa 3	
	CC	CC		
		C		
Nemfizetésben vagy ahhoz közel	SD	DDD	Ca	Éves mentesülési díj nem állapítható meg
	D	DD	C	
		D		

A mentesülési díjakat azon összegekre kell alkalmazni, amelyekért az állam az adott év elején ténylegesen kezességet vagy viszontkezeséget vállal. A díjakat olyan minimumértéknek kell tekinteni, amelyet olyan társaságra kell alkalmazni, amelynek minősítése legalább megegyezik a táblázatban szereplő minősítéssel ⁽¹⁴⁾.

A kezességvállalás kezdetekor fizetendő egyösszegű kezességvállalási díj esetén a hitelgarancia támogatástól mentesnek tekintendő, ha ezen összeg legalább a fentiek szerinti jövőbeli kezességvállalási díjak jelenértékével egyenlő, ahol az alkalmazandó leszámítolási kamatláb a megfelelő referencia-kamatláb ⁽¹⁵⁾.

A fenti táblázatban foglaltaknak megfelelően a CCC/Caa-nak megfelelő vagy annál rosszabb minősítésű társaságok nem élvezhetik ezen egyszerűsített módszer előnyeit.

Az olyan kkv-k esetében, amelyek nem rendelkeznek hitelfelvevői múlttal vagy mérlegszemléletű megközelítésen alapuló hitelminősítéssel, mint például a bizonyos meghatározott célra létrehozott vállalkozások vagy az új vállalkozások, a mentesülési díj 3,8 %, azzal, hogy az nem lehet alacsonyabb az anyavállalatra vagy anyavállalatokra alkalmazandó díjnál.

E kamatfelárak a piaci helyzet figyelembevételével időről időre felülvizsgálhatók.

3.4. Kezességvállalási programok

Az állami kezességvállalási programokat illetően az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy véli, hogy az alábbi feltételek együttes teljesülése kizárja az állami támogatás fennállását:

- A nehéz pénzügyi helyzetben levő hitelfelvevők ki vannak zárva a támogatási programban való részvételtől (a részleteket lásd a 3.2.a) pontban).
- A kezességvállalások terjedelme a kezességek vállalásának időpontjában megfelelően mérhető. Ez azt jelenti, hogy a kezességvállalásoknak meghatározott pénzügyi ügyletekhez kell kapcsolódniuk, meghatározott legnagyobb összegre kell vonatkozniuk, és időben korlátozottnak kell lenniük.

⁽¹⁴⁾ Például olyan társasággal szemben, amelyre vonatkozóan egy bank BBB-/Baa3 minősítésnek megfelelő hitelminősítést állapít meg, legalább évi 0,8 %-os mértékű kezességvállalási díjat kell felszámítani azokra az összegekre, amelyekért az állam minden egyes év elején ténylegesen kezességet vállal.

⁽¹⁵⁾ Lásd a 12. lábjegyzetben említett iránymutatást, amely kimondja, hogy [a] „referencia-kamatláb használandó leszámítolási kamatláb-ként is, a nettó jelenértékek kiszámítása céljából. E célra általában a 100 bázispontos fix kamatfelárral megnövelt alapkamatláb használandó.” (4. o.).

- c) A kezességvállalások legfeljebb a kintlévő hitel vagy egyéb pénzügyi kötelezettség 80 %-át fedezik (a részleteket és kivételeket lásd a 3.2.c) pontban).
- d) A program feltételei a kockázat reális értékelésén alapulnak, így a kedvezményezett által fizetett díj azt minden valószínűség szerint önfinanszírozóvá teszi. A program önfinanszírozó voltát és a megfelelő kockázatalapúságot az EFTA Felügyeleti Hatóság annak jelzéseként tekinti, hogy a program alapján fizetendő kezességvállalási díjak összhangban állnak a piaci árakkal.
- Ez azzal jár, hogy minden egyes új kezességvállalás kockázatát az összes releváns tényező (a hitelfelvevő minősége, biztosítékok, a kezességvállalás tartama stb.) alapján kell értékelni. A kockázateértékelés alapján meg kell határozni a kockázati osztályokat ⁽¹⁶⁾, a kezességvállalást be kell sorolni e kockázati osztályok valamelyikébe, és az ennek megfelelő kezességvállalási díjat kell felszámítani a kezességvállalási vagy viszontkezeség-vállalási összegekre.
- e) A program önfinanszírozó jellegének megfelelő és progresszív értékelése érdekében a díjak szintjének megfelelő-ségét legalább évente egy alkalommal, a programnak egy gazdaságilag ésszerű időtartamban elért tényleges veszteségi rátája alapján felül kell vizsgálni, és ha fennáll annak a veszélye, hogy a program elveszti önfinan-szírozó jellegét, a díjak mértékét ehhez mérten ki kell igazítani. Ez a kiigazítás érintheti az összes már vállalt és jövőbeni kezességet, vagy csak az utóbbiakat.
- f) Annak érdekében, hogy a piaci árral összhangban állónak lehessen tekinteni, a fizetendő díjnak fedeznie kell a kezességvállaláshoz társuló rendes kockázatokat, a program igazgatási költségeit és a megfelelő tőke után fizetendő éves díjat, még akkor is, ha nem vagy csak részben került sor e tőke kiegészítésére.

Az igazgatási költségeknek magukban kell foglalniuk legalább az egyedi kezdeti kockázatelemzést, valamint a kezesség nyújtásához és igazgatásához kapcsolódó kockázatmonitoring és kockázatkezelési költségeket.

A tőke után fizetendő díj tekintetében az EFTA Felügyeleti Hatóság megjegyzi, hogy a kezeseknek általában a tőkekövetelményre vonatkozó szabályoknak kell megfelelniük, és ezekkel a szabályokkal összhangban saját tőkét kell képezniük annak érdekében, hogy ne menjenek csődbe, ha ingadozik a kezességekből eredő éves veszteségük mértéke. Ezek a szabályok általában nem vonatkoznak az állami kezességvállalási programokra, így azok az ilyen tartalékképzést nem teszik szükségessé. Más szóval, ha a kezességvállalásból eredő veszteségek meghaladják a kezességvállalási díjakból származó bevételeket, a hiányt egyszerűen az állami költségvetésből fedezik. A programra vonatkozó ilyen állami garancia kedvezőbb helyzetbe hozza a programot, mint egy általános kezes. Ezen egyenlőtlenség elkerülése, valamint annak érdekében, hogy az állam díjazásban részesüljön az általa vállalt kockázat után, az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy ítéli meg, hogy a kezességvállalási díjnak fedezniük kell a megfelelő tőke után fizetendő díjat.

A Bizottság véleménye szerint ennek a tőkének a kintlévő kezességek 8 %-ának ⁽¹⁷⁾ kell megfelelnie. Az AAA/AA- (Aaa/Aa3)-nak megfelelő minősítésű vállalkozásoknak nyújtott kezességek esetén a figyelembe veendő tőkeösszeg a kintlévő kezességek 2 %-ára csökkenthető. Ugyanakkor az A+/A- (A1/A3)-nak megfelelő minősítésű vállalkozásoknak nyújtott kezességek esetén a figyelembe veendő tőkeösszeg a kintlévő kezességek 4 %-ára csökkenthető.

E tőke után fizetendő rendes díj kockázati díjból áll, amely növelhető a kockázatmentes kamatlábbal.

A kockázati díjat a tőke megfelelő összege után az állam részére kell fizetni valamennyi esetben. E gyakorlat alapján, valamint az Európai Bizottság gyakorlata alapján az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy véli, hogy a tőke után fizetendő rendes kockázati díj legalább 400 bázispontnak felel meg, és a kedvezményezettek által fizetendő kezességi díjnak az ilyen kockázati díjat tartalmaznia kell ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ A további részleteket lásd a 13. lábjegyzetben.

⁽¹⁷⁾ Az EGT-megállapodásba az EGT-megállapodás IX. mellékletének módosításáról szóló, 65/2008 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 257., 2008.9.25., 27. o. és EGT-kiegészítés 58., 2008.9.25., 9. o.) belefoglalt, a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2006. június 14-i 2006/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 177., 2006.6.30., 1. o.) VI. mellékletével (41. és azt követő bekezdések) összefüggésben értelmezett 75. cikkében rögzített tőkekövetelményeknek megfelelően.

⁽¹⁸⁾ Egy BBB minősítésű társaság számára adott 100 egységnek megfelelő kezesség esetén tehát az így képzendő tartalék 8 egységet tesz ki. A 400 bázispont (vagy 4 %) alkalmazása erre az összegre $8\% \times 4\% = 0,32\%$ éves tőkeköltiséget eredményez a kezességvállalási összeg esetében, ami megfelelően kihat a kezességvállalás árára. Amennyiben e vállalat esetében a program által várt egyéves nemfizetési arány például 0,35 % és az éves igazgatási költségek becsült összege 0,1 %, a nem támogatásnak tekintett kezességvállalás ára évente 0,77 % lesz.

Ha, mint a legtöbb állami kezességvállalási programban, a tőkét nem bocsátják a program rendelkezésére, és így az állam részéről nincs pénzbeli hozzájárulás, a kockázatmentes kamatlábat nem kell figyelembe venni. Ha viszont az állam ténylegesen rendelkezésre bocsátja az alapul szolgáló tőkét, akkor az államnál hitelezési költségek merülnek fel. Ezért a rendelkezésre bocsátott összeg után a kockázatmentes kamatlábat is meg kell fizetni az állam részére. E költséget emellett ki kell venni a program pénzügyi bevételeiből, és annak nem kell szükségszerűen kihatnia a kezességvállalási díjakra⁽¹⁹⁾. Az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy ítéli meg, hogy a 10 éves államkötvény hozama a szokásos tőkeemegtérülésnek vett kockázatmentes kamatlábat megfelelő referenciaértékeként használható.

- g) Az átláthatóság biztosítása érdekében a programnak rendelkeznie kell a jövőbeli kezességvállalások feltételeiről, így a minősítés, valamint adott esetben az ágazat és méret szempontjából a programban való részvételre jogosult társaságokról, valamint a maximális összegről és a kezességvállalás időtartamáról.

3.5. A kis- és középvállalkozásokra vonatkozó kezességvállalási programok értékelése

tekintettel a kis- és középvállalkozások különleges helyzetére, és a finanszírozáshoz való hozzáférésük – különösen a kezességvállalási programokon keresztül történő – megkönnyítése érdekében két lehetőség áll az ilyen társaságok rendelkezésére:

- az egyéni kezességvállalásokra meghatározott mentesülési díjak alkalmazása a kkv-kra,
- a kezességvállalási programok olyan értékelése, amely lehetővé teszi egységes díjak alkalmazását és a kedvezményezett kkv-k egyéni minősítése szükségességének elkerülését.

Mindkét szabály alkalmazási feltételeit a következőképpen kell meghatározni:

Mentesülési díjak alkalmazása a KKV-kra vonatkozó kezességvállalási programokban

Az egyéni kezesség tekintetében az egyszerűsítés érdekében javasoltakkal összhangban a kkv-k számára létrehozott kezességvállalási programokat fő szabályként szintén önfinanszírozónak, és állami támogatásnak nem minősülnek lehet tekinteni, ha a 3.3. pontban meghatározott, a vállalkozások minősítésén alapuló minimum mentesülési díjakat alkalmazzák⁽²⁰⁾. A 3.4.a)–3.4.c) pontban, valamint a 3.4.g) pontban meghatározott egyéb feltételeket is teljesíteni kell, a 3.4.d)–3.4.f) pontban foglalt feltételeket pedig a minimum éves díjak alkalmazásával teljesítettnek kell tekinteni.

Egységes díjak alkalmazása a kkv-kra vonatkozó kezességvállalási programokban

Az EFTA Felügyeleti Hatóság tisztában van azzal, hogy az egyéni kockázatelemzés minden egyes hitelfelvevő esetében történő lefolytatása költséges folyamat, amely nem feltétlenül szükséges akkor, ha a program nagyszámú kisebb hitelt foglal magában, amelyekre vonatkozóan kockázatsökkentési eszközként működik.

Következésképpen, ha egy kezességvállalási program csak a kkv-k javára vállalt kezességekre vonatkozik, és e programon belül a kezességgel biztosított összeg társaságokként nem haladja meg a 2,5 millió EUR-t, az EFTA Felügyeleti Hatóság a 3.4.d) ponttól eltérően valamennyi hitelfelvevőre vonatkozó egységes éves kezességvállalási díjat fogadhat el. Annak érdekében azonban, hogy az ilyen program keretében vállalt kezességek ne minősüljenek állami támogatásnak, a programnak önfinanszírozónak kell maradnia, és a 3.4.a)–3.4.c) pontban, valamint a 3.4.e)–3.4.g) pontban foglalt valamennyi egyéb feltételnek ugyanúgy teljesülnie kell.

3.6. Az állami támogatásként történő automatikus minősítés hiánya

Az, hogy a kezességvállalás vagy a kezességvállalási program nem felel meg a 3.2–3.5. pontban megállapított feltételek bármelyikének, nem jelenti azt, hogy a kezességvállalást vagy a kezességvállalási programot automatikusan állami támogatásnak kell tekinteni. Ha bármilyen kétség merül fel a tekintetben, hogy a tervezett kezességvállalás vagy a kezességvállalási program állami támogatásnak minősül-e, be kell jelenteni az EFTA Felügyeleti Hatóságnak.

4. TÁMOGATÁSI ELEMMEK RENDELKEZŐ KEZESSÉGVÁLLALÁSOK

4.1. Általános megfontolások

Ha egy egyéni támogatás vagy támogatási program nem áll összhangban a piacgazdasági befektető elvével, úgy kell tekinteni, hogy állami támogatást tartalmaz. Az állami támogatási elemet így összegezően meg kell határozni annak ellenőrzése érdekében, hogy a támogatás valamelyik egyedi állami támogatási mentességi ok alapján összegegyeztethetőnek tekinthető-e. Fő szabályként állami támogatási elemnek az egyénileg vagy támogatási programon keresztül nyújtott kezességvállalás megfelelő piaci ára és az intézkedésért ténylegesen fizetett ár közötti különbség tekintendő.

⁽¹⁹⁾ Ebben az esetben, és feltéve, hogy a kockázatmentes kamatlábat mértéke 5 %, a képzendő tartalékok éves költsége ugyanazon 100 egységű kezesség és 8 egységű képzendő tartalék után $8\% \times (+5\% + 5\%) = 0,72\%$ lesz a kezességvállalási összeg esetében. Ugyanilyen feltételezések alapján (0,35 %-os nemfizetési arány és 0,1 %-os igazgatási költségek), a kezességvállalás ára évente 0,77 % lenne, továbbá a programnak 0,4 %-os kiegészítő díjat kellene fizetnie az állam részére.

⁽²⁰⁾ Ez tartalmazza azt az előírást is, miszerint az olyan kkv-k esetében, amelyek nem rendelkeznek hitelfelvevői múlttal vagy mérlegszemléletű megközelítésen alapuló hitelminősítéssel, a mentesülési díj 3,8 %, azzal, hogy az nem lehet alacsonyabb az anyavállalatokra alkalmazott díjnál.

A teljes támogatástartalom eléréséhez a fentiek alapján kiszámított, pénzben kifejezett éves támogatástartalmakat a referencia-kamatláb alkalmazásával jelenértékké kell diszkontálni, majd össze kell adni.

Egy kezesség támogatási elemének kiszámítása során az EFTA Felügyeleti Hatóság kitüntetett figyelmet fog szentelni a következő körülményeknek:

- a) Az egyedi kezességek esetében: nehéz pénzügyi helyzetben van-e a hitelfelvevő? A kezességvállalási programok esetében: a programban való részvétel feltételei rendelkeznek-e az ilyen vállalkozások kizárásáról (a részleteket lásd a 3.2.a) pontban)?

Az EFTA Felügyeleti Hatóság megjegyzi, hogy a nehéz helyzetben levő társaságok esetében a piaci hitelező, ha egyáltalán van ilyen, a kezesség vállalásakor a várható nemfizetési arányra tekintettel magas díjat számítana fel. Ha különösen megnő annak valószínűsége, hogy a hitelfelvevő nem lesz képes a hitel visszafizetésére, akkor elképzelhető, hogy ez a piaci arány nem is létezik, és kivételes körülmények között a kezesség támogatási eleme elérheti a kezességgel ténylegesen fedezett összeget.

- b) Megfelelően mérhető-e a kezességvállalás terjedelme a kezesség vállalásának időpontjában?

Ez azt jelenti, hogy a kezességvállalásoknak meghatározott pénzügyi ügyletekhez kell kapcsolódniuk, meghatározott maximális összegre kell vonatkozniuk, és időben korlátozottnak kell lenniük. Ebben az összefüggésben az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy tekinti, hogy a korlátlan kezességvállalások fő szabályként nem összeegyeztethetők az EGT-megállapodás 61. cikkével.

- c) A kezességvállalások az egyes kintlévő hitelek vagy egyéb pénzügyi kötelezettségek több mint 80 %-át fedezik-e (a részleteket és kivételeket lásd a 3.2.c) pontban)?

Annak biztosítása érdekében, hogy a hitelező megfelelő ösztönzéssel rendelkezzen a hitelezési műveletből származó kockázat megfelelő értékelésére, biztosítására és minimalizálására és különösen a hitelfelvevő hitelképességének megfelelő értékelésére, az EFTA Felügyeleti Hatóság megítélése szerint a hitelezőnek legalább 20 %-os – állami kezességvállalással nem fedezett – részt kell viselnie ⁽²¹⁾ azért, hogy megfelelően biztosítsa a hitelt, és az ügyletnek társuló kockázatot minimálisra csökkentse. Az EFTA Felügyeleti Hatóság ezért általában alaposabban fogja vizsgálni az olyan kezességvállalásokat vagy kezességvállalási programokat, amelyek egy pénzügyi ügylet egészére (vagy majdnem egészére) kiterjednek, kivéve, ha az EFTA-állam ezt megfelelően, például az ügylet különleges jellegére hivatkozással alátámasztja.

- d) Figyelembe vették-e a kezesség és a hitel (vagy egyéb pénzügyi kötelezettség) egyedi jellemzőit a kezességvállalás piaci árának meghatározása során, amelyből a támogatási elem a ténylegesen fizetett díjjal való összevetés útján számítandó (a részleteket lásd a 3.2.d) pontban)?

4.2. Támogatási elem az egyéni kezességvállalásokban

Egyéni kezességvállalás esetében a pénzben kifejezett támogatástartalom a kezességvállalás piaci ára és a ténylegesen fizetett ár közötti különbséggé számítandó.

Ha a piac nem nyújt kezességet az e típusú ügyletre, akkor a kötelezettségvállalás piaci értéke nem áll rendelkezésre. Ebben az esetben a támogatási elem ugyanolyan módon számítandó ki, mint a kedvezményes kamatozású kölcsön támogatástartalma, azaz az e társaság által a kezesség fennállása nélkül fizetendő konkrét piaci kamatláb és az állami kezességvállalásnak köszönhetően – az esetlegesen kifizetett díjak figyelembevételétől – elért kamatláb különbsége. Ha nincs piaci kamatláb, és az EFTA-állam a referencia-kamatlábát kívánja helyettesítő értéként használni, az EFTA Felügyeleti Hatóság hangsúlyozza, hogy a Hatóság állami támogatásokról szóló iránymutatásának referencia-kamatlábáról szóló fejezetében ⁽²²⁾ rögzített feltételek irányadóak az egyéni kezességvállalás támogatási intenzitásának kiszámítására. Ez azt jelenti, hogy a kezességgel fedezett művelethez kapcsolódó megfelelő kockázati profil, a kezességgel biztosított vállalkozás és a nyújtott biztosítékok figyelembevétele érdekében kellő figyelmet kell fordítani az alapkamatlábhoz hozzáadandó felár mértékére.

4.3. Támogatási elem a kkv-k részére nyújtott egyéni kezességvállalásokban

A 3.3. pontban vázolt egyszerűsített értékelési rendszer kkv-k esetében is alkalmazható. Ebben az esetben, ha az adott kezességvállalás díja nem felel meg az adott minősítési osztályra meghatározott minimumértéknek, e minimumszint és a felszámított díj közötti különbséget támogatásnak kell tekinteni. Ha a kezességvállalás több mint egy évig tart, az ettől való éves negatív eltéréseket a releváns referencia-kamatláb alkalmazásával kell diszkontálni ⁽²³⁾.

⁽²¹⁾ Feltételezve, hogy a társaság ennek megfelelő biztosítéki szintet nyújt az állam és a hitelintézet számára.

⁽²²⁾ Lásd a 12. lábjegyzetben említett fejezetet.

⁽²³⁾ A további részleteket lásd a 15. lábjegyzetben.

Az EFTA Felügyeleti Hatóság csak az érintett EFTA-állam által egyértelműen igazolt és megfelelően indokolt esetben fogadja el az e szabályoktól való eltérést. Ilyen esetekben is tiszteletben kell azonban tartani a kockázatalapú megközelítést.

4.4. Támogatási elem a kezességvállalási programokban

A kezességvállalási programok esetében a pénzben kifejezett támogatástartalom a program részét képező valamennyi kezesség esetében a ténylegesen felszámított díj (ha volt ilyen) és az egyenértékű, a 3.4. pontban rögzített feltételeknek megfelelően létrehozott, támogatásnak nem minősülő program keretében felszámítandó díj közötti különbség. Az előbbieken említett elméleti díjaknak, amelyekre vonatkozóan a támogatási elemet kiszámítják, fedezniük kell tehát a kezességgel együtt járó rendes kockázatokot, valamint az igazgatási és tőke-költségeket⁽²⁴⁾. A támogatástartalom e számítási módja annak biztosítását szolgálja, hogy a program keretében nyújtott összes támogatás közép- és hosszú távon is egyenlő legyen az állami hatóságok által a program hiányának fedezése érdekében a programba fektetett pénzüsszeggel.

mivel az állami kezességvállalási programok esetében előfordulhat, hogy az egyedi esetek sajátosságai nem ismertek a program értékelésének időpontjában, a támogatási elemet a program rendelkezéseire hivatkozással kell értékelni.

A kezességvállalási programokban foglalt támogatási elemeket az EFTA Felügyeleti Hatóság által az állami támogatások területén elfogadott, az EGT-megállapodásba foglalt jogszabály, így a Szerződés 87. és 88. cikkének a nemzeti regionális beruházási támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2006. október 24-i 1628/2006/EK bizottsági rendelet⁽²⁵⁾ alapján történő bejelentést követően már elfogadott módszerekkel is ki lehet számítani, feltéve, hogy a jóváhagyott módszer kifejezetten a szóban forgó típusú kezességekre és a szóban forgó típusú alapügyletekre vonatkozik.

Az EFTA Felügyeleti Hatóság csak az érintett EFTA-állam által egyértelműen igazolt és megfelelően indokolt esetben fogadja el az e szabályoktól való eltérést. Az ilyen esetekben is tiszteletben kell azonban tartani a kockázatalapú megközelítést.

4.5. Támogatási elem a kkv-kra vonatkozó kezességvállalási programokban

A kkv-k számára nyújtott kezességvállalási programokhoz kapcsolódó és a 3.5. pontban vázolt két egyszerűsített eszközt a támogatások kiszámítására is fel lehet használni. Mindkét szabály alkalmazási feltételeit a következőkppen kell meghatározni:

Mentesülési díjak alkalmazása a kkv-kra vonatkozó kezességvállalási programokban

A 3.5. pontban vázolt egyszerűsített értékelési rendszer kkv-k esetében is alkalmazható. Ebben az esetben, ha a kezességvállalási programban az adott kategóriára megállapított díj nem felel meg az adott minősítési osztályra meghatározott minimumértéknek⁽²⁶⁾, e minimumszint és a felszámított díj közötti különbséget támogatásnak kell tekinteni⁽²⁷⁾. Ha a kezességvállalás több mint egy évig tart, az ettől való éves negatív eltéréseket a referencia-kamatláb alkalmazásával kell diszkontálni⁽²⁸⁾.

Egységes díjak alkalmazása a kkv-kra vonatkozó kezességvállalási programokban

tekintettel arra, hogy egy, a kkv-k részére létrehozott kezességvállalási program keretében nyújtott állami támogatás csak kisebb mértékben torzíthatja a versenyt, az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy ítéli meg, hogy abban az esetben, ha egy kezességvállalási program csak kkv-k részére nyújtandó kezességvállalásokra vonatkozik, és e programon belül a kezességgel fedezett összeg társaságonként nem haladja meg a 2,5 millió EUR-t, az EFTA Felügyeleti Hatóság a 4.4. ponttól eltérően anélkül is elfogadhatja a program támogatási intenzitásának értékelését, hogy szükség lenne a programon belül valamennyi egyéni kezességvállalás vagy kockázati osztály értékelésére⁽²⁹⁾.

⁽²⁴⁾ Ez a számítás mindegyik kockázati osztály tekintetében úgy foglalkozhat össze, mint a) a kockázati osztály kockázati tényezőjével (ahol a kockázatot a nemfizetés valószínűsége az igazgatási és a tőkeköltségek beszámítása után) megszorozott kintlévő összeg, amely a piaci díjat jelenti, és b) bármely kifizetett díj közötti különbség, azaz: (garantált összeg × kockázat) – kifizetett díj.

⁽²⁵⁾ HL L 302., 2006.11.1., 29. o. Az EGT-megállapodásba foglalva a 157/2006 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 89., 2007.3.29., 33. o. és EGT-kiegészítés 15., 2007.3.29., 26. o.).

⁽²⁶⁾ Ez magában foglalja azt a lehetőséget, amely szerint a hitelfelvevői múlttal vagy mérlegszemléletű megközelítéssel alapuló hitelminősítéssel nem rendelkező kkv-k számára a mentesülési díj 3,8 %, ez azonban soha nem lehet alacsonyabb annál a díjnál, amelyet az anyavállalatnál vagy anyavállalatoknál alkalmaznának.

⁽²⁷⁾ Ez a számítás mindegyik kockázati osztály tekintetében úgy foglalkozhat össze, mint a kezességgel biztosított, kintlévő összeg szorozva a) az adott kockázati osztály mentesülési díjtényezője és b) bármely kifizetett díj közötti különbséggel, azaz: garantált összeg × (mentesülési díj – kifizetett díj).

⁽²⁸⁾ A további részleteket lásd a 12. lábjegyzetben.

⁽²⁹⁾ Ez a számítás úgy foglalkozhat össze, tekintet nélkül az egyes kockázati osztályokra, mint a) a program kockázati tényezőjével (a nemfizetés valószínűsége az igazgatási és a tőkeköltségek beszámítása után) megszorozott összeg, és b) bármely kifizetett díj közötti különbség, azaz: (garantált összeg × kockázat) – kifizetett díj.

5. A KEZESSÉGVÁLLALÁS FORMÁJÁBAN NYÚJTOTT ÁLLAMI TÁMOGATÁS ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉGE AZ EGT-MEGÁLLAPODÁS MŰKÖDÉSÉVEL

5.1. Általános megfontolások

Az EFTA Felügyeleti Hatóságnak meg kell vizsgálnia az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozó állami kezességvállalást annak megállapítása érdekében, hogy az összeegyeztethető-e az EGT-megállapodás működésével. Az összeegyeztethetőség értékelésének elvégzése előtt meg kell állapítani, hogy ki a támogatás kedvezményezettje.

5.2. Értékelés

A támogatásnak az EGT-megállapodás működésével való összeegyeztethetőségét az EFTA Felügyeleti Hatóság ugyanazon szabályoknak megfelelően vizsgálja, mint amelyek az egyéb formájú támogatási intézkedésekre alkalmazandók. Az összeegyeztethetőség értékelésének konkrét szempontjait az EFTA Felügyeleti Hatóság az állami támogatásokról szóló iránymutatásában rögzítette és fejtette ki ⁽³⁰⁾. A vizsgálat elsősorban a támogatási intenzitást, a kedvezményezettek jellemzőit és a kitűzött célokat veszi figyelembe.

5.3. Feltételek

Az EFTA Felügyeleti Hatóság csak akkor fogadja el a kezességvállalást, ha annak érvényesítése olyan szerződés alapján meghatározott feltételekhez kapcsolódik, amelyek akár a kötelező csődbejelentést vagy egyéb hasonló eljárást is jelenthetik. Ezekről a feltételekről a feleknek a kezesség vállalásának időpontjában kell megegyezniük. Abban az esetben, ha az EFTA-állam a kezességet az annak nyújtása szakaszában eredetileg megállapított feltételektől eltérő egyéb feltételek alapján kívánja érvényesíteni, az EFTA Felügyeleti Hatóság a kezességvállalás érvényesítését olyan új támogatás létrehozásának tekinti, amelyet a felügyeletről és a bíróságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve I. része 1. cikkének (3) bekezdése alapján be kell jelenteni.

6. AZ EFTA-ÁLLAMOK ÁLTAL AZ EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁGHOZ BENYÚJTANDÓ JELENTÉSEK

Az általános ellenőrzési kötelezettségekkel ⁽³¹⁾ összhangban, a pénzpiacokon mutatkozó új fejlemények további figyelemmel kísérése érdekében, és mivel nehéz felmérni az állami kezességvállalások értékét, amelyek időben is változnak, különös jelentőséggel bír a Bizottság által jóváhagyott állami kezességvállalási programok állandó felülvizsgálata a Szerződés 62. cikkének (1) bekezdése alapján. Az EFTA-államok ezért kötelesek jelentéseket benyújtani az EFTA Felügyeleti Hatósághoz.

A kezességvállalási programok tekintetében e jelentéseket legalább a kezességvállalási program lejártakor és a módosított program bejelentésekor kell benyújtani. Az EFTA Felügyeleti Hatóság azonban az adott esettől függően gyakrabban is helyénvalónak ítélheti jelentések kérését.

Azoknak a kezességi programoknak az esetében, amelyeknél az EFTA Felügyeleti Hatóság a támogatás hiányát megállapító határozatot hozott és különösen akkor, ha a programra vonatkozóan nem állnak rendelkezésre megbízható történeti adatok, az EFTA Felügyeleti Hatóság a támogatás hiányát megállapító határozatának meghozatalakor ilyen jelentés benyújtását kérheti, ezáltal esetenként pontosítva a jelentéstételi kötelezettség gyakoriságát és tartalmát.

A jelentéseknek legalább a következő adatokat kell tartalmazniuk:

- a) a nyújtott kezességvállalások száma és összege;
- b) az adott időszak végén kintlévő kezességvállalások száma és összege;
- c) éves alapon azon kezességvállalások száma és értéke, amelyek tekintetében nemfizetésre került sor (esetenként kimutatva);
- d) éves bevétel:
 1. a felszámított díjakból származó bevétel;
 2. megtérülésekből származó bevétel;
 3. egyéb bevételek (pl. betétekből vagy befektetésekből származó kamat stb.);

⁽³⁰⁾ Lásd az EFTA Felügyeleti Hatóság állami támogatásokról szóló iránymutatását, <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽³¹⁾ Így különösen a legutóbb a 2008. december 17-i 789/08/COL EFTA felügyeleti hatósági határozattal (HL L 340., 2010.12.22., 1. o. és EGT-kiegészítés 72., 2010.12.22., 1. o.) módosított, 2007. július 14-i 195/2004/COL EFTA felügyeleti hatósági határozatban (HL L 139., 2006.5.25., 37. o. és EGT-kiegészítés 26., 2006.5.25., 1. o.) rögzítettek. E határozat megfelel a legutóbb a 271/2008/EK rendelettel (HL L 82., 2008.3.25., 1. o.) módosított, az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendeletnek (HL L 140., 2004.4.30., 1. o.). A 794/2004/EK bizottsági rendelet az EGT-megállapodás XV. mellékletének és 26. jegyzőkönyvének módosításáról szóló 123/2005 EGT Vegyes Bizottsági határozat (HL L 339., 2005.12.22., 32. o. és EGT-kiegészítés 66., 2005.12.22., 18. o.) foglalta bele az EGT-megállapodásba.

e) éves kiadások:

1. igazgatási költségek;
2. érvényesített kezességek után fizetett kártalanítások;

f) éves többlet vagy hiány (bevétel és kiadások közötti különbség); továbbá

g) a program kezdete óta felhalmozott többlet vagy hiány ⁽³²⁾.

Egyéni támogatások esetében a – főleg a d)–g) pontban foglalt – releváns adatokról szintén jelentést kell tenni.

Bármely esetben az EFTA Felügyeleti Hatóság felhívja az EFTA-államok figyelmét, hogy egy távoli időpontban történő megfelelő jelentéstétel feltételezi a szükséges adatok megfelelő gyűjtését a program alkalmazásának kezdetétől fogva, valamint ezek évente történő összesítését.

Az EFTA Felügyeleti Hatóság felhívja továbbá az EFTA-államok figyelmét, hogy bár az egyéni alapon vagy program keretében nyújtott támogatásnak nem minősülő kezességvállalások esetében bejelentési kötelezettség nem áll fenn, előfordulhat, hogy az EFTA Felügyeleti Hatóságnak – például panasz következtében – ellenőriznie kell, hogy a kezességvállalás vagy program nem tartalmaz támogatási elemet. Ilyen esetben az EFTA Felügyeleti Hatóság a fentiekben felsorolt, az érintett EFTA-állam által benyújtandó jelentéshez megkívánt adatokhoz hasonló adatokat fog kérni.

Azokban az esetekben, ahol az állami támogatásokra alkalmazandó csoportmentességi rendeletek, iránymutatások vagy keretszabályok által megállapított egyedi jelentéstételi kötelezettségek alapján már be kell nyújtani jelentéseket, ezek az egyedi jelentések az e kezességvállalásra vonatkozó bejelentési kötelezettség alapján benyújtandó jelentések helyébe lépnek, feltéve, hogy tartalmazzák a fent megjelölt adatokat.

7. VÉGREHAJTÁSI INTÉZKEDÉSEK

Az EFTA Felügyeleti Hatóság felhívja az EFTA-államokat, hogy az új kezességvállalások tekintetében 2010. január 1-jéig igazítsák hozzá létező kezességvállalási intézkedéseiket a fejezet rendelkezéseire.

⁽³²⁾ Ha a program több mint 10 éve működik, csak az utolsó 10 éves hiányt vagy többletet kell megadni.

III. MELLÉKLET

IRÁNYMUTATÁS A VASÚTI VÁLLALKOZÁSOKNAK NYÚJTOTT ÁLLAMI TÁMOGATÁSOKRÓL ⁽¹⁾

1. BEVEZETÉS

1.1. Háttér: a vasúti ágazat

- (1) A vasút egyedülálló előnyökkel rendelkezik: megbízható szállítási mód, és nem szennyezi a környezetet. A vasúti közlekedés így nagymértékben hozzájárulhat a fenntartható közlekedés kialakításához az Európai Gazdasági Térségben.
- (2) Az „Európai közlekedéspolitika 2010-ig: ideje dönteni” című európai bizottsági fehér könyv ⁽²⁾, és annak felülvizsgálata ⁽³⁾ hangsúlyozza, hogy milyen nagy szükség van egy dinamikus vasúti ágazatra az olyan megbízható és tiszta személyszállítási és áru fuvarozási rendszer kialakításához, amely hozzájárul a tartósan virágzó egységes európai piac megvalósításához. Az EGT Tanácsadó Bizottságának a nagyszabású közlekedéspolitikáról szóló állásfoglalása és jelentése ⁽⁴⁾ még inkább hangsúlyozta az ilyen dinamikus vasúti ágazat fontosságát az EGT számára. A városokban és az EGT egyes térségeiben tapasztalható közúti torlódások, az éghajlatváltozás kihívásaira adandó válasz szükségessége, a szénhidrogének árának drágulása mutatják azt, hogy milyen fontos a vasúti közlekedés fejlesztésének ösztönzése. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EGT-megállapodásban ⁽⁵⁾ és az Európai Közösséget létrehozó szerződésben ⁽⁶⁾ rögzített környezetvédelmi célkitűzéseket a közös közlekedéspolitikának is követnie kell.
- (3) A vasúti közlekedési ágazat Európában mégsem elég vonzó. Az 1960-as évektől a XX. század végéig folyamatos hanyatlás volt tapasztalható az ágazatban. Mind a vasúti áru fuvarozás, mind a személyszállítás aránya csökkent más szállítási módokhoz viszonyítva. A vasúti áru fuvarozás még abszolút értelemben is visszaesett: a vasúton fuvarozott áru mennyisége 1970-ben nagyobb volt, mint 2000-ben. A hagyományos vasúti vállalkozások ugyanis nem tudták az ügyfelek által megkövetelt megbízhatóságot és a határidők betartását biztosítani, ami egyéb szállítási módokra, főként a közúti szállításra való átváltáshoz vezetett ⁽⁷⁾. Bár a vasúti személyszállítás ugyanakkor abszolút értelemben továbbra is növekedett, e növekedés igen csekélynek tűnik a közúti és légi közlekedés növekedéséhez viszonyítva ⁽⁸⁾.
- (4) Még ha ez a tendencia az utóbbi időben visszafordulni látszik is ⁽⁹⁾, azért hosszú utat kell még bejárni a vasúti közlekedés stabil és versenyképes tételéhez. A vasúti áru fuvarozási ágazatban továbbra is súlyos nehézségek tapasztalhatók, amelyek leküzdéséhez állami cselekvés szükséges ⁽¹⁰⁾.
- (5) Az európai vasúti ágazat relatív hanyatlása nagymértékben a szállítási kínálat történeti szervezéséből ered, amely lényegében nemzeti és monopolisztikus jellegű volt.
- (6) Először is, az országos hálózatokon való verseny hiányában a vasúti vállalkozásokat semmi nem ösztönözte arra, hogy működési költségeiket csökkentsék, és új szolgáltatásokat alakítsanak ki. Tevékenységeik nem hoztak elegendő bevételt a költségek összességének és a szükséges beruházásoknak a fedezéséhez. Néhány esetben a szükséges beruházások nem valósultak meg. Volt rá példa, hogy egyes EFTA-államok e beruházások végrehajtására kényszerítették a nemzeti vasúti vállalkozásokat, jóllehet a vállalkozások azokat nem voltak képesek kellő mértékben saját forrásaikból finanszírozni. Mindez e vállalkozások jelentős eladósodásához vezetett, amely önma-gában is negatív hatást gyakorolt a fejlődésükre.

⁽¹⁾ Ez a fejezet megfelel a vasúti vállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatásnak (HL C 184., 2008.7.22., 13. o.).

⁽²⁾ COM(2001) 370, 2001.9.12., 18. o.

⁽³⁾ Az Európai Bizottság közleménye „Tartsuk mozgásban Európát! – Fenntartható mobilitás kontinensünk számára – A közlekedéspolitikai fehér könyv felülvizsgálata” (COM(2006) 314), 2006.6.22., 21. o.

⁽⁴⁾ Elérhető az EFTA honlapján: <http://www.efta.int/advisory-bodies/consultative-committee.aspx>

⁽⁵⁾ Az EGT-megállapodás preambuluma kilencedik bekezdése elismeri a Szerződő Felek azon eltökélt szándékát, hogy óvják, védjék és javítsák a környezet minőségét, továbbá biztosítsák a természeti erőforrások körülményeként és ésszerű kiaknázását, különösen a fenntartható fejlődés elve, valamint az elővigyázatosság és a megelőzés elve alapján. Az EGT-megállapodás 1. cikke értelmében a Szerződő Felek szorosabb együttműködésre töreksenek a környezetvédelem terén. Az EGT-megállapodás 73. cikke értelmében, a Szerződő Felek által a négy szabadság terén tett fellépések során vállalt célkitűzések között szerepel többek között „a környezet minőségének megőrzése, védelme és javítása”. Ezen felül az EGT-megállapodás 78. cikke arra ösztönzi a Szerződő Feleket, hogy erősítsék meg és szélesítsék ki a közösségi tevékenységek keretében – többek között a környezetvédelem – terén folytatott együttműködésüket.

⁽⁶⁾ Az EK-Szerződés 2. cikke a Közösség fő feladatai között sorolja fel a környezetet tiszteletben tartó, „fenntartható és inflációt nem gerjesztő növekedés” előmozdítását. E rendelkezéseket a 174. cikkben meghatározott különös célkitűzések egészítik ki, amely cikk kimondja, hogy a Közösség környezetpolitikája hozzájárul többek között a környezet minőségének megőrzéséhez, védelméhez és javításához. Az EK-Szerződés 6. cikke kimondja, hogy: „a) környezetvédelmi követelményeket – különösen a fenntartható fejlődés előmozdítására tekintettel – be kell illeszteni a 3. cikkben említett közösségi politikák és tevékenységek meghatározásába és végrehajtásába”.

⁽⁷⁾ Az EU-ban 1995-től 2005-ig a vasúti áru fuvarozás (t/km-ben kifejezve) átlagosan évi 0,9 %-kal növekedett, szemben az ugyanabban az időszakban a közúton tapasztalható évi átlagos 3,3 %-os növekedéssel (forrás: Eurostat).

⁽⁸⁾ Az EU-ban 1995-től 2004-ig a vasúti személyszállítás (személy/km-ben kifejezve) átlagosan évi 0,9 %-kal növekedett, szemben a személygépkocsik esetében az ugyanabban az időszakban tapasztalható évi átlagos 1,8 %-os növekedéssel (forrás: Eurostat).

⁽⁹⁾ 2002 óta és különösen azokban az országokban, amelyek megnyitották piacukat a verseny előtt. 2006-ban a vasúti áru fuvarozási teljesítmény évente 3,7 %-kal, a személyszállítási teljesítmény 3 %-kal növekedett. Ez a javulás várhatóan 2007-ben is folytatódik.

⁽¹⁰⁾ Az Európai Bizottság közleménye „Az áru fuvarozást előnyben részesítő vasúti hálózat kialakítása” (SEC(2007) 1322, SEC(2007) 1324 és SEC(2007) 1325, 2007.10.18.).

- (7) Ezenfelül a vasúti közlekedés fejlődése Európában korlátozott volt a hálózatok szabványosításának és kölcsönös átjárhatóságának hiánya miatt, míg a közúti és légi fuvarozók nemzetközi szolgáltatások egész sorát alakították ki. Az EGT a nemzeti vasúti hálózatok olyan mozaikját örökölte, amelyek különböző nyomtávú vágányokkal, összeegyeztethetetlen jelző- és biztonsági rendszerekkel jellemezhetők, és amelyek nem teszik lehetővé a vasúti vállalkozások számára, hogy hasznat húzzanak azon méretgazdaságosságból, amely 27 ⁽¹¹⁾ nemzeti piac helyett egyetlen nagy piac számára tervezett infrastruktúra és járműállomány koncepciójából eredne.
- (8) Az EGT által a vasúti ágazat újradinamizálása érdekében folytatott politika három fő irány köré szerveződik:
- a) a versenynek a vasúti szállítási szolgáltatások piacán történő megjelenését lehetővé tevő feltételek fokozatos bevezetése;
 - b) a teljes mértékű kölcsönös átjárhatóság európai szintű megvalósítására irányuló szabványosítás és műszaki harmonizáció ösztönzése az európai vasúti hálózatokban;
 - c) pénzügyi támogatások nyújtása EGT-szinten (a TEN-T program és a strukturális alapok keretében).
- (9) Az EGT így fokozatosan megnyitotta a vasúti közlekedési piacokat a verseny előtt. A 2001-ben elfogadott 1. liberalizációs csomag tartalmazza a közösségi vasutak fejlesztéséről szóló 91/440/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2001. február 26-i 2001/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet ⁽¹²⁾, a vasúttársaságok engedélyezéséről szóló 95/18/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2001. február 26-i 2001/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet ⁽¹³⁾, a vasúti infrastruktúrakapacitás elosztásáról, továbbá a vasúti infrastruktúra használati díjának felszámításáról és a biztonsági tanúsítványról szóló, 2001. február 26-i 2001/14/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet ⁽¹⁴⁾. E csomagot 2004-ben egy második követte, amelynek fő intézkedései az Európai Vasúti Ügynökség létrehozásáról szóló, 2004. április 29-i 881/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽¹⁵⁾; a közösségi vasutak biztonságáról, valamint a vasúttársaságok engedélyezéséről szóló 95/18/EK tanácsi irányelv és a vasúti infrastruktúrakapacitás elosztásáról, továbbá a vasúti infrastruktúra használati díjának felszámításáról és a biztonsági tanúsítványról szóló, 2001/14/EK irányelv módosításáról szóló, 2004. április 29-i 2004/49/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽¹⁶⁾; a nagysebességű transzeurópai vasúti rendszer kölcsönös átjárhatóságáról szóló 96/48/EK tanácsi irányelv és a hagyományos transzeurópai vasúti rendszer kölcsönös átjárhatóságáról szóló 2001/16/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2004. április 29-i 2004/50/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽¹⁷⁾; valamint a közösségi vasutak fejlesztéséről szóló 91/440/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2004. április 29-i 2004/51/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ⁽¹⁸⁾ volt. Végül a 2007-ben elfogadott harmadik csomag a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról, valamint az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. október 23-i 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletből ⁽¹⁹⁾; a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2007. október 23-i 1371/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletből ⁽²⁰⁾; a közösségi vasutak fejlesztéséről szóló 91/440/EGK tanácsi irányelv, valamint a vasúti infrastruktúra-kapacitás elosztásáról, továbbá a vasúti infrastruktúra használati díjának felszámításáról szóló 2001/14/EK irányelv módosításáról szóló,

⁽¹¹⁾ Izlandon, Máltán és Cipruson nincs vasúti közlekedési hálózat.

⁽¹²⁾ HL L 75., 2001.3.15., 1. o.

⁽¹³⁾ HL L 75., 2001.3.15., 26. o.

⁽¹⁴⁾ HL L 75., 2001.3.15., 29. o. A legutóbb a 2007/58/EK irányelvvel (HL L 315., 2007.12.3., 44. o.) módosított irányelv. Az EGT-megállapodásba a 2009. március 17-i 33/2009 EGT Vegyes Bizottsági határozat foglalta be (HL L 130., 2009.5.28., 27. o. és EGT-kiegészítés 28., 2009.5.28., 25. o.). A 2001/12/EK, 2001/13/EK és 2001/14/EK irányelvet a 2001. szeptember 28-i 118/2001 EGT Vegyes Bizottsági határozat foglalta bele az EGT-megállapodásba (HL L 322., 2001.12.6., 32. o. és EGT-kiegészítés 60., 2001.12.6., 29. o.). E határozat módosította a 91/440/EGK tanácsi irányelv belefoglalásáról szóló, 1994. március 21-i 7/94 EGT Vegyes Bizottsági határozatot (HL L 160., 1994.6.28., 1. o. és EGT-kiegészítés 17., 1994.6.28., 1. o.) és a 95/18/EK tanácsi irányelv belefoglalásáról szóló, 1995. december 15-i 71/95 EGT Vegyes Bizottsági határozatot (HL L 57., 1996.3.7., 37. o. és EGT-kiegészítés 11., 1996.3.7., 14. o.).

⁽¹⁵⁾ HL L 164., 2004.4.30., 1. o. Az EGT-megállapodásba foglalva a 2005. június 10-i 82/2005 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 268., 2005.10.13., 13. o. és EGT-kiegészítés 52., 2005.10.13., 7. o.).

⁽¹⁶⁾ HL L 164., 2004.4.30., 44. o.

⁽¹⁷⁾ HL L 164., 2004.4.30., 114. o.

⁽¹⁸⁾ HL L 164., 2004.4.30., 164. o. A 2004/49/EK, 2004/50/EK és 2004/51/EK irányelvet a 2004. október 29-i 151/2004 EGT Vegyes Bizottsági határozat foglalta bele az EGT-megállapodásba (HL L 102., 2005.4.21., 27. o. és EGT-kiegészítés 20., 2005.4.21., 17. o.). E határozat módosította a 95/18/EK tanácsi irányelv belefoglalásáról szóló, 1995. december 15-i 71/95 EGT Vegyes Bizottsági határozatot (HL L 57., 1996.3.7., 37. o. és EGT-kiegészítés 11., 1996.3.7., 14. o.), a 2001/12/EK, 2001/13/EK és 2001/14/EK tanácsi irányelv belefoglalásáról szóló, 2001. szeptember 28-i 118/2001 EGT Vegyes Bizottsági határozatot (HL L 322., 2001.12.6., 32. o. és EGT-kiegészítés 60., 2001.12.6., 29. o.), a 96/48/EK irányelv elfogadásáról szóló, 1997. április 30-i 25/97 EGT Vegyes Bizottsági határozatot (HL L 242., 1997.9.4., 74. o. és EGT-kiegészítés 37., 1997.9.4., 74. o.), a 2001/16/EK irányelv elfogadásáról szóló, 2002. március 1-i 16/2002 EGT Vegyes Bizottsági határozatot (HL L 110., 2002.4.25., 11. o. és EGT-kiegészítés 21., 2002.4.25., 8. o.) és a 91/440/EGK irányelv belefoglalásáról szóló, 1994. március 21-i 7/94 EGT Vegyes Bizottsági határozatot (HL L 160., 1994.6.28., 1. o. és EGT-kiegészítés 17., 1994.6.28., 1. o.).

⁽¹⁹⁾ HL L 315., 2007.12.3., 1. o. Az EGT-megállapodásba a 2008. július 2-i 85/2008 EGT Vegyes Bizottsági határozat foglalta be (HL L 280., 2008.10.23., 20. o. és EGT-kiegészítés 64., 2008.10.23., 13. o.).

⁽²⁰⁾ HL L 315., 2007.12.3., 14. o. Az EGT-megállapodásba a 2010. július 2-i 90/2010 EGT Vegyes Bizottsági határozat foglalta be (HL L 277., 2010.10.21., 43. o. és EGT-kiegészítés 59., 2010.10.21., 12. o.).

2007. október 23-i 2007/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből⁽²¹⁾; valamint a közösségi vasúti rendszereken mozdonyokat és vonatokat működtető mozdonyvezetők minősítéséről szóló, 2007. október 23-i 2007/59/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből⁽²²⁾ áll. A vasúti árufuvarozási piac 2003. március 15-én megnyílt a verseny előtt a transzeurópai vasúti árufuvarozási hálózatban, majd 2006. január 1-jén a nemzetközi árufuvarozás tekintetében, végül 2007. január 1-jén a vasúti kábotázs tekintetében. A harmadik vasúti csomag 2010. január 1-jén rögzíti a nemzetközi személyszállítás verseny előtti megnyitásának időpontját. Egyes EGT-államok, mint az Egyesült Királyság, Németország, Hollandia és Olaszország már (részlegesen) megnyitották belföldi személyszállítási piacukat.

- (10) A közösségi vasutak fejlesztéséről szóló, 1991. július 29-i 91/440/EGK tanácsi irányelv⁽²³⁾ a vasúti ágazat szereplőinek új intézményi és szervezeti keretét hozta létre, amely kiterjed:
- a) a vasúti vállalkozások⁽²⁴⁾ és az infrastruktúra-üzemeltetők⁽²⁵⁾ elkülönítésére szervezeti és könyvelési szinten;
 - b) a vasúti vállalkozások igazgatásának függetlenségére;
 - c) a vasúti vállalkozásoknak a gazdasági társaságokra alkalmazandó elvek szerinti igazgatására;
 - d) a vasúti vállalkozások pénzügyi egyensúlyára egy életképes üzleti tervnek megfelelően;
 - e) az EFTA-államok pénzügyi intézkedéseinek az állami támogatási szabályokkal való összeegyeztethetőségére⁽²⁶⁾.
- (11) E liberalizációs folyamattal párhuzamosan az Európai Bizottság és az EGT Vegyes Bizottság második szinten megkezdte az európai vasúti hálózatok kölcsönös átjárhatóságának elősegítését. E lépést a vasúti közlekedés biztonságának növelése érdekében EGT-szintű kezdeményezések kísérték⁽²⁷⁾.
- (12) A vasúti ágazat érdekében megvalósuló állami beavatkozás harmadik szintje a pénzügyi támogatások területe. Az Európai Bizottság úgy véli, hogy e támogatások a vasúti ágazat jelentős átállási költségei miatt egyes esetekben indokoltak lehetnek.
- (13) Az Európai Bizottság ezenfelül megjegyzi, hogy közforrásoknak a vasúti közlekedési ágazatba történő injektálása mindig jelentős volt.
- (14) A vasúti ágazatot érintő állami támogatás nyújtása csak abban az esetben engedélyezhető, ha az hozzájárul az integrált, a verseny előtt nyitott és átjárható EGT-piac, valamint a fenntartható mobilitás EGT-szintű célkitűzésének megvalósításához. Ebben az összefüggésben az Európai Bizottságnak és az EFTA Felügyeleti Hatóságnak meg kell bizonyosodnia arról, hogy a közforrásból nyújtott pénzügyi támogatás nem von-e maga után a közös érdekek ellentétes mértékű versenytorzulást. Az Európai Bizottság és az EFTA Felügyeleti Hatóság egyes esetekben felkérheti az EGT-államokat, hogy a támogatás nyújtása mellett vállaljanak az EGT-szintű célkitűzések megvalósítását célzó kötelezettségeket is.

1.2. Ezen iránymutatás célja és alkalmazási köre

- (15) Ezen iránymutatás célja, hogy a fent bemutatott körülmények között útmutatást adjon a 91/440/EGK irányelvben meghatározott, a vasúti vállalkozásoknak nyújtott állami támogatások EGT-megállapodással való összeegyeztethetőségéről. A 3. fejezetben foglaltak a városi, elővárosi illetve regionális személyszállítással foglalkozó vállalkozásokra is alkalmazandók. Ez az iránymutatás különösen a közösségi jogalkotó által a három egymást követő vasúti csomagban megállapított elveken alapul. Ezek célja az EGT-piacok megnyitásával összefüggésben az állami finanszírozások átláthatóságának és a jogbiztonságnak az állami támogatás szabályai szempontjából történő javítása. Ezen iránymutatás nem vonatkozik az infrastruktúra-üzemeltető vállalkozások állami finanszírozására.

⁽²¹⁾ HL L 315., 2007.12.3., 44. o. Az EGT-megállapodásba a 2009. március 17-i 33/2009 EGT Vegyes Bizottsági határozat foglalta be (HL L 130., 2009.5.28., 27. o. és EGT-kiegészítés 28., 2009.5.28., 25. o.)

⁽²²⁾ HL L 315., 2007.12.3., 51. o. Az EGT-megállapodásba a 2009. február 5-i 12/2009 EGT Vegyes Bizottsági határozat foglalta be (HL L 73., 2009.3.19., 47. o. és EGT-kiegészítés 16., 2009.3.19., 18. o.)

⁽²³⁾ HL L 237., 1991.8.24., 25. o. Az EGT-megállapodásba az 1994. március 21-i 7/94 EGT Vegyes Bizottsági határozat foglalta be (még nem tették közzé). A legutóbb 2007/58/EK irányelvvel módosított irányelv.

⁽²⁴⁾ A 91/440/EGK irányelv 3. cikke a következőképpen határozza meg a vasúti vállalkozásokat: „a Közösség vonatkozó jogszabályainak megfelelő engedéllyel rendelkező bármely köz- vagy magánvállalkozás, amelynek fő tevékenysége vasúti áru- és/vagy személyszállítási szolgáltatások nyújtása, azzal a megkötéssel, hogy e vállalkozásnak kell a vontatást biztosítania; ide értendő a csak vontatást biztosító társaságok is”.

⁽²⁵⁾ A 91/440/EGK irányelv 3. cikke a következőképpen határozza meg az infrastruktúra-üzemeltetőt: „olyan szervezet vagy vállalkozás, amely elsősorban a vasúti infrastruktúra létrehozásáért és fenntartásáért felelős. Ebbe beletartozhat a forgalomirányító és biztonsági rendszerek működtetése is. Az infrastruktúra-üzemeltető feladatai a hálózaton vagy annak egy részén különböző szervezetekre vagy társaságokra ruházhatók”.

⁽²⁶⁾ A 91/440/EGK irányelv 9. cikkének (3) bekezdése: „[a] tagállamok által az e cikkben említett adósságok törlesztéséhez megítélt támogatás nyújtása a Szerződés 73., 87. és 88. cikkének tiszteletben tartásával történik”.

⁽²⁷⁾ Így különösen az EGT-megállapodásba a 2004. október 29-i 151/2004 EGT Vegyes Bizottsági határozattal belefoglalt 2004/49/EK irányelv.

- (16) Az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy fő szabályként a közös piaccal összeegyeztethetetlen az EK-tagállamok, illetve EFTA-államok által nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzíja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti az EGT-államok közötti kereskedelmet. Mindazonáltal ezek az állami támogatások meghatározott esetekben igazolhatók lehetnek az EGT közös érdekére tekintettel. Ezen esetek némelyikét az EGT-megállapodás 61. cikk (3) bekezdése sorolja fel, és azok ugyanúgy vonatkoznak a közlekedési ágazatra, mint a gazdaság bármely más ágazatára.
- (17) Ezenfelül az EGT-megállapodás 49. cikke előírja, hogy az EGT-vel összeegyeztethetők „azok a támogatások, amelyek megfelelnek a közlekedés összehangolására irányuló igényeknek, vagy amelyek a közszolgáltatás fogalmában benne rejlő bizonyos kötelezettségek terheinek megtérítését szolgálják”. Ez a cikk az EGT-megállapodás általános keretein belül különös szabályt állapít meg. Az EK-Szerződés ennek megfelelő, 73. cikke alapján a közösségi jogalkotó a közlekedési ágazatra vonatkozóan két jogszabályt fogadott el: ezek a vasúti, közúti és belvízi közlekedési közszolgáltatás fogalmában benne rejlő kötelezettségek terén a tagállamok tevékenységéről szóló, 1969. június 26-i 1191/69/EGK tanácsi rendelet⁽²⁸⁾ és a vasúti, közúti és belvízi közlekedéshez nyújtott támogatásokról szóló, 1970. június 4-i 1107/70/EGK tanácsi rendelet⁽²⁹⁾. Ugyanígy a vasúti vállalkozások elszámolásainak normalizálására vonatkozó közös szabályokról szóló, 1969. június 26-i 1192/69/EGK tanácsi rendelet⁽³⁰⁾ előírja, hogy a tagállamok nyújthatnak a vasúti vállalkozások részére bizonyos ellentételezéseket⁽³¹⁾.
- (18) Az 1107/70/EGK rendelet 3. cikke előírja, hogy az 1191/69/EGK és az 1192/69/EGK rendelet sérelme nélkül az EGT-államok csak az 1107/70/EGK rendeletben előírt esetekben és feltételek mellett hoznak koordináló intézkedéseket és írnak elő a közszolgáltatás fogalmában benne rejlő egyes olyan kötelezettségeket, amelyek magukban foglalják az EGT-megállapodás 49. cikke szerinti támogatások nyújtását. Az Európai Bíróságnak az Altmark-ügyben⁽³²⁾ hozott ítéletben kifejtett ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az 1107/70/EGK, az 1191/69/EGK, illetve az 1192/69/EGK rendelet alapján nem engedélyezhető állami támogatások nem tekinthetők az EK-Szerződéssel összeegyeztethetőnek a Szerződés 73. cikke alapján⁽³³⁾. Ezenfelül helyénvaló emlékeztetni arra, hogy az EGT-megállapodás 49. cikkéből származó rendelkezéseket tiszteletben nem tartó közszolgáltatásért járó ellentételezés a 59. cikk (2) bekezdése vagy az EGT-megállapodás bármely más rendelkezése alapján nem tekinthető a közös piaccal összeegyeztethetőnek⁽³⁴⁾.
- (19) A 2009. december 3-án hatályba lépő és az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK rendeletet hatályon kívül helyező 1370/2007/EK rendelet (a közszolgáltatási kötelezettségekről szóló rendelet)⁽³⁵⁾ új jogszabályi keretet hoz létre. Következésképpen a közszolgáltatásért járó ellentételezéshez kapcsolódó szempontok nem tartoznak ezen iránymutatás alkalmazási körébe.
- (20) Az 1370/2007/EK rendelet hatálybalépését követően az EGT-megállapodás 49. cikke jogalként közvetlenül alkalmazható a közszolgáltatási kötelezettségekről szóló rendelet hatálya alá nem tartozó – különösen az áruforgatás összehangolására nyújtott – támogatások összeegyeztethetőségének megállapításához. Ezért a támogatások összeegyeztethetőségének vizsgálatához olyan általános értelmezési keretet kell kidolgozni, amely megfelel az EGT-megállapodás 49. cikkével való összehangolás szükségességének. Ezen iránymutatás közelebbi célja, hogy e vizsgálathoz megfelelő kritériumokat, valamint intenzitási küszöbököt alakítson ki. Tekintettel a 49. cikk szövegére, az EFTA Felügyeleti Hatóságnak ugyanakkor biztosítania kell az EFTA-államok részére, hogy adott esetben bizonyíthassák a megállapított küszöbök túllépő támogatások szükségességét és arányosságát.
- (21) Ez az iránymutatás az EGT-megállapodás 49. és 61. cikkének alkalmazására és azoknak a 91/440/EGK irányelv szerinti vasúti vállalkozások javára szánt állami finanszírozások tekintetében történő végrehajtására vonatkozik. Az iránymutatás a következő területekkel foglalkozik: a vasúti vállalkozások részére az infrastruktúrák finanszírozásával nyújtott állami támogatás (2. fejezet), a járművek vásárlásához és megújításához nyújtott támogatások (3. fejezet), az adósságoknak a vasúti vállalkozások reorganizációjára céljából történő állam általi elengedése (4. fejezet), a vasúti vállalkozások szerkezetátalakításához nyújtott támogatások (5. fejezet), a közlekedés összehangolására nyújtott támogatások (6. fejezet) és a vasúti vállalkozásoknak nyújtott állami kezességvállalások (7. fejezet). Ezzel szemben ez az iránymutatás nem tér ki a közszolgáltatási kötelezettségekről szóló rendelet részletes alkalmazási szabályaira, mert ennek tekintetében sem az Európai Bizottság, sem pedig az EFTA Felügyeleti Hatóság nem alakított még ki döntéshozatali gyakorlatot⁽³⁶⁾.

⁽²⁸⁾ HL L 156., 1969.6.28., 1. o. A legutóbb az 1893/91/EK rendelettel (HL L 169., 1991.6.29., 1. o.) módosított rendelet.

⁽²⁹⁾ HL L 130., 1970.6.15., 1. o.

⁽³⁰⁾ HL L 156., 1969.6.28., 8. o. A legutóbb az 1791/2006/EK rendelettel (HL L 363., 2006.12.20., 1. o.) módosított rendelet.

⁽³¹⁾ E három rendeletsomag már a kezdetektől az EGT-megállapodás részét képezi.

⁽³²⁾ A Bíróságnak a C-280/00. sz., Altmark Trans GmbH és a Regierungspräsidium Magdeburg kontra Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, ún. „Altmark”-ügyben 2003. július 24-én hozott ítélete (EBHT 2003., I-7747. o.).

⁽³³⁾ A fent említett, Altmark-ügyben hozott ítélet 107. pontja.

⁽³⁴⁾ Lásd e tekintetben az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozásoknak közszolgáltatással járó ellentételezés formájában megítélt állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló, 2005. november 28-i bizottsági határozat (HL L 312., 2005.11.29., 67. o.) 17. pontját. E határozatot az EGT-megállapodásba a 2006. július 7-i 91/2006 EGT Vegyes Bizottsági határozat (HL L 286., 2006.10.19., 31. o. és EGT-kiegészítés 52., 2006.10.19., 24. o.) foglalta bele.

⁽³⁵⁾ Az EGT-megállapodásba a 2008. július 4-i 85/2008 EGT Vegyes Bizottsági határozat (HL L 280., 2008.10.23., 20. o. és EGT-kiegészítés 64., 2008.10.23., 13. o.) foglalta be.

⁽³⁶⁾ Az iránymutatás az 1192/69/EGK rendelet alkalmazásával sem foglalkozik. Ez a rendelet már a kezdetektől az EGT-megállapodás részét képezi.

2. A VASÚTI VÁLLALKOZÁSOK RÉSZÉRE A VASÚTI INFRASTRUKTÚRÁK FINANSZÍROZÁSÁVAL NYÚJTOTT ÁLLAMI TÁMOGATÁS
- (22) A vasúti infrastruktúrák nagy jelentőséggel bírnak az európai vasúti ágazat fejlesztése tekintetében. Legyen szó bár a kölcsönös átjárhatóságról, biztonságról vagy a nagysebességű vasút fejlesztéséről, a jelentős beruházások elengedhetetlenek ezekben az infrastruktúrákban ⁽³⁷⁾.
- (23) Ezen iránymutatás kizárólag a vasúti vállalkozásokra vonatkozik. Nem célja tehát az állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések tekintetében az infrastruktúrák állami finanszírozására alkalmazandó jogi keretek meghatározása. Ez a fejezet kizárólag az infrastruktúrák állami finanszírozásának a vasúti vállalkozásokra gyakorolt hatását vizsgálja meg.
- (24) Az infrastruktúrafejlesztés állami finanszírozásai valójában közvetett előnyhöz juttathatják a vasúti vállalkozásokat, és így támogatásnak minősülhetnek. A Bíróság ítélkezési gyakorlatával összhangban azt kell megvizsgálni, hogy az infrastruktúra javára hozott intézkedés azzal a gazdasági hatással jár-e, hogy könnyíti a vasúti vállalkozások költségvetésére nehezedő terheket ⁽³⁸⁾. Ennek megállapításához különösen az szükséges, hogy az érintett vállalkozás szelektív előnyhöz jusson, és ez az előny az érintett infrastruktúra finanszírozásából eredjen ⁽³⁹⁾.
- (25) Amennyiben egy infrastruktúra használata egyenlő mértékben és hátrányos megkülönböztetés nélkül nyitva áll minden potenciális használó előtt, és ha az említett infrastruktúrához való hozzáférés díja az EGT-jogszabályoknak (a 2001/14/EK irányelv) megfelelően kerül kiszámlázásra, az Európai Bizottság általában úgy ítéli meg, hogy az infrastruktúrák állami finanszírozása nem minősül a vasúti vállalkozások részére nyújtott állami támogatásnak ⁽⁴⁰⁾.
- (26) Az EFTA Felügyeleti Hatóság egyébként emlékeztet rá, hogy ha a vasúti infrastruktúrák állami finanszírozása egy vagy több vasúti vállalkozásnak nyújtott támogatásnak minősül, az engedélyezhető például az EGT-megállapodás 49. cikke alapján abban az esetben, ha az infrastruktúra megfelel a közlekedés összehangolása iránti igényeknek. Ebben a vonatkozásban ezen iránymutatás 6. fejezete megfelelő referenciapont az összegegyeztetetőség vizsgálatahoz.
3. JÁRMŰVEK VÁSÁRLÁSÁHOZ ÉS MEGÚJÍTÁSÁHOZ NYÚJTOTT TÁMOGATÁSOK
- 3.1. Célkitűzés
- (27) A személyszállításra használt mozdonyok és vasúti kocsik előregedtek és egyes esetekben elhasználódtak, különösen az új EU-tagállamokban. 2005-ben az EU25-ben és Norvégiában a mozdonyok (dízel- és villanymozdonyok) 70 %-a és a vasúti kocsik 65 %-a több mint 20 éves volt ⁽⁴¹⁾. Ha csak az Unióhoz 2004-ben csatlakozott tagállamokat vesszük figyelembe, 2005-ben a mozdonyok 82 %-a és a vasúti kocsik 62 %-a volt 20 évnél öregebb ⁽⁴²⁾. Az Európai Bizottság tehát a rendelkezésére álló információk alapján úgy véli, hogy a járműparknak hozzávetőleg 1 %-a újul meg évente.
- (28) Ez a tendencia természetesen a vasúti ágazat általános nehézségeit tükrözi, amelynek folytán a vasúti vállalkozások egyre gyengébb ösztönzéssel és kisebb kapacitással rendelkeznek ahhoz, hogy beruházzanak a járművek korszerűsítésével és/vagy megújításával kapcsolatos erőfeszítéseikbe. Márpedig az ilyen beruházás elengedhetetlen a vasúti közlekedés más, környezetszennyezőbb vagy több externális költséget előidéző szállítási módhoz viszonyított versenyképességének fenntartásához. E beruházások ugyanígy szükségesek a vasúti közlekedés környezetre gyakorolt hatásainak – különösen az általa okozott zajártalom csökkentésével és a biztonság javításával történő – korlátozásához is. Végül a nemzeti hálózatok közötti kölcsönös átjárhatóság javítása a meglévő járműállományt érintő – a rendszer koherenciájának megőrzése érdekében történő – kiigazításokat is jelent.
- (29) A fentiekre tekintettel úgy tűnik, hogy a járművek beszerzéséhez és megújításához nyújtott támogatás bizonyos feltételek mellett a közös érdeknek megfelelő célok több típusát is szolgálja, és így az EGT-megállapodással összegegyeztethetőnek tekinthető.

⁽³⁷⁾ Az Európai Bizottság fent említett „Tartsuk mozgásban Európát! – Fenntartható mobilitás kontinensünk számára – A közlekedéspolitikai fehér könyv felülvizsgálata” című közleménye. Lásd továbbá az EGT Tanácsadó Bizottságának a nagyszabású közlekedéspolitikáról szóló állásfoglalását és jelentését.

⁽³⁸⁾ A Bíróság C-382/99. sz., Hollandia kontra Bizottság ügyben 2002. június 13-án hozott ítélete (EBHT 2002., I-5163. o.).

⁽³⁹⁾ A Bíróság C-156/98. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítélete (EBHT 2000., I-6857. o.).

⁽⁴⁰⁾ Az állami garancia a Coràs Iompair Eirann által infrastruktúra-beruházásra felvett tőkekölcsönről szóló, 2006. június 7-i, N 478/2004. sz. európai bizottsági határozat (HL C 209., 2006.8.31., 8. o.); a 2006. március 8-i N 284/2005. sz. Írország – Regional Broadband Programme (regionális szélessávú program) bizottsági határozat (HL C 207., 2006.8.30., 3. o.) 34. pontja; és a következő bizottsági határozatok: a 2002. augusztus 2-i, a Spanyolország által végrehajtott Terra Mitica (Benidorm, Alicante) parkról szóló 2003/227/EK határozat (HL L 91., 2003.4.8., 23. o.) 64. pontja; a 2005. április 20-i, N 355/2004. sz. – Köz- és magánpartnerség a Krijgsban alagútért Deurnenél; ipari ingatlanok fejlesztésére, valamint az antwerpeni repülőtér működéséről szóló határozat (HL C 176., 2005.7.16., 11. o.) 34. pontja; a 2001. december 11-i, N 550/2001. sz. – Köz- és magánpartnerség a be- és kirakodási létesítmények megépítéséről szóló határozat (HL C 24., 2002.1.26., 2. o.) 24. pontja; a 2001. december 20-i, N 649/2001 sz., Egyesült Királyság – Freight Facilities Grant határozat (HL C 45., 2002.2.19., 2. o.) 45. pontja; a 2002. július 17-i, N 356/2002. sz. Network Rail – Egyesült Királyság határozat (HL C 232., 2002.9.28., 2. o.) 70. pontja; az N 511/95. sz., Jaguar Cars Ltd határozat. Lásd még az EK-Szerződés 92. és 93. cikkének és az EGT-megállapodás 61. cikkének a légi közlekedési ágazatban nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló, 1994. évi európai bizottsági iránymutatás (HL C 350., 1994.12.10., 5. o.) 12. pontját. Az EFTA Felügyeleti Hatóság az 1995. december 6-i 124/95/COL határozattal ennek megfelelő iránymutatás fogadott el (HL L 124., 1996.5.23., 41. o. és EGT-kiegészítés 23., 1996.5.23., 104. o.); az infrastruktúrák használatáért járó méltányos díjakról szóló fehér könyv (COM(1998) 466 végleges) 43. pontját és az Európai Bizottságnak az Európai Parlamenthez és a Tanácsához intézett közleményét: „Az európai kikötők minőségének javítása, az európai közlekedési rendszereket döntően meghatározó tényező” (COM(2001) 35 végleges, 11. pont).

⁽⁴¹⁾ Forrás: UIC Rolling stock fleet in EU25 + Norway (2005).

⁽⁴²⁾ Forrás: CER (2005).

- (30) E fejezet célja, hogy pontosan meghatározza azokat a körülményeket, amelyek között az EFTA Felügyeleti Hatóság elvégzi az összeegyeztethetőség e vizsgálatát.

3.2. Összeegyeztethetőség

- (31) Az összeegyeztethetőség vizsgálatát azon közös érdeknek megfelelő célkitűzés függvényében kell elvégezni, amelyhez a támogatás hozzájárul.
- (32) Az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy ítéli meg, hogy fő szabályként a járművek korszerűsítésének a szükségessége kellőképpen figyelembe vehető vagy az állami támogatásokra alkalmazandó általános szabályok végrehajtása során, vagy az EGT-megállapodás 49. cikkének alkalmazása során abban az esetben, ha ezek a támogatások a közlekedés összehangolására nyújtott támogatásoknak (lásd a 6. fejezetet) minősülnek.
- (33) A járművekhez nyújtott támogatások összeegyeztethetőségének vizsgálata során az EFTA Felügyeleti Hatóság tehát fő szabályként a következő támogatástípusok mindegyikére alkalmazza az ebben az iránymutatásban vagy más vonatkozó dokumentumban meghatározott kritériumokat:
- a) a közlekedés összehangolására nyújtott támogatás ⁽⁴³⁾;
 - b) a vasúti vállalkozások szerkezetátalakításához nyújtott támogatás ⁽⁴⁴⁾;
 - c) a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott támogatás ⁽⁴⁵⁾;
 - d) környezetvédelmi támogatások ⁽⁴⁶⁾;
 - e) közszolgáltatási kötelezettségekhez kapcsolódó költségek ellentételezésére és a közszolgáltatási szerződések keretében nyújtott támogatások ⁽⁴⁷⁾;
 - f) regionális támogatások ⁽⁴⁸⁾.
- (34) Az induló beruházásokhoz nyújtott regionális támogatásokat illetően a nemzeti regionális támogatásokról szóló iránymutatás előírja, hogy „a szállítási ágazatban a szállítási eszközök (ingóságok) vásárlása nem jogosult az induló beruházásokhoz nyújtott támogatásra” (39. pont, 40. lábjegyzet). Az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy ítéli meg, hogy e szabálytól el kell térni a vasúti személyszállítás tekintetében. Ez e szállítási mód sajátosságainak köszönhető, különösen annak a ténynek, hogy ezen ágazat járműállománya tartósan kötődhet konkrét vonalakhoz és szolgáltatásokhoz. Ily módon bizonyos, az alábbiakban meghatározott feltételek mellett a vasúti személyszállítási ágazatban (vagy más szállítási módok esetén, mint a helyiérdekű vasút, a metró vagy a villamos) a járműbeszerzés költségeit a kérdéses iránymutatás szerinti támogatható költségnek kell tekinteni ⁽⁴⁹⁾. Ezzel szemben a kizárólag áruszállítási célú járművek beszerzési költsége nem tartozik a támogatható költségek közé.
- (35) Tekintettel a 28. és 29. pontban leírt helyzetre, ez az eltérés alkalmazandó továbbá a járművekbe történő beruházás minden – induló vagy állományfelújító – típusára, amennyiben az érintett állományt rendszeresen üzemeltetik az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének a) pontja alapján támogatásra jogosult régiókat vagy a regionális támogatásra vonatkozó iránymutatás 69. illetve 70. pontja szerinti alacsony népsűrűségű régiókat kiszolgáló vonalakon ⁽⁵⁰⁾. Az egyéb régiók esetében az eltérés kizárólag az induló beruházásokra alkalmazható. Az eltérés az állományfelújításra irányuló beruházásokra kizárólag akkor alkalmazható, ha a teljes korszerűsítendő járműállomány 15 évnél régebbi.

⁽⁴³⁾ Lásd a 6. fejezetet.

⁽⁴⁴⁾ Lásd az 5. fejezetet, valamint a 305/04/COL határozattal elfogadott, a nehézségekkel küzdő vállalkozások megmentésére és szerkezetátalakítására nyújtott állami támogatásról szóló EFTA felügyeleti hatósági iránymutatást (HL L 97., 2005.4.15., 41. o. és EGT-kiegészítés 21., 2005.4.28., 1. o.). Lásd továbbá a megfelelő közösségi iránymutatást (HL C 244., 2004.10.1., 2. o.).

⁽⁴⁵⁾ Az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló, 2001. január 12-i 70/2001/EK bizottsági rendelet (HL L 10., 2001.1.13., 33. o.). A legutóbb az 1976/2006/EK rendelettel (HL L 368., 2006.12.23., 85. o.) módosított rendelet. A rendeletet az EGT-megállapodás V. mellékletébe a 2002. június 25-i 88/2002 EGT Vegyes Bizottsági határozat (HL L 266., 2002.10.3., 56. o. és EGT-kiegészítés 49., 2002.10.3., 42. o.) foglalta bele.

⁽⁴⁶⁾ Az EFTA Felügyeleti Hatóság a környezetvédelem állami támogatásáról szóló iránymutatást a 2008. július 16-i 500/08/COL határozatával fogadta el (HL L 144., 2010.6.10., 1. o. és EGT-kiegészítés 29., 2010.6.10., 1. o.). Lásd továbbá a megfelelő közösségi iránymutatást (HL C 82., 2008.4.1., 1. o.).

⁽⁴⁷⁾ A fent említett 1191/69/EGK rendeletet az EGT-megállapodásba már megalkotásakor belefoglalták. A fent említett, a közszolgáltatási kötelezettségekről szóló és az EGT-megállapodásba a 85/2008 EGT Vegyes Bizottsági határozattal belefoglalt európai parlamenti és tanácsi rendelet, amelynek helyénvaló emlékeztetni a 3. cikkének (1) bekezdésére. „[a]mennyiben valamely illetékes hatóság úgy dönt, hogy a választása szerinti szolgáltatónak a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének fejében kizárólagos jogot és/vagy bármilyen jellegű ellentételezést biztosít, ezt közszolgáltatási szerződés keretében kell megtennie”.

⁽⁴⁸⁾ Lásd a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó regionális célú állami támogatásokról szóló és a 2006. április 6-i 85/06/COL határozattal elfogadott EFTA felügyeleti bizottsági iránymutatást (HL L 54., 2008.2.28., 1. o. és EGT-kiegészítés 11., 2008.2.28., 1. o.) 8. pontját. Lásd továbbá a megfelelő közösségi iránymutatást (HL C 54., 2006.3.4., 13. o., 8. pont).

⁽⁴⁹⁾ Az EFTA Felügyeleti Hatóság megjegyzi, hogy ez az érvelés a jelen eset sajátos körülményei szerint megfelelően alkalmazható a közúti tömegközlekedésben használt járművekre, különösen, ha az megfelel az új járművekre alkalmazandó legutóbbi közösségi szabályoknak. Amennyiben ez az eset áll fenn, az egyenlő bánásmód tiszteletben tartásával az EFTA Felügyeleti Hatóság a vasúti gördülőállomány tekintetében itt bemutatott megközelítést alkalmazza ezekre a helyzetekre. Az EFTA Felügyeleti Hatóság arra bátorítja az EFTA-államokat, hogy a hasonló típusú támogatások nyújtásakor a kevésbé környezetszennyező technológiákat támogassák, és tanulmányozni fogja, hogy mennyiben megfelelőek az e technológiák magasabb támogatási intenzitását eredményező konkrét pénzügyi támogatások.

⁽⁵⁰⁾ A legkisebb népsűrűségű régiók a NUTS-II szintű régiók, vagy azok részei, ahol a népsűrűség négyzetkilométerenként nem haladja meg a 8 főt, és kiterjednek a hasonló népsűrűségi kritériumoknak megfelelő kisebb méretű szomszédos övezetekre is.

- (36) Mindazonáltal az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy véli, hogy a közös érdekekkel ellentétes versenytorzulások elkerülése érdekében ezen eltérést négy feltétel együttes teljesüléséhez kell kötni:
- a) az érintett járműveknek a városi, elővárosi vagy regionális személyszállítási szolgáltatásban egy meghatározott régióban vagy egy meghatározott, több régiót kiszolgáló vonalon kell működni; ezen iránymutatás alkalmazásában a „városi és elővárosi közlekedési szolgáltatások”: olyan szállítási szolgáltatások, amelyek kielégítik egy városközpont vagy agglomeráció igényeit, valamint e városközpont vagy agglomeráció és a környező területek között fölmerülő szállítási igényeket; a „regionális közlekedési szolgáltatások” pedig egy vagy több régió közlekedési szükségleteinek kielégítését szolgáló közlekedési szolgáltatások. E pont alkalmazási köre kiterjedhet egy vagy több EGT-állam több régióját kiszolgáló közlekedési szolgáltatásokra is, amennyiben a kiszolgált régiókban a regionális fejlődésre gyakorolt hatása különösen a szolgáltatás rendszeres jellege folytán kimutatható. Ebben az esetben az EFTA Felügyeleti Hatóság ellenőrzi, hogy a támogatás nem veszélyezteti-e a nemzetközi személyszállítási, illetve kabotázspiactnak a harmadik vasúti intézkedéscsomag hatálybalépését követő tényleges megnyitását;
 - b) az érintett járműveknek legalább 10 éven keresztül abban a konkrét régióban, vagy több régiót kiszolgáló, konkrét vonalon kell működni, amelyen a támogatás odaítélésekor működött;
 - c) a helyettesítő járműveknek meg kell felelniük a kölcsönös átjárhatóság, a biztonság és a környezetvédelem tekintetében az adott vonalon érvényes előírásoknak ⁽³¹⁾;
 - d) az érintett EFTA-államnak bizonyítania kell, hogy a projekt hozzájárul valamely, koherens regionális fejlesztési stratégiához.
- (37) Az EFTA Felügyeleti Hatóság ügyel arra, hogy elkerülje a verseny indokolatlan torzulásait, különös figyelemmel az érintett vonalon lecserelt járművekből a támogatott vasúti vállalkozás részére – az állomány harmadik személyeknek történő értékesítéséből vagy más piacokon történő használatából – származó esetleges kiegészítő bevételekre. Ezért a Bizottság a támogatás odaítélését azon feltételtől teheti függővé, hogy a támogatásban részesülő vállalkozásnak rendes piaci feltételek mellett értékesítenie kell a már használaton kívüli állomány egy részét vagy egészét annak érdekében, hogy azt más üzemeltetők használhassák; ebben az esetben a támogatható költségeket a régi állomány értékesítéséből származó bevétel összegével csökkenteni kell.
- (38) Általánosabb vonatkozásban pedig az EFTA Felügyeleti Hatóság a gyakorlatban ügyel arra, hogy ne kerüljön sor a támogatás visszaélészerű alkalmazására. A regionális támogatásokról szóló iránymutatásban előírt egyéb feltételeket, különösen a támogatási intenzitás felső határára, a regionális támogatási térképekre, valamint a támogatások halmozására vonatkozó feltételeket, alkalmazni kell. Az EFTA Felügyeleti Hatóság megjegyzi, hogy a szóban forgó vonalak néhány esetben olyan régiókon haladhatnak keresztül, amelyekre a regionális támogatási térképek szerint különböző támogatási intenzitási értéktartár vonatkozik. Ebben az esetben az EFTA Felügyeleti Hatóság az érintett vonalon a rendszeresen kiszolgált régiók legmagasabb támogatási intenzitását alkalmazza, a szolgáltatás rendszerességével arányosan ⁽³²⁾.
- (39) Ami azokat a beruházási projekteket illeti, amelyek támogatható költségei meghaladják az 50 millió EUR-t, az EFTA Felügyeleti Hatóság szerint ebben az esetben – a vasúti személyszállítási szektor sajátosságai következtében – el kell térni a regionális támogatásokra vonatkozó iránymutatás 49–59. pontjától. Ugyanakkor a regionális támogatásokra vonatkozó iránymutatás 53. illetve 56. pontját továbbra is alkalmazni kell, amennyiben a beruházási projekt egy adott, több régiót kiszolgáló vonalon használt járművekre vonatkozik.
- (40) Ha a kedvezményezett vállalkozás általános gazdasági érdekű szolgáltatás ellátására szóló megbízatást kapott, amely járműbeszerzést és/vagy járműmegújítást ír elő, és e vállalkozás már részesül kompenzációban ezen a címen, a túlkompensáció elkerülése érdekében ezt a kompenzációt tekintetbe kell venni az érintett vállalkozás részére megítélhető regionális támogatási összeg megállapításakor.

4. AZ ADÓSSÁGOK ELENEDÉSE

4.1. Célkitűzés

- (41) Amint az az 1.1. fejezetben kifejtésre került, a vasúti vállalkozások bevételei és költségei, különösen a beruházási költségei történetileg kiegyensúlyozatlanok voltak. Ez jelentős eladósodáshoz vezetett, amelyből az adósságszolgálat igen nagy terhet tesz ki a vasúti vállalkozások számára, ami kapacitásukat a szükséges beruházásokra korlátozza, mind az infrastruktúrák, mind a járművek szintjén.

⁽³¹⁾ A környezetvédelmi állami támogatásokról szóló iránymutatás lehetővé teszi támogatások nyújtását olyan új személyszállító járművek beszerzéséhez, amelyek szigorúbbak a közösségi előírásoknál, vagy ezen előírások hiányában növelik a környezetvédelem szintjét.

⁽³²⁾ Amennyiben a konkrét vonal vagy szolgáltatás rendszeres jelleggel (azaz minden egyes járat esetében) a legmagasabb értéktartárral rendelkező régiót szolgálja ki, ezen értéktartár kell alkalmazni valamennyi támogatható költségre. Amennyiben a vonal a legmagasabb értéktartárral rendelkező régiót csak alkalmi jelleggel szolgálja ki, ezen értéktartár a költségeknek csak az érintett régió kiszolgálásához kapcsolódó részére kell alkalmazni.

- (42) A 91/440/EGK irányelv kifejezetten figyelembe vette ezt a helyzetet. Az irányelv hetedik preambulumbekzdéséből következik továbbá, hogy az EGT-államoknak „biztosítaniuk kell, hogy a meglévő köztulajdonú vagy irányítású vasúti vállalkozások szilárd pénzügyi háttérrel rendelkezzenek”, és jelzi, hogy e tekintetben szükség lehet „pénzügyi átszervezésre”. Az irányelv 9. cikke előírja, hogy a tagállamok „a meglévő, köztulajdonú vagy irányítású vasúti vállalkozásokkal együtt (...) megfelelő mechanizmusokat dolgoznak ki az ilyen vállalkozások eladósodottsága csökkentésének segítésére olyan szintig, amely nem akadályozza a szilárd pénzügyi igazgatást, továbbá pénzügyi helyzetük javítására”. Ugyanezen cikk (3) bekezdése előírja állami támogatások nyújtását az adott cikkben említett „adósságok elengedéséhez”, és kimondja, hogy e támogatást az EGT-megállapodás 49., 61. és 62. cikke tiszteletben tartásával kell odaítélni ⁽⁵³⁾.
- (43) Az 1990-es évek elején a 91/440/EGK irányelv hatálybalépését követően az EGT-államok jelentősen csökkentették a vasúti vállalkozások adósságait. A vasúti vállalkozások adósságainak átalakítása akkor különböző formákat öltött:
- a) az adósságok részben vagy egészben történő átruházása az infrastruktúra üzemeltetéséért felelős szervezetre, lehetővé téve így, hogy a vasúti vállalkozás rendezettebb pénzügyi helyzetben működjön. Erre az átruházásra a szállítási szolgáltatások üzemeltetésével és az infrastruktúra üzemeltetésével kapcsolatos tevékenységek szétválasztása során kerülhetett sor;
 - b) önálló jogi személyek létrehozása infrastruktúraprojektek (például nagysebességű vonalak) finanszírozására, lehetővé téve a vasúti vállalkozások azon jövőbeni pénzügyi terheinek enyhítését, amelyek ezen új infrastruktúrák finanszírozásával keletkeznének;
 - c) a vasúti vállalkozások pénzügyi szerkezetátalakítása, különösen az adósságok teljes vagy részbeni elengedésével.
- (44) E három intézkedéstípus hozzájárult a vasúti vállalkozások pénzügyi helyzetének rövid távú javulásához. Az eladósodottság az összes forráshoz viszonyítva csökkent, mint ahogy a működési költségek kamattörlesztésnek megfelelő része is. Általában az adósságcsökkentés a tőke és a kamattörlesztés mértékének csökkenése folytán lehetővé tette a vasúti vállalkozás számára pénzügyi helyzetének javítását. Ezenfelül az adósságcsökkentés hozzájárult a kamatlábak csökkenéséhez is, ami jelentős hatást gyakorolt az adósságszolgálatra is.
- (45) Mindazonáltal az EFTA Felügyeleti Hatóság megállapítja, hogy számos vasúti vállalkozás eladósodottságának szintje még mindig aggasztó. E vállalkozások közül többnek az eladósodottsági szintje meghaladja a gazdasági társaságok tekintetében elfogadható szintet, és e vállalkozások még mindig nem képesek önfinanszírozásra és/vagy beruházási igényeiknek a jelenlegi és jövőbeni szállítási műveletek által termelt bevételekből történő finanszírozására. Ezenkívül megállapítható, hogy azokban a tagállamokban, amelyek 2004. május 1-je után csatlakoztak az Európai Közösséghez, az ágazat vállalkozásainak eladósodottsági szintje jóval magasabb, mint az EGT többi részén.
- (46) E tények tükröződnek a közösségi jogalkotónak abban a döntésében, hogy a 2001/12/EK és a 2004/51/EK irányelv elfogadásakor nem módosította a 1991/440/EGK rendelkezéseit. Ezek a rendelkezések így beleilleszkednek az egymást követő vasúti csomagok által létrehozott keretbe.
- (47) E fejezet célja annak meghatározása, hogy az EFTA Felügyeleti Hatóság a másodlagos jog által előírt e követelmény fényében miként kívánja alkalmazni az EGT-megállapodás állami támogatásra vonatkozó szabályait a vasúti vállalkozások eladósodottságának csökkentési mechanizmusaira.

4.2. Az állami támogatás fennállása

- (48) Bevezetésként az EFTA Felügyeleti Hatóság emlékeztet arra, hogy az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdésében szereplő elvi összeegyeztethetlenség csak az olyan támogatásra vonatkozik, „amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítéséért általánosan a versenyt, vagy éppen a versenyt, és kizárólag „amennyiben ez érinti a Szerződő Felek közötti kereskedelmet”. Az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint, ha az állami forrásokból nyújtott pénzügyi támogatás megerősíti egy vállalkozás helyzetét más versenyző vállalkozásokéhoz képest a közösségen belüli kereskedelemben, az utóbbiakat a támogatás által érintett vállalkozásoknak kell tekinteni ⁽⁵⁴⁾.
- (49) Így minden olyan, az államnak betudható és állami forrásból megvalósított intézkedés, amely kifejezetten egy vagy több vasúti vállalkozás javát szolgáló teljes vagy részleges adósságelengedéssel jár, az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének alkalmazási körébe tartozik, amennyiben a szóban forgó vasúti vállalkozás a verseny előtt nyitott piacokon tevékenykedik, és amennyiben az adósság elengedése az említett piacoknak legalább egyikén megerősíti annak pozícióját.
- (50) Az EFTA Felügyeleti Hatóság emlékeztet arra, hogy a 2001/12/EK irányelv 2003. március 15-től a transzeurópai vasúti árufuvarozási hálózat egészében megnyitotta a nemzetközi vasúti árufuvarozási piacot a verseny előtt. Ennek megfelelően a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a piacnak a verseny előtti általános megnyitása legkésőbb 2003. március 15-én megtörtént.

⁽⁵³⁾ Lásd a 26. lábjegyzetet.

⁽⁵⁴⁾ A Bíróság 730/79. sz., ún. „Philip Morris” ügyben 1980. szeptember 17-én hozott ítéletének (EBHT 1980., 2671. o.) 11. pontja.

4.3. Összeegyeztethetőség

- (51) Ha egy vasúti vállalkozás adósságának elengedése az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak minősül, akkor azt az EGT-megállapodás 62. cikkével összhangban be kell jelenteni az EFTA Felügyeleti Hatóságnak.
- (52) Fő szabály szerint az ilyen támogatást a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott támogatásokról szóló, 2004. évi EFTA felügyeleti hatósági iránymutatás alapján kell megvizsgálni (a továbbiakban: a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló, 2004. évi iránymutatás), ezen iránymutatás 5. fejezetére is figyelemmel.
- (53) Az olyan egyedi esetekben, amikor az elengedett adósság kizárólag a közlekedés összehangolásával, a közszolgáltatásért járó ellentételezésekkel vagy az elszámolások normalizálásával kapcsolatos, a támogatások összeegyeztethetőségének vizsgálatát az EGT-megállapodás 49. cikke, az annak végrehajtására elfogadott rendeletek és az elszámolások normalizálásáról rendelkező rendelet alapján kell elvégezni ⁽⁵⁵⁾.
- (54) A 91/440/EGK irányelv 9. cikkének fényében az EFTA Felügyeleti Hatóság ezen túlmenően úgy ítéli meg, hogy bizonyos feltételek teljesülése esetén az ilyen támogatásokat a pénzügyi szerkezetátalakítás hiányában engedélyezni lehet abban az esetben, ha az adósság elengedése korábbi, az ágazat verseny előtti megnyitására vonatkozó feltételeket meghatározó 2001/12/EK irányelv hatálybalépése előtt keletkezett adósságokat érint.
- (55) Az EFTA Felügyeleti Hatóság ugyanis úgy véli, hogy az ilyen típusú támogatások összeegyeztethetők lehetnek, amennyiben ezek célja a nyitott vasúti piaccá való átalakulás megkönnyítése, ahogy azt a 91/440/EGK irányelv 9. cikke is előírja ⁽⁵⁶⁾. Ennek megfelelően az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy ítéli meg, hogy az ilyen támogatások az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján ⁽⁵⁷⁾ a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthetők, feltéve, hogy a következő feltételek teljesülnek.
- (56) Először is a támogatásnak egyértelműen és egyedileg meghatározott adósságokat kell ellentételeznie, amelyek 2001. március 15-ét, azaz a 2001/12/EK irányelv hatálybalépését megelőzően keletkeztek. A támogatás semmilyen esetben sem haladhatja meg ezen adósságok összegét. Ugyanis a 91/440/EGK irányelv 9. cikkének logikája szerint, amelyet a későbbi irányelvek is követnek, olyan időpontban keletkezett adósság elengedéséről van szó, amikor a piac EGT-szinten történő megnyitásáról még nem született döntés.
- (57) Másodszor, az érintett adósságoknak közvetlenül a vasúti szállítási tevékenységhez vagy az infrastruktúraüzemeltetési, -kiépítési vagy -használati tevékenységekhez kell kapcsolódniuk. Nem támogathatók azok az adósságok, amelyek olyan beruházások megvalósítása érdekében keletkeztek, amelyek nem kapcsolódnak közvetlenül a vasúti közlekedéshez és/vagy infrastruktúrához.
- (58) Harmadszor, az adósságok elengedésének olyan magas szintű eladósodottsággal bíró vállalkozások javát kell szolgálnia, amely meggátolja eredményes pénzügyi igazgatásukat. A támogatásnak szükségesnek kell lennie e helyzet orvoslásához annyiban, hogy az EGT-beli verseny várható alakulása nem tenné lehetővé a vállalkozás pénzügyi helyzetének rendezését belátható időn belül. E kritérium értékelésekor figyelembe kell venni a vállalkozástól ésszerűen elvárható termelékenység-növekedést.
- (59) Negyedszer, a támogatás nem haladhatja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket. E kérdés tekintetében szintén figyelembe kell venni a verseny jövőbeni alakulását. Mindenesetre a támogatás rövid távon nem hozhatja kedvezőbb helyzetbe a vállalkozást egy ugyanolyan tevékenységi körű, átlagos, megfelelően irányított vállalkozásnál.
- (60) Ötödször, az adósságok elengedése nem juttathatja olyan versenyelőnyhöz a vállalkozást, amely meggátolja a hatékony verseny kialakulását az EGT-beli piacon, és nem járhat például azzal a hatással, hogy az e piacokon kívüli vállalkozásokat vagy az új piaci szereplőket egyes nemzeti vagy regionális piacokon visszatartsa a piacra lépéstől. Konkrétan fogalmazva, az adósságok elengedéséhez nyújtott támogatást nem lehet más vasúti fuvarozóra kiszabott díjakból finanszírozni ⁽⁵⁸⁾.
- (61) Amennyiben e feltételek teljesülnek, az adósságok elengedése körében hozott intézkedések hozzájárulnak a 91/440/EGK irányelv 9. cikkében előírt célkitűzéshez, a verseny és az EGT-államok közötti kereskedelem aránytalan torzítása nélkül. Így azokat összeegyeztethetőnek lehet tekinteni a közös piaccal.

5. A VASÚTI VÁLLALKOZÁSOK SZERKEZETÁTALAKÍTÁSÁHOZ NYÚJTOTT TÁMOGATÁSOK – AZ „ÁRUSZÁLLÍTÁSI” RÉSZLEG SZERKEZETÁTALAKÍTÁSA

5.1. Célkitűzés

- (62) Különös rendelkezés hiányában az EFTA Felügyeleti Hatóság a vasúti ágazat nehéz helyzetben lévő vállalkozásai szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatások összeegyeztethetőségét a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló, 2004. évi iránymutatás alapján vizsgálja. Ez utóbbi iránymutatás ugyanis nem ír elő eltérést a vasúti vállalkozások tekintetében.

⁽⁵⁵⁾ Az 1192/69/EGK rendelet.

⁽⁵⁶⁾ Az EFTA Felügyeleti Hatóság megfelelően alkalmaz egyes, az átállási költségekhez kapcsolódó állami támogatások vizsgálati módszertanáról szóló, 2001. július 26-i európai bizottsági közleményben (SEC(2001) 1238) szereplő kritériumokat.

⁽⁵⁷⁾ Az 1191/69/EGK, 1192/69/EGK és 1107/70/EGK rendelet alkalmazásának sérelme nélkül.

⁽⁵⁸⁾ A 2001/14/EK irányelv alkalmazásának sérelme nélkül.

- (63) Általában, egy vállalkozás részlege, azaz egy saját jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági egység nem részesülhet szerkezetátalakítási támogatásban. A szerkezetátalakítási támogatásokról szóló, 2004. évi iránymutatás ugyanis kizárólag a „nehéz helyzetben lévő vállalkozásokra” alkalmazható. Ezenfelül a 12. pontjában meghatározza, hogy „egy vállalatcsoporthoz tartozó vagy azáltal átvett vállalat rendszerint nem jogosult ... szerkezetátalakítási támogatásra, kivéve, ha bizonyítható, hogy a nehézségei a saját működésére, és nem a költségeknek a csoporton belüli önkényes felosztására vezethető vissza, és a nehézségek túl súlyosak ahhoz, hogy csoportszinten megoldhatóak legyenek”. Azt pedig még inkább el kell kerülni, hogy a költségek önkényes felosztása lehetővé tegye egy adott társaságon belüli veszteséges tevékenység számára, hogy állami pénzeszközökben részesüljön.
- (64) Azonban az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy ítéli meg, hogy az európai vasúti árufuvarozási piac jelenleg egészen sajátos helyzetben van, amelynek következtében – a közös érdekre tekintettel – felmerül, hogy bizonyos feltételek mellett a vasúti vállalkozások „árufuvarozási” tevékenységével kapcsolatos nehézségek ellensúlyozását lehetővé tevő állami támogatások összeegyeztethetőnek minősülhessenek a közös piaccal.
- (65) A vasúti ágazatban az árufuvarozási tevékenységekre jellemző versenyhelyzet napjainkban jelentősen különbözik a személyszállításra jellemző versenyhelyzettől. Míg ugyanis a nemzeti árufuvarozási piacok nyitottak a verseny előtt, a vasúti személyszállítási piacoknak a verseny előtt történő megnyitása 2010. január 1-je előtt nem következik be.
- (66) E helyzetnek pénzügyi kihatásai vannak, hiszen az árufuvarozási tevékenységet fő szabályként egyedül a fuvarozatók és a fuvarozók közötti kereskedelmi kapcsolatok irányítják. A személyszállítási tevékenység pénzügyi egyensúlya ezzel szemben a hatóságok által a közszolgáltatásért járó ellentételezés formájában nyújtott támogatásoktól is függhet.
- (67) Márpedig az európai vasúti vállalkozások közül több nem különítette még el jogilag a vasúti árufuvarozási és személyszállítási tevékenységeket, vagy elkülönítésükre csak a közelmúltban kerített sort. A jelenleg hatályos EGT-jogszabályok nem is írnak elő ilyen jogi elkülönítésre vonatkozó kötelezettséget.
- (68) A vasúti árufuvarozás felelőstése már több éve az európai közlekedéspolitika kulcskérdései között szerepel. Ennek okait ezen iránymutatás 1. fejezete is felidézte.
- (69) A vasúti árufuvarozási tevékenységek említett sajátossága ehhez igazodó megközelítést igényel, amint azt a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott támogatásokról szóló, 1999. évi közösségi iránymutatás⁽⁵⁹⁾ alapján az Európai Bizottság döntéshozatali gyakorlata is elismerte⁽⁶⁰⁾.
- (70) E fejezet célja annak bemutatása, hogy az EFTA Felügyeleti Hatóság fent említett döntéshozatali gyakorlatának fényében, és figyelembe véve a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló 2004. évi iránymutatásban a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló 1999. évi iránymutatáshoz képest elfogadott módosításokat, az EFTA Felügyeleti Hatóság a jövőben miként kívánja ez a megközelítést a gyakorlatban alkalmazni.
- (71) A fent kiemelt kockázatokra tekintettel ez a megközelítés igazolható, és az kizárólag a vasúti vállalkozások árufuvarozási részlegeire egy átmeneti időszakra, azaz a 2010. január 1-je – vagyis a vasúti személyszállítási piacoknak a verseny előtti megnyitása – előtt bejelentett szerkezetátalakításokra alkalmazandó.
- (72) Ezenkívül az EFTA Felügyeleti Hatóság figyelembe kívánja venni, hogy a vasúti vállalkozások egyre több EGT-államban igazították hozzá szervezeti felépítésüket az árufuvarozási és személyszállítási tevékenységek terén bekövetkezett sajátos változásokhoz, elkülönítve a vasúti árufuvarozási és személyszállítási tevékenységeiket. Az EFTA Felügyeleti Hatóság tehát a szerkezetátalakítás keretében a támogatás odaítélésének előfeltételeként meg fogja követelni, hogy az érintett áruszállítási részleget az általános kereskedelmi jog alá tartozó gazdasági társasággá alakítás útján jogilag elkülönítsék. Az EFTA Felügyeleti Hatóság megállapítja, hogy az efféle elkülönítés más megfelelő intézkedésekhez társulva jelentősen hozzájárul azon kettős cél eléréséhez, hogy az átalakított részleg és a vállalkozás többi része között ne lehessen semmiféle kereszttámogatás, és hogy a két tevékenység közötti pénzügyi kapcsolatok tartósan kereskedelmi alapokon nyugodjanak.
- (73) Az egyértelműség kedvéért a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló, 2004. évi iránymutatás az e fejezetben tárgyalt támogatások vizsgálatára is alkalmazandó, kivéve az alábbiakban kifejezetten említett eltérések esetében.

5.2. Támogathatóság

- (74) A támogathatósági kritériumokat ki kell igazítani annak érdekében, hogy magukban foglalják azt a helyzetet is, amikor egy vasúti vállalkozás árufuvarozási részlege olyan, összefüggő és tartós gazdasági egységet képez, amelyet a szerkezetátalakítás során és a támogatás odaítélése előtt jogilag leválasztanak a vállalkozásról, és amely olyan nehézségekkel küzd, hogy amennyiben a vasúti vállalkozásról már leválasztották volna, a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló, 2004. évi iránymutatás értelmében „nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak” minősülne.

⁽⁵⁹⁾ HL C 288., 1999.10.9., 2. o. Az EFTA Felügyeleti Hatóság az 1999. december 16-i 329/99/COL határozatával fogadta el a megfelelő iránymutatást (HL L 241., 2000.10.26., 1. o.).

⁽⁶⁰⁾ Lásd az N 386/2004. sz., 2005. március 2-i, „a Fret SNCF részére nyújtott szerkezetátalakítási támogatás – Franciaország” bizottsági határozatot (HL C 172., 2005.7.12., 3. o.).

- (75) Ez különösen azt feltételezi, hogy a vállalkozás érintett részlege olyan, súlyos belső nehézségekkel küzd, amelyek nem a vasúti vállalkozáson belüli önkényes költségelosztásnak tudhatók be.
- (76) Ahhoz, hogy a szerkezetátalakítást igénylő részleg összefüggő és tartós gazdasági egységet képezzen, ipari, kereskedelmi, könyvviteli és pénzügyi szempontból magában kell foglalnia a vasúti vállalkozás árufuvarozási tevékenységeinek egészét. Annak érdekében, hogy a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló, 2004. évi iránymutatás 9. pontjában rögzített kritériumokat koherens módon lehessen értékelni, megállapíthatónak kell lennie a veszteségnek, a saját forrásoknak vagy tőkének e részlegnek betudható része, amely megfelelően tükrözi azt a valós gazdasági helyzetet, amelyben a részleg található ⁽⁶¹⁾.
- (77) Annak értékelése során, hogy egy részleg a fenti értelemben nehéz helyzetben van-e, az EFTA Felügyeleti Hatóság figyelembe veszi a vasúti vállalkozás többi részének arra való képességét, hogy az átalakítandó részleg fizetőképességét helyreállítsa.
- (78) Az EFTA Felügyeleti Hatóság álláspontja szerint, noha a fenti leírt helyzetre közvetlenül nem terjed ki a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló, 2004. évi iránymutatás, amely 12. pontjában alkalmazási köréből kizárja az újonnan alapított vállalkozásokat, az ilyen helyzetben mégis adható szerkezetátalakítási támogatás annak érdekében, hogy a jogi elkülönítés során létrehozott leányvállalat a piacon életképes körülmények között tevékenykedhessen. Itt csak azon helyzetek jöhetnek szóba, amelyekben a jogi elkülönítés során létrehozott leányvállalat a 91/440/EGK irányelv 9. cikkével összhangban vezetett elkülönített könyvelés szerint teljes egészében magában foglalja a szerinti árufuvarozási részleget, és tartalmazza a részleghez tartozó eszközök, források, tőke, mérlegben kívüli kötelezettségvállalások és munkaerő összességét.
- (79) Az EFTA Felügyeleti Hatóság rámutat arra, hogy ugyanezen okokból, ha egy vasúti vállalkozás az áruszállítási részlegének jogi elkülönítését nemrégiben hajtotta végre, miközben a részleg a fent meghatározott feltételeknek megfelelt, akkor a leányvállalat nem tekintendő a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló, 2004. évi iránymutatás 12. pontja szerinti újonnan alapított vállalkozásnak, így nincs kizárva ezen iránymutatás alkalmazási köréből.

5.3. Visszatérés a hosszú távú életképességhez

- (80) Az EFTA Felügyeleti Hatóság nem csak arról fog megbizonyosodni, hogy a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló, 2004. évi iránymutatásban a hosszú távú életképességhez való visszatérés feltételei teljesülnek-e ⁽⁶²⁾, hanem arról is, hogy a szerkezetátalakítás biztosíthatja-e, hogy az árufuvarozási tevékenység a kizárólagos jogokkal rendelkező, védett tevékenységből a nyitott piacon versenyképes tevékenységgé alakuljon át. Ennek a szerkezetátalakításnak tehát az árufuvarozási tevékenység minden vetületére ki kell terjednie, ipari, kereskedelmi és pénzügyi szempontból egyaránt. A szerkezetátalakítási támogatásokról szóló iránymutatásban előírt szerkezetátalakítási tervnek ⁽⁶³⁾ lehetővé kell tennie az ügyfelek igényeivel összeegyeztethető minőségi, megbízhatósági, és szolgáltatási színvonal biztosítását.

5.4. A verseny túlzott torzulásának elkerülése

- (81) A túlzott versenytorzulás megakadályozásának elemzése során, amint azt a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló iránymutatás előírja, az EFTA Felügyeleti Hatóság a következő szempontokra is támaszkodik:
- a) a vasúti szállítás és más szállítási módok közötti gazdasági modellbeli különbségek;
 - b) a szállítási módok kiegyenlítésének EGT-szintű célja;
 - c) a piaci versenyhelyzet a szerkezetátalakításkor (az integráció foka, növekedési potenciál, versenytársak jelenléte, fejlődési perspektíva).

5.5. Minimálisra csökkentett támogatás

- (82) A szerkezetátalakítási támogatásról szóló, 2004. évi iránymutatás rendelkezéseit kell alkalmazni e feltétel teljesülésének ellenőrzése során. Ennek alkalmazásában a vállalkozás saját hozzájárulásába beletartozik a vasúti vállalkozástól jogilag majd elkülönülő áruszállítási részleg hozzájárulása. Az EFTA Felügyeleti Hatóság ugyanakkor úgy véli, hogy az európai vasúti árufuvarozási ágazat fent említett sajátos helyzete a szerkezetátalakítási támogatásról szóló, 2004. évi iránymutatás 43. pontja szerinti kivételes körülménynek minősülhet. Az EFTA Felügyeleti Hatóság elfogadhat tehát a 2004-es iránymutatásban előírtnál kisebb mértékű saját hozzájárulást is, azzal a feltétellel, hogy az áruszállítási részleg saját hozzájárulásának a lehető legmagasabbnak kell lennie anélkül, hogy az veszélyeztetné a tevékenység életképességét.

⁽⁶¹⁾ A szerkezetátalakítási támogatásokról szóló iránymutatás 9. pontja a következőképpen rendelkezik: „[e]nnek az iránymutatásnak az alkalmazásában valamely vállalkozás, fő szabályként a méretétől függetlenül akkor tekinthető nehéz helyzetben lévőnek, ha a következő körülmények állnak fent:

- a) korlátozott felelősségű társaság esetén törzstőkéjének több mint a felét elvesztette, és annak több mint egynegyede az előző 12 hónap során vesztett el” vagy
- „b) olyan társaság esetén, ahol egyes tagok korlátlan felelősséggel bírnak a társaság tartozásáért, a társaság a könyveiben kimutatott tőkének több mint a felét elvesztette, és annak több mint egynegyede az előző 12 hónap során vesztett el” vagy
- „c) bármely vállalkozási forma esetén abban az esetben, ha a rá alkalmazandó nemzeti jog szerint a vállalkozás teljesíti a kollektív fizetéseképtelenségi eljárás alá vonás feltételeit”.

⁽⁶²⁾ Lásd különösen a szerkezetátalakítási támogatásokról szóló, 2004. évi iránymutatás 33–36. pontját.

⁽⁶³⁾ Lásd különösen a szerkezetátalakításhoz nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatás 3.2. fejezetét.

5.6. Az egyszeri támogatás elve

- (83) Ami az egyszeri „elsőször és utoljára” nyújtott támogatás elvét illeti, ezt az elvet a jogilag elkülönített leányvállalatra kell alkalmazni, figyelembe véve a szóban forgó vállalkozás első szerkezetátalakítási támogatásaként bejelentett szerkezetátalakítási támogatást. Ezzel szemben a jelen fejezetben rögzített feltételekkel engedélyezett szerkezetátalakítási támogatás nem jön számításba az egyszeri támogatás elvének a vasúti vállalkozás többi részére történő alkalmazásakor.
- (84) Az egyértelműség kedvéért, amennyiben a vasúti vállalkozás egésze már részesült szerkezetátalakítási támogatásban, az egyszeri támogatás elvével ellentétes, hogy a vállalkozás áruszállítási részlege szerkezetátalakításának céljára is az e fejezet szerinti támogatást ítéljenek oda.

6. A KÖZLEKEDÉS ÖSSZEHANGOLÁSÁRA NYÚJTOTT TÁMOGATÁSOK

6.1. Célkitűzés

- (85) Amint az korábban említésre került, az EGT-megállapodás 49. cikkét az 1107/70/EGK és az 1191/69/EGK rendelet hajtja végre, amelyeket a közszolgáltatási kötelezettségekről szóló rendelet helyez majd hatályon kívül. A közszolgáltatási kötelezettségekről szóló rendeletet mindazonáltal csak a szárazföldi személyszállításra lehet majd alkalmazni. Alkalmazási köre nem terjed ki a vasúti áru fuvarozásra, amely tekintetében a közlekedés összehangolására nyújtott támogatások továbbra is egyedül az EGT-megállapodás 49. cikkének alkalmazási körébe tartoznak majd.
- (86) Ezenfelül, a közszolgáltatási kötelezettségekről szóló rendeletnek a közlekedés összehangolásához, és a kutatáshoz és fejlesztéshez nyújtott támogatásokról szóló 9. cikke kifejezetten az EGT-megállapodás 49. cikkének sérelme nélkül alkalmazandó, amelyet tehát közvetlenül lehet alkalmazni a vasúti személyszállítás összehangolására nyújtott támogatások összeegyeztethetőségének igazolására.
- (87) E fejezet célja így azoknak a kritériumoknak a meghatározása, amelyek lehetővé teszik az EFTA Felügyeleti Hatóság számára a közlekedés összehangolására nyújtott támogatások összeegyeztethetőségének vizsgálatát az EGT-megállapodás 49. cikke alapján általában (6.2. fejezet) és az egyes sajátos támogatási formákat illetően (6.3. fejezet). Az EFTA Felügyeleti Hatóság emlékeztet arra, hogy annak ellenére, hogy az EGT-megállapodás 49. cikkének alkalmazására vonatkozó általános elvek természetesen helytállóak az állami támogatásoknak a közszolgáltatási kötelezettségekről szóló rendelet alapján történő megítélésükre is, ez az iránymutatás nem tér ki a szóban forgó, elfogadott rendelet alkalmazásának részletes szabályaira.

6.2. Általános megfontolások

- (88) Az EGT-megállapodás 49. cikke előírja, hogy az EGT-megállapodással összeegyeztethetők azok a támogatások, amelyek megfelelnek a közlekedés összehangolására irányuló igényeknek. Az Európai Bíróság kimondta, hogy e cikk „a közlekedési támogatások Szerződéssel való összeegyeztethetőségét csak olyan, jól körülhatárolt esetekben ismeri el, amikor nem sérülnek a Közösség általános érdekei”⁽⁶⁴⁾.
- (89) Az EGT-megállapodás 49. cikkében használt „közlekedés összehangolása” fogalom jelentése túlmutat egy gazdasági tevékenység fejlesztésének pusztá megkönnyítésén. Az a hatóságok olyan beavatkozására terjed ki, amelynek célja a közlekedési ágazat közös érdekből történő fejlesztésének irányítása.
- (90) A szárazföldi közlekedési ágazat liberalizációs folyamata bizonyos tekintetben jelentősen mérsékelte az összehangolás iránti igényeket. Egy hatékony liberalizált ágazatban ugyanis az összehangolás elvben létrejöhet a piaci erők tevékenysége révén is. Mindazonáltal, a fent megállapítottak szerint, még mindig igaz, hogy az infrastruktúrafejlesztésekre irányuló beruházásokat továbbra is a hatóságok végzik. Ezen túlmenően az ágazat liberalizációját követően is fennmaradhatnak különböző piaci zavarok. Éppen ezek a zavarok igazolják az állami hatóságok fellépését az érintett területen.
- (91) Először is, a közlekedési ágazat jelentős negatív externáliákkal rendelkezik, például a használók körében (torlódás), vagy a társaság egésze tekintetében (környezetszennyezés). Ezeket az externáliákat nehéz figyelembe venni, különösen annak folytán, hogy az externális költségek, vagy pusztán a használat közvetlen költségei korlátozottan foglalhatók bele a közlekedési infrastruktúra használati díjába. Ez eltéréseket idézhet elő a különböző szállítási módok között, amely eltéréseket az azon szállítási módnak nyújtott hatósági támogatással érdemes korrigálni, amelyik a legkevesebb externális költséget termeli.
- (92) Másodszor, a közlekedési ágazat a szó gazdasági értelmében véve „összehangolási” nehézségekkel találkozhat szemben magát, például a vasutak tekintetében a kölcsönös átjárhatóságra vonatkozó közös előírás elfogadása során, vagy a különböző közlekedési hálózatok közötti csatlakozásokban.
- (93) Harmadszor, a vasúti vállalkozások lehet, hogy nem képesek valamennyi kutatási, fejlesztési és innovációs ráfordítást (pozitív externáliák) hasznosítani, ami szintén piaci zavarnak minősül.

⁽⁶⁴⁾ A Bíróság 156/77. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1978. október 12-én hozott ítéletének (EBHT 1978., 1881. o.) 10. pontja.

- (94) Az tanúsítja e piaci zavarok kockázatának jelentőségét, és azoknak az EGT fejlődésére gyakorolt negatív hatását, hogy az EGT-megállapodás külön rendelkezést tartalmaz a közlekedés összehangolása iránti igényeknek megfelelő támogatások engedélyezésére.
- (95) Fő szabályként a közlekedés összehangolása iránti igényeknek megfelelő támogatásokat összeegyeztethetőnek kell tekinteni az EGT-megállapodással.
- (96) Mindazonáltal ahhoz, hogy egy adott támogatás megfeleljen a „közlekedés összehangolására irányuló igényeknek”, annak szükségesnek és a kitűzött céllal arányosnak kell lennie. Ezen túlmenően a támogatással szükségképpen együtt járó versenytorzulás nem sértheti az EGT általános érdekeit. Például, a rövid távú tengeri közlekedés forgalomáramlásainak a vasúti felé történő átirányítását szolgáló támogatás nem felel meg ezeknek a kritériumoknak.
- (97) Végül, a közlekedési ágazat gyors fejlődésére, és így az ezen ágazat összehangolása iránti igényre figyelemmel, legfeljebb 5 évre kell korlátozni ⁽⁶⁵⁾ az EFTA Felügyeleti Hatósághoz arra vonatkozó határozat meghozatala céljából bejelentett minden támogatást, hogy az összeegyeztethető az EGT-megállapodással annak 49. cikke alapján, annak érdekében, hogy az EFTA Felügyeleti Hatóság az elért eredményekre figyelemmel a támogatást újra megvizsgálhassa és adott esetben meghosszabbítását engedélyezze ⁽⁶⁶⁾.
- (98) Ami közelebbről a vasúti ágazatot érinti, a közlekedés összehangolása iránti igényeknek megfelelő támogatás különböző formákat ölthet:
- a) az infrastruktúra használatához nyújtott támogatások, azaz az azon vasúti vállalkozásoknak nyújtott támogatások, amelyek viselik az általuk használt infrastruktúrával kapcsolatos költségeket, míg a szállítási szolgáltatásokat nyújtó, más szállítási módokat használó vállalkozásokat nem terhelik ilyen költségek;
 - b) az externális költségek csökkentéséhez nyújtott támogatások, amelyek célja a vasúti szállításra való áttérés ösztönzése, mivel az kevesebb externális költséget termel, mint más módok, például, a közúti szállítás;
 - c) a kölcsönös átjárhatóságot elősegítő támogatások, valamint amennyiben a támogatások megfelelnek a közlekedés összehangolása iránti igényeknek, a biztonság megerősítését, a műszaki akadályok elhárítását, és a zajártalom csökkentését elősegítő támogatások, (a továbbiakban a „kölcsönös átjárhatóságot elősegítő támogatások”;
 - d) a közlekedés összehangolása iránti igényeknek megfelelő kutatáshoz és fejlesztéshez nyújtott támogatások.
- (99) A következő fejezetekben az EFTA Felügyeleti Hatóság részletesen bemutatja azon feltételeket, amelyek a döntéshozatali gyakorlatára figyelemmel lehetővé teszik annak ellenőrzését a közlekedés összehangolására nyújtott különböző támogatástípusok tekintetében, hogy az érintett támogatások megfelelnek-e az EGT-megállapodás 49. cikkében rögzített összeegyeztethetőségi feltételeknek. Tekintettel a kutatásnak és fejlesztésnek nyújtott támogatások egyedi jellegére, az ezen intézkedéstípusokra alkalmazandó kritériumokat a Bizottság külön tárgyalja.
- 6.3. A vasúti infrastruktúra használatát, az externális költségek csökkentését és a kölcsönös átjárhatóságot elősegítő támogatásokra vonatkozó kritériumok**
- (100) A vasúti infrastruktúra használatát, az externális költségek csökkentését és a kölcsönös átjárhatóságot elősegítő támogatások összeegyeztethetőségének az EGT-megállapodás 49. cikke szempontjából történő értékelése megfelel az 1107/70/EGK rendelet 3. cikke (1) bekezdése b) pontjának alkalmazására vonatkozó európai bizottsági döntéshozatali gyakorlatnak. E gyakorlatra figyelemmel az alábbiakban részletesen meghatározott feltételek elegendőnek tűnnek a támogatás összeegyeztethetőségének megállapításához.
- 6.3.1. Támogatható költségek**
- (101) A támogatható költségeket a következő tényezők alapján kell meghatározni.
- (102) A vasúti infrastruktúra használatához nyújtott támogatásokat illetően a támogatható költségek az infrastruktúra használatával járó, a vasúti vállalkozás által viselt olyan többletköltségek, amelyek nem terhelnek egy környezet-szenyesezőbb versengő szállítási módot.
- (103) Az externális költségek csökkentéséhez nyújtott támogatásokat illetően a támogatható költségek az externális költségek azon része, amely a vasúti szállítás folytán más versengő szállítási módokhoz viszonyítva elkerülhető.

⁽⁶⁵⁾ A fenti időszak 10 évre meghosszabbításra került az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló, 2003. október 27-i 2003/96/EK tanácsi irányelv (HL L 283., 2003.10.31., 51. o.) 15. cikke (1) bekezdésének e) pontja alá eső intézkedések esetében. A legutóbb a 2004/75/EK irányelvvel (HL L 157., 2004.4.30., 100. o.) módosított irányelv. Lásd különösen a 2008. április 2-i NN 46/B/2006. sz. európai bizottsági határozatot – Szlovákia – A 2003/96/EK irányelvben rögzített jövedékiadó-mentességek, illetve jövedékiadó-csökkentések (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé). A 2003/96/EK tanácsi irányelvet nem foglalták bele az EGT-megállapodásba, mivel olyan adóharmonizációra vonatkozik, amely nem tartozik az EGT-megállapodás hatálya alá.

⁽⁶⁶⁾ Ugyanott.

- (104) E tekintetben helyénvaló emlékeztetni arra, hogy a 2001/14/EK irányelv 10. cikke kifejezetten megengedi az EGT-államoknak, hogy kiegyenlítési rendszert vezessenek be, amely kiegyenlíti a versengő szállítási módok bizonyíthatóan kifizetetlen környezeti, baleseti és infrastruktúra-költségeit, amennyiben e költségek meghaladják az ezzel egyenértékű vasúti költségeket. Ha még nincs olyan EGT-jogszabály, amely harmonizálja az infrastruktúrahaználati díjak kiszámításának módszereit a különböző szárazföldi szállítási módok között, az EFTA Felügyeleti Hatóság ezen iránymutatás alkalmazása során tekintetbe fogja venni az infrastruktúraköltségek és az externális költségek számítására vonatkozó szabályok változásait ⁽⁶⁷⁾.
- (105) Mind a vasúti infrastruktúra használatához, mind az externális költségek csökkentéséhez nyújtott támogatások tekintetében az EFTA-államnak be kell nyújtania egy összehasonlító, átlátható, indoklással ellátott és számszerűsített költségelemzést, amely összeveti a vasúti szállítást és az egyéb szállítási módokra alapuló alternatív lehetőségeket ⁽⁶⁸⁾. A használt módszernek és az elvégzett számításoknak nyilvánosan hozzáférhetőnek kell lenniük ⁽⁶⁹⁾.
- (106) Ami a kölcsönös átjárhatóságot elősegítő támogatásokat illeti, a támogatható költségek, amennyiben hozzájárulnak közlekedés összehangolásának céljához, magukban foglalják a biztonsági és kölcsönös átjárhatósági rendszerek kiépítésével ⁽⁷⁰⁾, vagy a zajártalom csökkentésével kapcsolatos beruházásokat, mind a vasúti infrastruktúra, mind a járműállomány területén. Különösen az ERTMS (European Rail Traffic Management System – európai vasúti forgalomirányítási rendszer) és minden más, a vasúti szolgáltatások európai piacán a műszaki akadályok megszüntetésére képes hasonló intézkedés alkalmazásához kapcsolódó beruházások támogathatók ⁽⁷¹⁾.

6.3.2. A támogatás szükségessége és arányossága

- (107) Az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy véli, hogy vélelmezhető a támogatás szükségessége és arányossága, ha a támogatási intenzitás nem éri el a következő értékeket:
- a) az infrastruktúrahaználatához nyújtott támogatások esetében a vasúti közlekedés összköltségének 30 %-a, és a támogatható költségek 100 %-a ⁽⁷²⁾;
 - b) az externális költségek csökkentéséhez nyújtott támogatások esetében a vasúti közlekedés összköltségének 30 %-a ⁽⁷³⁾, és a támogatható költségek 50 %-a ⁽⁷⁴⁾;
 - c) a támogatható költségek 50 %-a a kölcsönös átjárhatóságot elősegítő támogatások esetén.

⁽⁶⁷⁾ Ebben a tekintetben az EGT-megállapodásba a 2007. október 26-i 132/2007 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 100., 2008.4.10., 1. o. és EGT-kiegészítés 19., 2008.4.10., 1. o.) belefoglalt, 2006/103/EK irányelvvel (HL L 363., 2006.12.20., 344. o.) módosított, az EGT-megállapodásba a 2002. február 1-i 5/2002 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 88., 2002.4.4., 9. o. és EGT-kiegészítés 18., 2002.4.4., 6. o.) belefoglalt, a nehéz tehergépjárművekre egyes infrastruktúrák használatáért kivetett díjakról szóló, 1999. június 17-i 1999/62/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 187., 1999.7.20., 42. o.) 11. cikkének harmadik bekezdése megállapítja, hogy „[az] Európai Bizottság a vonatkozó költségek valamennyi összetevőjének – ideértve a környezetvédelmet, a zajártalmat, a közlekedési torlódásokat és az egészséget – vizsgálatát követően, de legkésőbb 2008. június 10-ig előterjeszt egy általánosan alkalmazható, átlátható és érthető modellt valamennyi külső költségre vonatkozóan, amely a jövőbeli infrastrukturális díjak kiszámításának alapjául szolgál. Ezt a modellt valamennyi közlekedési mód külső költségeinek internalizálására vonatkozó hatásvizsgálattal egészíti ki, amely egyúttal stratégiát tartalmaz a modell valamennyi közlekedési módra történő fokozatos alkalmazásáról”. A külső (externális) költségek internalizálásáról szóló, a fenti célkitűzést szolgáló közlemény előkészületeinek keretében az Európai Bizottság 2008. január 16-án kézikönyvet tett közzé, amely a közlekedési ágazat externális költségeiről a mai napig elvégzett tanulmányokat foglalja össze http://ec.europa.eu/transport/costs/handbook/index_en.htm. A fenti kézikönyvet – amelyet több közlekedéstudományi kutatóintézet közösen készített el – egyebek között az elszámolható költségek meghatározásához is használható. A Bizottság ezen túlmenően COM(1998) 466 sz. alatt fehér könyvet tett közzé „Az infrastruktúrahaználatért fizetendő méltányos díjak – Az EU-ban a közlekedési infrastruktúrák díjszabása közös keretének megállapítására vonatkozó szakaszonkénti megközelítés” címen (EU-értésítő – 3/98. kiegészítés).

⁽⁶⁸⁾ Az EFTA-államok a következő dokumentumokban találhatnak utalást a külső költségek értékelésére vonatkozó különböző módszerekre: az Európai Bizottság „A méltányos és hatékony közlekedési díjszabás felé – A közlekedési külső költségek internalizálásának lehetőségei az EU-ban” című zöld könyvének 2. melléklete (EU-értésítő – 2/96 kiegészítés; COM(1995) 691 végleges); valamint az Európai Bizottság által 2008. január 16-án közzétett tanulmány (lásd az 1999/62/EK irányelv 11. cikkét).

⁽⁶⁹⁾ A 2001/14/EK irányelv 10. cikke.

⁽⁷⁰⁾ Lásd különösen az EGT-megállapodásba a 25/97 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 242., 1997.9.4., 74. o. és EGT-kiegészítés 37., 1997.9.4., 74. o.) belefoglalt, a különösen a nagy sebességű transzeurópai vasúti rendszer kölcsönös átjárhatóságáról szóló, 1996. július 23-i 96/48/EK tanácsi irányelvet (HL L 235., 1996.9.17., 6. o.), valamint az EGT-megállapodásba a 16/2002 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 110., 2002.4.25., 11. o. és EGT-kiegészítés 21., 2002.4.25., 8. o.) belefoglalt, a hagyományos transzeurópai vasúti rendszer kölcsönös átjárhatóságáról szóló, 2001. március 19-i 2001/16/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet (HL L 110., 2001.4.20., 1. o.). Az EGT-megállapodásba a legutóbb a 2007/32/EK irányelvvel (HL L 141., 2007.6.25., 63. o.) módosított mindkét irányelvet a 163/2007 EGT Vegyes Bizottsági határozat (HL L 124., 2008.5.8., 30. o. és EGT-kiegészítés 26., 2008.5.8., 24. o.) foglalta bele.

⁽⁷¹⁾ A támogatható költségek kiszámítása során tekintetbe kell venni az infrastruktúra használatáért a járművek teljesítményének (első-sorban zajteljesítményének) arányában fizetendő esetleges díjakat is.

⁽⁷²⁾ Szemléltetésként lásd a 2006. december 27-i, N 574/05. sz. bizottsági határozatot – A meglévő N 335/03 támogatási program meghosszabbítása – Olaszország – Friuli Venezia Giulia – Vasútvonalak létrehozásához nyújtott támogatás (HL C 133., 2007.6.15., 6. o.); és a 2006. október 12-i N 427/2006. sz. bizottsági határozatot – Egyesült Királyság – Rail Environmental Benefit Procurement Scheme (REPS) (HL C 283., 2006.11.21., 10. o.).

⁽⁷³⁾ Szemléltetésként lásd a 2006. december 22-i N 552/06. sz. európai bizottsági határozatot – Dánia – A környezetvédelmi támogatási program meghosszabbítása a vasúti árufuvarozás tekintetében (HL C 133., 2007.6.15., 5. o.); és a 2006. október 12-i N 427/06. sz. fent hivatkozott európai bizottsági határozatot – Egyesült Királyság – Rail Environmental Benefit Procurement Scheme (REPS)).

⁽⁷⁴⁾ Az EGT-megállapodásba a 2007. június 29-i 70/2007 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 306., 2007.11.22., 54. o. és EGT-kiegészítés 56., 2007.11.22., 8. o.) belefoglalt, az árufuvarozási rendszer környezetvédelmi teljesítményjavításának közösségi pénzügyi támogatására irányuló második Marco Polo program létrehozásáról (Marco Polo II) és az 1382/2003/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. október 24-i 1692/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 328., 2006.11.24., 1. o.) I. mellékletében előírja, hogy a forgalmi elterelési akció EGT részéről származó pénzügyi támogatása az akció céljai eléréséhez szükséges és az akció eredményeképpen felmerülő összes kiadás legfeljebb 35 %-a lehet. Ebben az iránymutatásban a közlekedés összehangolására nyújtott állami támogatások tekintetében a kritérium a vasúti közlekedés összes kiadásának 30 %-a.

- (108) E küszöbök felett az EFTA-államoknak kell bizonyítaniuk az érintett intézkedések szükségességét és arányosságát ⁽⁷⁵⁾.
- (109) Ami mind a vasúti infrastruktúra használatához, mind az externális költségek csökkentéséhez nyújtott támogatásokat illeti, a támogatásnak szigorúan korlátozódnia kell azon alternatív költségek ellentételezésére, amelyek a vasúti szállításnak egy másik, környezetszennyezőbb szállítási mód helyett történő igénybevételéhez kapcsolódnak. Mivel több alternatív, egymással versengő megoldás létezik, amelyek a vasúti közlekedésnél nagyobb mértékű környezet-szennyezést okoznak, a választott határérték az e különböző megoldások közül a legnagyobb költségkülönbségnek felel meg. Amennyiben a 107. pontban említett intenzitási határértékeket tiszteletben tartják, vélemezhető hogy a túlkompenzáció hiányára vonatkozó kritérium teljesül.
- (110) Mindenesetre, ha a támogatás kedvezményezettje vasúti vállalkozás, igazolni kell, hogy a támogatás valóban ösztönzőleg hat a vasúti szállításra való áttérésre. Ehhez fő szabályként arra lesz szükség, hogy a támogatás tükröződjék az utastól vagy a feladótól megkövetelt árban, mivel az utasok, illetve a feladók ez alapján választanak a vasút és az egyéb, környezetszennyezőbb szállítási módok, mint például a közút között ⁽⁷⁶⁾.
- (111) Végül, ami közelebbről az infrastruktúra használatához és az externális költségek csökkentéséhez nyújtott támogatásokat illeti, annak valós távlatokat kell nyújtania a vasútra áttért forgalom fenntartása számára annak érdekében, hogy a támogatás a forgalom tartós áttérését eredményezhesse.

6.3.3. Következtetés

- (112) Az olyan, a vasúti infrastruktúra használatához, az externális költségek csökkentéséhez és a kölcsönös átjárhatóságot elősegítő támogatásokat, amelyek szükségesek, arányosak és ennek következtében nem torzítják a versenyt a közös érdekekkel ellentétes mértékben, összeegyeztethetőnek kell tekinteni az EGT-megállapodás 49. cikke alapján.

6.4. A kutatáshoz és fejlesztéshez nyújtott támogatások összeegyeztethetősége

- (113) A szárazföldi közlekedés területén az 1107/70/EGK rendelet 3. cikke (1) bekezdésének c) pontja, amelyet az EK-Szerződés 73. cikkének alapján fogadtak el, lehetővé teszi a kutatáshoz és fejlesztéshez nyújtott támogatások odaítélését. Az Európai Bizottság nemrégiben alakította ki az e rendelkezés alkalmazására vonatkozó gyakorlatát ⁽⁷⁷⁾.
- (114) A közszolgáltatási kötelezettségekről szóló rendelet 9. cikke (2) bekezdésének b) pontja átveszi az 1107/70/EGK rendelet 3. cikke (1) bekezdésének c) pontját. E rendelkezés alapján a közlekedés összehangolása iránti igényeknek megfelelő támogatásnak kell tekinteni azokat a támogatásokat, amelyek célja az EGT számára gazdaságosabb vasúti személyszállítási formák és eszközök kifejlesztésének vagy kutatásának megkönnyítése, a kísérleti szakaszra korlátozódna, és nem vonatkoznak e formák és eszközök kereskedelmi célú hasznosításának szakaszára.
- (115) A 9. cikk (2) bekezdésének b) pontja egyébként az EGT-megállapodás 61. cikkének sérelme nélkül alkalmazandó. Következésképpen a személyszállítás területén nyújtott kutatási, fejlesztési és innovációs támogatásokat, amennyiben azok nem tartoznak a közszolgáltatási kötelezettségekről szóló rendelet 9. cikkének alkalmazási körébe, és a kizárólag az árufuvarozásra vonatkozó támogatásokat, az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdése c) pontjának értelmében összeegyeztethetőnek lehet tekinteni.
- (116) E tekintetben az EFTA Felügyeleti Hatóság a kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatás ⁽⁷⁸⁾ (a továbbiakban: K + F+I iránymutatás) meghatározta azokat a feltételeket, amelyek mellett az ilyen támogatástípusokat összeegyeztethetőnek nyilvánítja az EGT-vel az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdése c) pontjának alapján. A K + F+I iránymutatás az „EGT-megállapodás által szabályozott valamennyi ágazaton belül a kutatás-fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott támogatásra vonatkozik. Azokra az ágazatokra is alkalmazandó, amelyekre az állami támogatás tekintetében külön közösségi szabályok vonatkoznak, hacsak e szabályok másként nem rendelkeznek” ⁽⁷⁹⁾. A K + F+I iránymutatást tehát alkalmazni kell a vasúti közlekedési ágazatban a kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott azon támogatásokra, amelyek nem tartoznak az 1107/70/EGK rendelet 3. cikke (1) bekezdése c) pontjának vagy a közszolgáltatási kötelezettségekről szóló rendelet 9. cikkének alkalmazási körébe (ez utóbbi rendelet hatálybalépését követően).

⁽⁷⁵⁾ Ez lehet a helyzet az EGT-megállapodásba a 2006. június 2-i 62/2006 EGT Vegyes Bizottsági határozattal (HL L 245., 2006.9.7., 9. o. és EGT-kiegészítés 44., 2006.9.7., 8. o.) belefoglalt, a legutóbb a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó közösségi iránymutatásokról szóló 1692/96/EK határozat módosításáról szóló, 2004. április 29-i 884/2004/EK európai parlamenti és tanácsi határozatban (HL L 167., 2004.4.30., 1. o.) meghatározott a transzeurópai közlekedési hálózatok kölcsönös átjárhatóságát szolgáló intézkedések esetén.

⁽⁷⁶⁾ Ami a 2003/96/EK irányelv 15. cikke (1) bekezdésének e) pontja alá tartozó intézkedéseket illeti, a közlekedési árakra kifejtett hatás – ellenkező bizonyítás hiányában – elfogadottnak tekinthető. Lásd különösen a 2008. április 2-i NN 46/B/2006. sz. európai bizottsági határozatot – Szlovákia – A 2003/96/EK irányelvben rögzített jövedékiadó-mentességek, illetve jövedékiadó-csökkentések (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).

⁽⁷⁷⁾ A 2007. május 30-i N 780/06. sz. európai bizottsági határozat, Hollandia – Onderzoek en ontwikkeling composiet scheepsconstructie en multi-purpose laadruim; le projet „CompoCaNord” (HL C 227., 2007.9.27., 5. o.); az Európai Bizottság 2006. július 19-i N 556/2005 határozata Hollandia – A tömegközlekedési ágazatban a környezetvédelemre és az innovációra nyújtott támogatás Gelderland tartományban (HL C 207., 2006.8.30.); az Európai Bizottság 2005. július 20-i N 63/2005 határozata – Cseh Köztársaság – Energia-megtakarítási és a közlekedési szektorban az alternatív üzemanyagok használatát szolgáló program (HL C 83., 2006.4.6.).

⁽⁷⁸⁾ Az EFTA Felügyeleti Hatóság 2007. február 7-i 14/07/COL. határozatával elfogadta a kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatást (HL L 305., 2009.11.19., 1. o. és EGT-kiegészítés 60., 2009.11.19., 1. o. Az aktualizált iránymutatás az EFTA Felügyeleti Hatóság honlapján elérhető a <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/> címen). Lásd továbbá a megfelelő közösségi iránymutatást (HL C 323., 2006.12.30., 1. o.).

⁽⁷⁹⁾ Ugyanott, 2.1. pont.

- (117) Nincs kizárva annak lehetősége, hogy a kutatáshoz és fejlesztéshez nyújtott támogatások összeegyeztethetőségét közvetlenül az EGT-megállapodás 49. cikke alapján vizsgálják, amikor a támogatás célja a közlekedés összehangolására irányuló igényeknek való megfelelés. Ebben az esetben meg kell vizsgálni, hogy teljesülnek-e a fent említett feltételek – különösen a támogatás szükségességére és a kitűzött cél arányosságára vonatkozó feltétel –, és a támogatás nem sértheti az EGT általános érdekeit. Az EFTA Felügyeleti Hatóság úgy ítéli meg, hogy a kutatási, fejlesztési és innovációs célú támogatások esetében általánosan alkalmazott K + F+I iránymutatásban meghatározott általános elvek helytállóak lehetnek a fenti különféle kritériumok elemzése során.

7. A VASÚTI VÁLLALKOZÁSOKNAK NYÚJTOTT ÁLLAMI KEZESSÉGVÁLLALÁSOK

- (118) A kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásról szóló EFTA felügyeleti hatósági iránymutatás⁽⁸⁰⁾ meghatározza az állami kezességvállalásra, beleértve a vasúti közlekedés területén nyújtott kezességvállalást is, vonatkozó jogi rendszert.
- (119) Ezen iránymutatás 1.2. pontja kifejti, hogy az EFTA Felügyeleti Hatóság „kezességvállalás formájában nyújtott támogatásnak tekinti az azon vállalkozások által szerzett kedvezőbb finanszírozási feltételeket (...), amely(ek) jogi formája kizárja a csőd vagy egyéb fizetéseképtelenségi eljárás lehetőségét, vagy kifejezetten biztosítja az állami kezességvállalást vagy a veszteségeknek az állam általi fedezését”.
- (120) Az Európai Bizottság és az EFTA Felügyeleti Hatóság állandó gyakorlata alapján úgy véli, hogy a verseny előtt nyitva álló ágazatban nyújtott korlátlan kezességvállalások összeegyeztethetetlenek az EK-Szerződéssel, illetőleg az EGT-megállapodással. Az arányosság elve alapján e támogatások az általános érdekre való hivatkozással nem igazolhatók. A korlátlan kezességvállalások esetében ugyanis lehetetlen annak ellenőrzése, hogy a támogatás összege meghaladja-e a közszolgáltatás nyújtásának nettó költségeit⁽⁸¹⁾.
- (121) Mivel az állami kezességvállalásokat olyan vállalkozásoknak nyújtják, amelyek egyszerre vannak jelen a verseny-piacokon és a verseny előtt nem nyitott piacokon, az Európai Bizottság és az EFTA Felügyeleti Hatóság gyakorlata szerint a vállalkozás egészének nyújtott korlátlan kezességvállalás teljes felszámolását kéri⁽⁸²⁾.
- (122) Több vasúti vállalkozásnak nyújtottak korlátlan kezességvállalást. E kezességvállalások általában a vasúti vállalkozások számára az EGT-megállapodás hatálybalépése előtt vagy a vasúti szolgáltatások piacának a verseny előtt történő megnyitása előtt történetileg biztosított monopolhelyzet örökségei.
- (123) Az Európai Bizottság és az EFTA Felügyeleti Hatóság birtokában lévő információk szerint ezek a kezességvállalások legnagyobb részt létező támogatások. Az érintett EFTA-államokat az EFTA Felügyeleti Hatóság felkéri arra, hogy tájékoztassák az EFTA Felügyeleti Hatóságot e létező támogatási programok alkalmazási feltételeiről, valamint az azok felszámolásával kapcsolatban tervezett intézkedésekről, a 8.3. szakaszban meghatározott eljárásnak megfelelően.

8. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

8.1. A támogatások halmozásának szabályai

- (124) A támogatásoknak az ebben az iránymutatásban meghatározott felső határértékeit kell alkalmazni, függetlenül attól, hogy az adott támogatást részlegesen vagy teljesen állami forrásból vagy közösségi forrásból finanszírozzák-e. Az ezen iránymutatás szerint engedélyezett támogatások nem halmozhatók az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatással vagy más közösségi finanszírozási formákkal, ha az ilyen halmozódás az ebben az iránymutatásban meghatározottnál magasabb támogatási szintet eredményez.
- (125) Az ugyanazon támogatható költségekre vonatkozó, különböző célokat szolgáló támogatás esetében a legkedvezőbb felső határértéket kell alkalmazni.

8.2. Időbeli hatály

- (126) Ezt az iránymutatást az EFTA Felügyeleti Hatóság az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* és az *EGT-kiegészítésben* történő közzétételétől alkalmazza.

Az EFTA Felügyeleti Hatóság ezen iránymutatást valamennyi olyan bejelentett vagy be nem jelentett támogatásra alkalmazza, amelyekről az iránymutatás közzétételének időpontját követően határoz.

⁽⁸⁰⁾ Az EFTA Felügyeleti Hatóság 2008. december 17-i 788/08/COL határozatával elfogadta a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásról szóló iránymutatást. Lásd továbbá a megfelelő közösségi iránymutatást (HL C 155., 2008.6.20., 10. o.).

⁽⁸¹⁾ A Franciaország részéről az EDF-nek és a villamosenergia- és gázipari szektornak nyújtott állami támogatásokról szóló, 2003. december 16-i 2005/145/EK európai bizottsági határozat (HL L 49., 2005.2.22., 9. o.); a 2007. április 24-i E-12/05. sz. európai bizottsági határozat – Lengyelország – a Poczta Polska részére nyújtott korlátlan garancia (HL C 284., 2007.11.27., 2. o.); a 2002. március 27-i E-10/00. sz. bizottsági határozat – Németország – Állami hitelintézeteknek nyújtott állami garancia, (HL C 150., 2002.6.22., 7. o.). Az EFTA Felügyeleti Hatóság 177/05/COL (2005. július 15.) határozata a Liechtensteini Landesbank számára nyújtott állami kezességvállalásról (HL C 310., 2005.12.8., 17. o. és EGT-kiegészítés 62., 2005.12.8., 1. o.).

⁽⁸²⁾ Ugyanott.

8.3. Megfelelő intézkedések

- (127) Az EGT-megállapodás 62. cikkének (1) bekezdésével összhangban az EFTA Felügyeleti Hatóság javasolja, hogy az EFTA-államok módosítsák az ezen iránymutatásban említett állami támogatásokra vonatkozó meglévő támogatási programjaikat, hogy azok legkésőbb az iránymutatásnak az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* és az *EGT-kiegészítésben* történő közzétételétől számított két évvel megfeleljenek annak, az állami támogatásokra vonatkozó fejezetben előírt sajátos rendelkezésekre is figyelemmel. Az EFTA Felügyeleti Hatóság felhívja az EFTA-államokat, hogy legkésőbb az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* és az *EGT-kiegészítésben* történő közzététel időpontját követő egy éven belül írásban erősítsék meg, hogy elfogadják a megfelelő intézkedésekre irányuló e javaslatokat.
- (128) Amennyiben egy EFTA-állam elmulasztja az elfogadás írásbeli megerősítését az említett időpontot megelőzően, az EFTA Felügyeleti Hatóság alkalmazza az EFTA-államok közötti, Felügyeleti Hatóság és Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve II. része 19. cikkének (2) bekezdését, és szükség esetén megindítja az ott előírt eljárást.

8.4. Érvényességi idő és jelentéstétel

- (129) Az EFTA Felügyeleti Hatóság fenntartja arra vonatkozó jogát, hogy az iránymutatást bármikor módosíthassa. Minden módosítás előtt, és legkésőbb az iránymutatás közzétételétől számított öt éven belül jelentést tesz ezen iránymutatás alkalmazásáról.
-

IV. MELLÉKLET

JOGELLENES ÉS ÖSSZEEGYEZTETHETLEN ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK VISSZAFIZETTETÉSE ⁽¹⁾

1. BEVEZETÉS

1. Az EFTA Felügyeleti Hatóság (a továbbiakban: a Hatóság) készen áll a jogellenes támogatások elleni erőteljes fellépésre. Az EFTA-államok közötti, Felügyeleti Hatóság és Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve (a továbbiakban: a 3. jegyzőkönyv) ⁽²⁾ értelmében a Hatóság módszeresen felszólította az EFTA-államokat arra, hogy követeljenek vissza bármely olyan jogellenes támogatást, amelyet az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás (a továbbiakban: az EGT-megállapodás) működésével összeegyeztethetetlennek találtak, kivéve, ha az ellentét az EGT-jog valamely elvével. Az EFTA Felügyeleti Hatóság hat ilyen visszafizettetési határozatot fogadott el.
2. Az állami támogatások rendszerének egységessége szempontjából elengedhetetlen, hogy hatékonyan és azonnali jelleggel hajtsák végre e bizottsági határozatokat, amelyek a jogellenes állami támogatások visszafizettetésére szólítják fel az EFTA-államokat (a továbbiakban: visszafizettetési határozatok). A Hatóság által az elmúlt években összegyűjtött információk azt mutatják, hogy e tekintetben ok van az aggodalomra. Az EFTA-államok állami támogatásait összegző mutatórendszer 2008. őszi kiadása ⁽³⁾ is azt bizonyítja, hogy a Hatóság által elfogadott hat visszafizettetési határozatból csak egyet hajtott végre maradéktalanul az érintett EFTA-állam ⁽⁴⁾.
3. 2004-ben az Európai Bizottság (a továbbiakban: a Bizottság) összehasonlító tanulmányt készített az Európai Unió állami támogatási politikájának a különböző tagállamokban való végrehajtásáról (a továbbiakban: végrehajtási tanulmány) ⁽⁵⁾. A tanulmány egyik célja annak értékelése volt, hogy néhány tagállamban a visszafizettetési eljárások és gyakorlatok mennyire hatékonyak. A tanulmány szerzői úgy találták, hogy a rendkívüli módon elhúzódozó visszafizettetési eljárások valamennyi országjelentésben visszatérő témaként szerepelnek.
4. Saját tapasztalata alapján a Hatóság arra a következtetésre jutott, hogy a jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatások visszafizettetése az EFTA-államokban számos akadályba ütközik. Különösen elhúzódozóak azok a visszafizettetési eljárások, amelyekre a nemzeti jogi rendelkezések alkalmazandók, és gyakorlatilag a Hatóság visszafizettetési határozataiban megadott határidőn belül egyszer sem került sor teljes mértékű visszafizetésre. Ennélfogva a Hatóság hangsúlyozni kívánja, hogy szükség van a visszafizettetési határozatok hatékony végrehajtására. Nyilvánvaló, hogy az ilyen határozatok végrehajtása a Hatóság és az EFTA-államok közös felelőssége, és a siker érdekében jelentős erőfeszítéseket igényel mindkét oldalán.
5. A jelen fejezet célja az, hogy ismertesse a Hatóság politikáját a visszafizettetési határozatok végrehajtása tekintetében. Nem hivatott vizsgálni azokat a következtetéseket, amelyeket a nemzeti bíróságok a 3. jegyzőkönyv I. része 1. cikkének (3) bekezdésében foglalt bejelentési és szünteltetési kötelezettségek be nem tartásából vonhatnak le. A Hatóság úgy ítéli meg, hogy tisztázni kell azokat az intézkedéseket, amelyeket annak érdekében kíván hozni, hogy elősegítse a visszafizettetési határozatok végrehajtását, valamint hogy meghatározza azokat a lépéseket, amelyeket az EFTA-államok tehetnek meg annak biztosítása érdekében, hogy teljes mértékben megfeleljenek az EGT-joganyag és különösen az Európai Közösségek Bíróságai és az EFTA-Bíróság ítélezési gyakorlata által meghatározott szabályoknak és elveknek. E fejezet ezért először feleleveníti a visszafizettetés célját és a visszafizettetési határozatok végrehajtásának alapjául szolgáló alapelveket. Ezt követően felvonultatja ezen alapelvek gyakorlati jelentőségét a visszafizettetési eljárásban részt vevő egyes szereplők esetében.

2. A VISSZAFIZETTETÉSI POLITIKA ELVEI

2.1. A visszafizettetési politika rövid története

6. A 3. jegyzőkönyv I. része 1. cikkének (3) bekezdése értelmében „[a]z EFTA Felügyeleti Hatóságot az észrevételei megtételéhez szükséges időben tájékoztatni kell minden támogatás nyújtására vagy módosítására irányuló szándékról (...). [...] Amíg ebben az eljárásban végső határozat nem születik, az érintett állam a tervezett intézkedéseket nem hajthatja végre.”
7. Azokban az esetekben, amikor egy EFTA-állam egy támogatás nyújtására vagy módosítására irányuló szándékáról nem értesíti a Hatóságot, mielőtt az adott támogatást végrehajtják, az EGT-jogszabályok értelmében e támogatás odaítélésének időpontjától számítva jogellenesnek minősül.

⁽¹⁾ E fejezet megfelel a tagállamokat a jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatások visszafizettetésére felszólító bizottsági határozatok hatékony végrehajtásáról szóló bizottsági közleménynek (HL C 272., 2007.11.15., 4. o.).

⁽²⁾ A felügyeletről és a bíróságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyvét oly módon módosították, hogy tükrözze az EK-Szerződés 93. (most 88.) cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1999.3.27., 1. o.) rendelkezéseit.

⁽³⁾ Lásd a Hatóság 2006-os éves jelentését, 56. o.

⁽⁴⁾ http://www.eftasurv.int/media/scoreboard/stateaidscoreboard_eftastatesautumn2008.pdf

⁽⁵⁾ Study on the enforcement of state aid law at national level, Competition studies 6, Luxemburg, Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala http://www.concurrences.com/IMG/pdf/Study_2006.pdf.

8. Az Európai Bíróság (a továbbiakban: EB) 1973. évi Kohlegesetz-ítéletében⁽⁶⁾ először erősítette meg, hogy a Bizottság jogosult a jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatások visszafizetetését elrendelni. A Bíróság úgy vélte, hogy a Bizottság hatáskörébe tartozik arról határozni, hogy egy tagállam módosítson vagy szüntessen meg egy olyan állami támogatást, amely összeegyeztethetetlen a közös piaccal. Ebből kifolyólag a Bizottság szintén jogosult arra, hogy az ilyen támogatás visszafizetetését kérje⁽⁷⁾.
 9. 2001-ben a 3. jegyzőkönyv többek között a II. rész beillesztésével módosult, amely egyebek mellett felöleli a visszafizetetés alapszabályait is⁽⁸⁾. További visszafizetési végrehajtási rendelkezéseket tartalmaz a módosított, 2004. július 14-i 195/04/COL határozat⁽⁹⁾.
 10. A 3. jegyzőkönyv 14. cikkének (1) bekezdése megerősíti az EB állandó ítélkezési gyakorlatát⁽¹⁰⁾, és megállapítja, hogy a Hatóság köteles elrendelni a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás visszafizetetését, kivéve, ha az ellentétes a jog valamelyik általános elvével. E cikk rendelkezik arról is, hogy az érintett EFTA-államoknak meg kell hozniuk minden szükséges intézkedést azért, hogy az összeegyeztethetetlennek bizonyult jogellenes támogatást visszafizetessék. A 14. cikk (2) bekezdése megállapítja, hogy a visszafizetetésre kerülő támogatás magában foglalja a kamatot, amely attól a naptól esedékes, amikor a jogellenes támogatást a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották, addig a napig, amíg visszafizetésre nem került. A 195/04/COL határozat kidolgozza azokat a módszereket, amelyek a visszafizetési kamatok kiszámítására alkalmazandók. Végül, a 14. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy „a visszafizetést késedelem nélkül és az érintett tagállam nemzeti joga szerinti eljárás keretében kell végrehajtani, feltéve, hogy e rendelkezések lehetővé teszik a Bizottság határozatának azonnali és hatékony végrehajtását. [...]”.
 11. Az EB számos, nemrég hozott ítéletében tovább pontosítja a 659/1999/EK tanácsi rendelet 14. cikke (3) bekezdésének (amely megfelel a 3. jegyzőkönyv II. része 14. cikke (3) bekezdésének) hatályát és értelmezését, így módon hangsúlyozva a visszafizetési határozatok azonnali és hatékony végrehajtásának szükségességét⁽¹¹⁾. Ezen felül a Hatóság módszeresen alkalmazni kezdte a Deggendorf-ügy ítélkezési gyakorlatát⁽¹²⁾. Ez az ítélkezési gyakorlat lehetővé teszi a Hatóság számára, hogy – amennyiben bizonyos feltételek teljesülnek – felszólítsa az EFTA-államokat arra, hogy egy vállalkozás számára nyújtandó új összeegyeztethető támogatás kifizetését mindaddig felfüggeszték, amíg az adott vállalkozás vissza nem térítette azt a régi jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást, amely a visszafizetési határozat tárgyát képezi.
- 2.2. A visszafizetési politika célja és elvei**
- 2.2.1. A visszafizetési célja**
12. Az EB néhány esetben úgy vélte, hogy a visszafizetési célja az, hogy visszaálljon az a piaci helyzet, amely a támogatás nyújtása előtt fennállt. Erre annak biztosítása érdekében van szükség, hogy a belső piacon fennmaradjanak az egyenlő feltételek. Ebben az összefüggésben az EB kiemelte, hogy a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatások visszafizetése nem bírság⁽¹³⁾, hanem a támogatás jogellenessége megállapításának logikus következménye⁽¹⁴⁾. Ezért az állami támogatások tekintetében az EK-Szerződés célkitűzéseihez képest nem tekinthető aránytalannak⁽¹⁵⁾.
 13. Az EB szerint „a korábban fennálló helyzet visszaáll, amint a kedvezményezett visszafizeti a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást – ezáltal elveszíti a piaci versenytársakkal szembeni előnyét –, és a helyzet, amely a támogatás nyújtása előtt fennállt, helyreáll”⁽¹⁶⁾. A jogellenes támogatással járó bármely pénzügyi előny kiküszöbölése érdekében a jogellenesen nyújtott összegeket kamattal együtt kell visszafizettetni. Az ilyen kamatnak meg kell felelnie azoknak a pénzügyi előnyöknek, amelyek a kérdéses pénzeszközök adott időszakban való térítésmentes hozzáférhetőségéből adódnak⁽¹⁷⁾.
 14. Az EB továbbá ragaszkodott ahhoz, hogy a tagállamok által végrehajtott intézkedéseknek a visszafizetési tekintetében konkrét hatást kell elérniük⁽¹⁸⁾ és a visszafizetést azonnal végre kell hajtani⁽¹⁹⁾ annak érdekében, hogy a Bizottság visszafizetési határozatát teljes mértékben végrehajtsák. A visszafizetési céljának elérése érdekében elengedhetetlen, hogy a támogatás visszafizetésére késedelem nélkül sor kerüljön.

⁽⁶⁾ A C-70/72. sz., Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet [EBHT 1973., 813. o.] 13. pontja.

⁽⁷⁾ Az EGT-megállapodás 6. cikke előírja, hogy a joggyakorlat jövőbeni fejleményeinek sérelme nélkül, e megállapodás rendelkezéseit, amennyiben a lényegét illetően megegyeznek az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés, valamint az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződés megfelelő szabályaival, továbbá az említett két szerződés alapján elfogadott jogi aktusokkal, végrehajtásuk és alkalmazásuk során az Európai Közösségek Bírósága által az e megállapodás aláírásának időpontja előtt hozott vonatkozó határozatoknak megfelelően kell értelmezni. A Bíróság által az EGT-megállapodás aláírásának időpontját követően hozott vonatkozó határozatok tekintetében, a felügyeletről és bíróságról szóló megállapodás 3. cikkének (2) bekezdéséből következik, hogy az EFTA-Bíróságnak és az EFTA Felügyeleti Hatóságnak kellő figyelmet kell szentelnie az e határozatokban megállapított elveknek.

⁽⁸⁾ Lásd a 2. lábjegyzetet.

⁽⁹⁾ A módosított, az EFTA-államok közötti, Felügyeleti Hatóság és Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve II. részének 27. cikkében említett végrehajtási rendelkezésekről szóló, 2004. július 14-i 195/04/COL határozat (HL L 139., 2006.5.25., 37. o.). A 195/04/COL határozat megfelel a módosított, az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendeletnek (HL L 140., 2004.4.30., 1–130. o.).

⁽¹⁰⁾ A C-301/87. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 1990., I-307. o.].

⁽¹¹⁾ A C-415/03. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet (Olympic Airways) [EBHT 2005., I-3875. o.] és a C-232/05. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben (Scott) hozott ítélet [EBHT 2006., I-10071. o.].

⁽¹²⁾ A C-188/92. sz., TWD Textilwerke Deggendorf GmbH kontra Németország ügyben hozott ítélet (Deggendorf-ügy) [EBHT 1994., I-833. o.].

⁽¹³⁾ A C-75/97. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 1999., I-3671. o.], 65. pontja.

⁽¹⁴⁾ A C-183/91. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet [EBHT 1993., I-3131. o.] 16. pontja.

⁽¹⁵⁾ A C-278/92, C-279/92 és C-280/92 sz., Spanyolország kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 1994., I-4103. o.] 75. pontja.

⁽¹⁶⁾ A C-348/93. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet [EBHT 1995., I-673. o.] 27. pontja.

⁽¹⁷⁾ A T-459/93. sz., Siemens kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 1995., II-1675. o.] 97–101. pontja.

⁽¹⁸⁾ A fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott C-415/03. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet.

⁽¹⁹⁾ A fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott C-232/05. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet.

2.2.2. A jogellenes és összeegyeztethetetlen állami támogatás visszafizetetésére vonatkozó kötelezettség és az ez alóli kivételek

15. A 3. jegyzőkönyv II. része 14. cikkének (1) bekezdése meghatározza, hogy „[a]mennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére”.
 16. A 3. jegyzőkönyv kétféleképpen korlátozza a Hatóság arra vonatkozó hatáskörét, hogy elrendelje a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatások visszafizetetését. A 3. jegyzőkönyv II. része 14. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy Hatóság nem követeli meg a támogatás visszafizetetését, amennyiben az ellentétes a jog valamelyik általános elvével. Az ebben az összefüggésben leggyakrabban említett általános jogi elvek a jogos elvárás ⁽²⁰⁾ és a jogbiztonság ⁽²¹⁾ védelmének elvei. Fontos megjegyezni, hogy a visszafizetetésekkel összefüggésben az EB ezeknek az elveknek nagyon korlátozott értelmezését teszi lehetővé. A 3. jegyzőkönyv II. részének 15. cikke megállapítja, hogy a Hatóság támogatás-visszafizetetésre vonatkozó hatásköre tízéves jogvesztő határidőn belül érvényesíthető (az úgynevezett elévülési időszak). A jogvesztő határidő azon a napon kezdődik, amikor a jogellenes támogatást a kedvezményezettnek egyedi támogatás formájában vagy támogatási program részét képező támogatás formájában nyújtják. A Hatóság vagy a Bizottság ⁽²²⁾, illetve a Hatóság kérésére eljáró EFTA-állam jogellenes támogatással kapcsolatos intézkedései megszakítják a jogvesztő határidőt.
 17. Az az EFTA-állam tehát, amely egy visszafizetési határozat címzettje, köteles végrehajtani az adott határozatot ⁽²³⁾. Az EB csak egyetlen kivételt ismert el azon kötelezettség alól, amely egy tagállamnak címzett visszafizetési határozat végrehajtására vonatkozik, nevezetesen az olyan kivételes körülmények fennállását, amelyek teljességgel lehetetlenné tennék a tagállam számára, hogy a határozatot megfelelően végrehajtsa ⁽²⁴⁾.
 18. Az EB szerint a „teljességgel lehetetlen”-t azonban nem lehet csupán feltételezni. Az érintett tagállamnak bizonyítania kell, hogy jóhiszeműen megpróbálta visszafizettetni a jogellenes támogatást, valamint az EK-Szerződés 10. cikkével összhangban együtt kell működnie a Bizottsággal annak érdekében, hogy a felmerült nehézségeket legyőzzék ⁽²⁵⁾.
 19. A joggyakorlat vizsgálata azt mutatja, hogy az EB nagyon szigorúan értelmezte az „abszolút lehetetlen” fogalmát. A bíróság számos esetben megerősítette, hogy egy tagállam nem hivatkozhat a nemzeti jogszabályaiban szereplő követelményekre, mint például a nemzeti elévülési szabályokra ⁽²⁶⁾, vagy a nemzeti jogszabályokban a visszakövetelésre való jogosultság hiányára ⁽²⁷⁾ annak érdekében, hogy igazolja, miért nem tett eleget a visszakövetelésre vonatkozó határozatnak ⁽²⁸⁾. Ugyanígy az EB úgy vélte, hogy a visszafizetési kötelezettséget nem befolyásolják azok a körülmények, amelyek a kedvezményezett gazdasági helyzetéhez kapcsolódnak. Tisztázta, hogy egy vállalkozás pénzügyi nehézségei nem bizonyítják, hogy a visszafizetés lehetetlen ⁽²⁹⁾. Ilyen körülmények között a Bíróság kiemelte, hogy egy tagállam csak a visszafizetendő eszközök hiányával tudja bizonyítani, hogy a támogatás visszafizetése teljesen lehetetlen ⁽³⁰⁾. Számos esetben a tagállam azzal érvelt, hogy a felmerülő igazgatási vagy technikai nehézségek (például az érintett kedvezményezettek nagy száma) miatt nem tudta végrehajtani a visszafizetési határozatot. A Bíróság következetesen elutasította, hogy az ilyen nehézségek teljesen lehetetlenné tennék a visszafizetést ⁽³¹⁾. Végezetül még a megoldhatatlan belső nehézségek megértése sem igazolja azt, hogy egy tagállam nem teljesíti a közösségi jogszabályok által előírt kötelezettségeit ⁽³²⁾.
- 2.2.3. A nemzeti eljárások alkalmazása, valamint az azonnali és hatékony végrehajtás szükségessége
20. A 3. jegyzőkönyv II. része 14. cikkének (3) bekezdése kimondja, hogy „a visszafizetést késedelem nélkül és az érintett tagállam nemzeti joga szerinti eljárás keretében kell végrehajtani, feltéve, hogy e rendelkezések lehetővé teszik a Bizottság határozatának azonnali és hatékony végrehajtását”.

⁽²⁰⁾ A jogos elvárás védelmének elvei tekintetében lásd a C-24/95. sz., Alcan-ügyben hozott ítélet [EBHT 1997., I-1591. o.] 25. pontját, a C-5/89. sz., BUG-Alutechnik-ügyben hozott ítélet [EBHT 1990., I-3437. o.] 13. és 14. pontját, valamint az E-5/04., E-6/04. és E-7/04. sz., Fesil and Finnford a.o. kontra EFTA Felügyeleti Hatóság egyesített ügyben hozott ítélet [EFTA-bírósi jelentés 2005., 121. o.], 171. pontját. A kedvezményezett jogos elvárásai fennállásának az EB általi elismerésére vonatkozó példa tekintetében lásd a C-223/85. sz. RSV-ügyben hozott ítéletet [EBHT 1987., 4617. o.].

⁽²¹⁾ A jogbiztonság védelmének elve tekintetében lásd a T-115/94. sz., Opel Austria GmbH kontra Tanács ügyben hozott ítéletet [EBHT 1997., II-00039. o.] és a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 2004., I-3679. o.] 116–118. pontját, a C-74/00 P. és C-75/00 P. sz., Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 2002., I-7869. o.] 140. pontját, valamint a fenti 20. lábjegyzetben említett, az E-5/04., E-6/04. és E-7/04. sz., Fesil and Finnford a.o. kontra EFTA Felügyeleti Hatóság egyesített ügyekben hozott ítélet 172. pontját. Lásd még a T-308/00 sz., Saltzgitte kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 2004. II-1933. o.] 166. pontját.

⁽²²⁾ A „Bizottság intézkedései” értelmezéséért lásd a T-369/00. sz., Département du Loiret kontra Bizottság ügyben hozott ítéletet [EBHT 2003., II-1789. o.].

⁽²³⁾ A 94/87. sz., Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet [EBHT 1989., 175. o.].

⁽²⁴⁾ A C-404/00 sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet [EBHT 2003., I-6695. o.].

⁽²⁵⁾ A C-280/95. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet [EBHT 1998., I-259. o.].

⁽²⁶⁾ A fenti 20. lábjegyzetben idézett C-24/95. ügyben hozott ítélet 34–37. pontja.

⁽²⁷⁾ A C-303/88. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 1991., I-1433. o.].

⁽²⁸⁾ A C-52/84. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet [EBHT 1986., 89. o.] 9. pontja.

⁽²⁹⁾ A fenti 28. lábjegyzetben hivatkozott C-52/84. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet 14. pontja.

⁽³⁰⁾ A C-499/99 sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet [EBHT 2002., I-6031. o.].

⁽³¹⁾ A fenti 25. lábjegyzetben hivatkozott C-280/95. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet.

⁽³²⁾ A C -6/97 sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 1999., I-2981. o.] 34. bekezdése.

21. Ha egy EFTA-állam nemzeti jogszabályai szerint szabadon megválaszthatja, milyen módon hajtja végre a visszafizetési határozatokat, akkor a választott intézkedéseknek teljes mértékben érvényesíteniük kell a visszafizetési határozatot. Szükség van tehát arra, hogy az EFTA-államok által hozott intézkedések a Hatóság határozatának hatékony és azonnali végrehajtásához vezessenek.
22. Az EB az Olympic Airways ügyben hozott ítéletében ⁽³³⁾ kiemelte, hogy a tagállam által hozott intézkedések végrehajtásának hatékonyaknak kell lennie, és a visszafizetetés tekintetében konkrét eredményt kell hoznia. Az állam által tett intézkedéseknek a kedvezményezett által visszafizetendő összeg tényleges visszafizetését kell eredményeznie. A Scott ügyben nemrégiben hozott ítéletében ⁽³⁴⁾ az EB ezt megerősítette, és hangsúlyozta, hogy nem alkalmazandók az eljárási rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében (amely megfelel a 3. jegyzőkönyv II. része 14. cikke (3) bekezdésének) foglalt feltételeket nem teljesítő nemzeti eljárások. Az EB a tagállamnak különösen azt az érvét cáfolta, amely szerint a tagállam a nemzeti rendszerén belüli minden lehetséges lépést megtett, valamint ragaszkodott ahhoz, hogy e lépések nyomán a visszafizetetés tekintetében konkrét eredményeknek kell születniük a Bizottság által meghatározott határidőn belül.
23. A 3. jegyzőkönyv II. része 14. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy a visszafizetést hatékonyan és késedelem nélkül kell végrehajtani. A Scott ügyben az EB hangsúlyozta a határidő fontosságát a visszafizetési eljárás során. A Bíróság meghatározta, hogy a nemzeti eljárások alkalmazása nem gátolhatja a hatékony verseny visszaállítását azáltal, hogy megakadályozza a bizottsági határozat azonnali és hatékony végrehajtását. A 3. jegyzőkönyv II. része 14. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltételeket nem teljesítik azok a nemzeti eljárások, amelyek megakadályozzák az előzetesen fennálló helyzet azonnali visszaállítását és meghosszabbítják a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatásból eredő méltánytalan előnyök fennállását.
24. Ebben az összefüggésben fontos felidézni, hogy a visszafizetési határozat megsemmisítése iránt az EFTA-államok közötti, Felügyeleti Hatóság és Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás (a továbbiakban: a felügyeletről és bíróságról szóló megállapodás) 36. cikke értelmében indított keresetnek nincs halasztó hatálya. Az ilyen keresettel összefüggésben a támogatás kedvezményezettje azonban a felügyeletről és bíróságról szóló megállapodás 40. cikke értelmében kérheti a visszafizetési határozat végrehajtásának felfüggesztését. A felfüggesztés iránti kérelmeknek meg kell jelölniük a sürgősségre okot adó körülményeket, valamint azokat a ténybeli és jogi alapokat, amelyek valószínűsítik a kért ideiglenes intézkedés szükségességét ⁽³⁵⁾. Az EFTA-Bíróság azonban elrendelheti a megtámadott jogi aktus végrehajtásának felfüggesztését, ha a körülmények alapján azt szükségesnek tartja.

2.2.4. A jóhiszemű együttműködés elve

25. Az EGT-megállapodás 3. cikke kötelezi az EFTA-államokat arra, hogy segítsék elő az EGT feladatainak teljesítését, valamint előírja az együttműködés kölcsönös kötelezettségeit az EFTA-államok és az EGT-intézmények számára az EGT-megállapodás célkitűzéseinek megvalósítása érdekében.
26. A visszafizetési határozatok végrehajtásával összefüggésben a Hatóságnak és az EFTA-államok hatóságainak tehát együtt kell működniük, hogy a belső piacon fennálló versenyfeltételek visszaállítását megvalósítsák.
27. Ha egy EFTA-állam a visszafizetési határozat végrehajtása során előre nem látott vagy előre nem látható nehézségekkel kerül szembe a meghatározott határidőn belül, vagy olyan következményeket észlel, amelyeket a Hatóság figyelmen kívül hagyott, akkor e problémákat a megfelelő módosításokra irányuló javaslatokkal együtt elő kell terjesztenie a Hatóságnak megfontolás céljából ⁽³⁶⁾. Ilyen esetben a Hatóságnak és az érintett EFTA-államnak jóhiszeműen együtt kell működnie, hogy a nehézségeket megoldják, miközben teljes mértékben figyelembe veszik az EGT-megállapodás rendelkezéseit ⁽³⁷⁾. A jóhiszemű együttműködés elve szintén megkívánja, hogy az EFTA-államok a Hatóság rendelkezésére bocsássák mindazt az információt, amely lehetővé teszi annak megállapítását, hogy a választott mód a határozat kiigazított végrehajtásának minősül ⁽³⁸⁾.
28. Az, hogy az EFTA-állam tájékoztatja a Hatóságot a visszafizetési határozat végrehajtása során felmerülő technikai és jogi nehézségekről, nem menti fel az EFTA-államot azon kötelessége alól, hogy minden szükséges lépést megtegyen annak érdekében, hogy a kérdéses vállalkozással visszafizettesse a támogatást, és hogy javaslatokat tegyen a Hatóságnak a határozat végrehajtására vonatkozó megfelelő megállapodásra ⁽³⁹⁾.

3. A VISSZAFIZETTESI POLITIKA VÉGREHAJTÁSA

29. Mind a Hatóság, mind az EFTA-államok nélkülözhetetlen szerepet játszanak a visszafizetési határozatok végrehajtásában, és hozzájárulnak a visszafizetési politika hatékony megvalósításához.

⁽³³⁾ A fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott C-415/03. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet.

⁽³⁴⁾ A fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott C-232/05. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet.

⁽³⁵⁾ Az EFTA-Bíróság eljárási szabályzata 80. cikkének (2) bekezdése.

⁽³⁶⁾ A fenti 24. lábjegyzetben hivatkozott C-404/00. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet.

⁽³⁷⁾ A fenti 23. lábjegyzetben hivatkozott C-94/87. sz., Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet 9. pontja, valamint a fenti 16. lábjegyzetben hivatkozott C-348/93. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet 17. pontja.

⁽³⁸⁾ A végrehajtásra vonatkozó javaslatok szemléltetéséhez lásd a C-209/00. sz., Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítéletet [EBHT 2002., I-11695. o.].

⁽³⁹⁾ A fenti 23. lábjegyzetben hivatkozott 94/87. sz., Bizottság kontra Németország ügyben hozott ítélet 10. pontja.

3.1. A Hatóság szerepe

30. A Hatóság visszafizetési határozata visszafizetési kötelezettséget ró az érintett EFTA-államra. Megköveteli az érintett EFTA-államtól, hogy egy adott határidőn belül visszafizettesse a támogatás egy bizonyos összegét a kedvezményezettel, illetve néhány kedvezményezettel. A tapasztalat azt mutatja, hogy a visszafizetési határozat végrehajtásának gyorsaságát befolyásolja, mennyire pontos és teljes az adott határozat. A Hatóság ezért továbbra is erőfeszítéseket tesz annak biztosítása érdekében, hogy a visszafizetési határozatok egyértelműen jelezzék a visszafizetendő támogatás összegét (összegeit), a visszafizetésért felelős vállalkozást (vállalkozásokat), valamint azt a határidőt, amelyen belül a visszafizetést végre kell hajtani.

Azon vállalkozások azonosítása, amelyekről a támogatást vissza kell követelni

31. A jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást azon vállalkozásokkal kell visszafizettetni, amelyeknek abból tényleges előnyük származott ⁽⁴⁰⁾. A Hatóság továbbra is folytatja azt a gyakorlatot, amely szerint a visszafizetési határozataiban azonosítja azon vállalkozás(ok) kiletét, amely(ek)től a támogatást vissza kell követelni. Ha a végrehajtás fázisában úgy tűnik, hogy a támogatást más alanyokra ruházták át, az EFTA-államnak esetleg ki kell terjesztenie a visszafizetést, hogy valamennyi tényleges kedvezményezett felölve biztosítsa, hogy a visszafizetési kötelezettséget nem kerüli meg.
32. Az EB iránymutatással szolgált azokra a feltételekre vonatkozóan, amelyek szerint a visszafizetési kötelezettséget ki kell terjesztenie a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás eredeti kedvezményezettjein kívül más vállalkozásokra. Az EB szerint a jogtalan előny átruházására akkor kerül sor, ha a támogatás eredeti kedvezményezettjének eszközeit a piaci értéküknél alacsonyabb összegért átruházzák egy harmadik félre, illetve néha egy olyan jogutód vállalkozásra, amelyet a visszafizetési határozat megkerülése érdekében hoztak létre ⁽⁴¹⁾. Ezen ítélkezési gyakorlat értelmében a Hatóság feladata lesz bizonyítani, hogy az eszközöket piaci értéküknél alacsonyabb összegért értékesítették, különösképpen a visszafizetési határozat megkerülése érdekében létrehozott jogutód vállalkozás számára, amely esetben a visszafizetési határozat kiterjeszthető a harmadik félre. A megkerülés tipikus esetei azok, amelyek során az átruházás nem tükröz semmilyen gazdasági logikát a visszafizetési határozat érvénytelenítésén kívül ⁽⁴²⁾.
33. Egy olyan vállalkozás részesedésének átruházása (részvényügyletek) tekintetében, amelynek a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást vissza kell térítenie, az EB úgy vélte ⁽⁴³⁾, hogy az ilyen vállalkozás részvényeinek egy harmadik félnek történő értékesítése nem befolyásolja a kedvezményezett támogatás visszafizetési kötelezettségét ⁽⁴⁴⁾. Amikor megállapítható, hogy a részvényvásárló az adott vállalkozás részvényeire az uralkodó piaci árat fizette, nem lehet úgy tekinteni, hogy ő olyan előnyben részesült, amely állami támogatásnak minősülhet ⁽⁴⁵⁾.
34. Amikor támogatási programok tekintetében visszafizetési határozatot hoz, a Hatóság rendszerint nincs abban a helyzetben, hogy a határozatban azonosítsa minden olyan vállalkozást, amely jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást kapott. Ezt a végrehajtási eljárás kezdetén az érintett EFTA-államnak kell megtennie, amelynek meg kell vizsgálnia valamennyi érintett vállalkozás egyéni helyzetét ⁽⁴⁶⁾.

A visszafizetendő összeg kiszámítása

35. A visszafizetés célja akkor teljesül, ha „a kedvezményezett, vagy más szavakkal az a vállalkozás, amelynek a támogatásból tényleges előnye származott, visszafizette a kérdéses támogatást, adott esetben a késedelmi kamattal együtt. A támogatás visszafizetésével a kedvezményezett elveszíti azokat az előnyöket, amelyeket a piaci versenytársaival szemben élvezett, és visszaáll a támogatás kifizetését megelőző helyzet” ⁽⁴⁷⁾.
36. Ahogy régebben is, visszafizetési határozataiban a Hatóság pontosan meghatározza azokat a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatási intézkedéseket, amelyek visszafizetés tárgyát képezik. A Hatóság – amennyiben a szükséges adatok a rendelkezésre állnak – törekedni fog arra is, hogy számszerűen meghatározza a visszafizetendő támogatás pontos összegét. Egyértelmű azonban, hogy a Hatóság nem állapíthatja meg a visszafizetendő támogatás pontos összegét, és jogilag nincs erre kötelezve. Elegendő, ha a Hatóság határozata tartalmazza azokat az információkat, amelyek segítségével az EFTA-államok egyszerűen meghatározhatják az összeget ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁰⁾ A fenti 27. lábjegyzetben hivatkozott C-303/88. sz., *Olaszország kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet 57. pontja és a C-277/00. sz., *Németország kontra Bizottság* (SML) [EBHT 2004., I-3925. o.] 75. pontja.

⁽⁴¹⁾ A fenti 40. lábjegyzetben hivatkozott C-277/00. sz., *Németország kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet.

⁽⁴²⁾ A C-328/99. és C-399/00. sz., *Olaszország és SIM 2 Multimedia kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet [EBHT 2003., I-4035. o.]. A megkerülés esetére további példaként lásd a fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott C-415/03. sz., *Bizottság kontra Görögország* ügyben hozott ítéletet.

⁽⁴³⁾ A fenti 42. lábjegyzetben hivatkozott C-328/99. és C-399/00. sz., *Olaszország és SIM 2 Multimedia kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet 83. pontja.

⁽⁴⁴⁾ Olyan vállalkozás privatizálása esetén, amely a Hatóság által összeegyeztethetőnek ítélt állami támogatásban részesült, az EFTA-állam egy felelősségre vonatkozó záradékot iktathat be a privatizációs megállapodásba annak érdekében, hogy a vállalkozás vevőjét megvédjék annak kockázatától, hogy a támogatást jóváhagyó eredeti EFTA felügyeleti hatósági határozatot az EFTA-Bíróság hatályon kívül helyezze és annak helyébe olyan EFTA felügyeleti hatósági határozat lépjen, amely elrendeli a támogatásnak a kedvezményezettrel való visszafizetését. Az ilyen záradék rendelkezhet a vevő által a privatizált vállalkozásért fizetett ár módosításáról annak érdekében, hogy a visszafizetésre vonatkozó új felelősséget kellőképpen figyelembe vegyék.

⁽⁴⁵⁾ A fenti 40. lábjegyzetben hivatkozott C-277/00. sz., *Németország kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet 80. pontja.

⁽⁴⁶⁾ A C-310/99 sz., *Olaszország kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet [EBHT 2002., I-2289. o.] 91. bekezdése.

⁽⁴⁷⁾ A fenti 40. lábjegyzetben hivatkozott C-277/00. sz., *Németország kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet 74–76. pontja.

⁽⁴⁸⁾ A C-480/98. sz., *Spanyolország kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet [EBHT 2000., I-8717. o.] 25. pontja és a C-67/85., C-68/85. és C-70/85. sz., *Kwekerij van der Kooy BV és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 1988., 219. o.].

37. A jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatási program esetében a Hatóság nem tudja mennyiségileg meghatározni az egyes kedvezményezettektől visszakövetelendő összeegyeztethetetlen támogatás összegét. Szükség van arra, hogy a kérdéses támogatási program alapján az EFTA-állam részletesen elemezze az egyedi esetekben nyújtott támogatást. A határozatában a Hatóság ezért jelzi, hogy az EFTA-államoknak valamennyi támogatást vissza kell követelniük, kivéve, ha olyan konkrét projekt számára nyújtották, amely a támogatásnyújtás időpontjában megfelelt a csoportmentességi rendeletekben foglalt valamennyi feltételnek, illetve ha a Hatóság által jóváhagyott támogatási program keretében nyújtották.
38. A 3. jegyzőkönyv II. része 14. cikkének (2) bekezdése alapján a visszafizetési határozat szerint visszafizetendő támogatásnak magában kell foglalnia a kamatot, amelynek megfelelő szintjét a Hatóság állapítja meg. A kamattól a naptól fizetendő, amikor a jogellenes támogatást a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották, addig a napig, amíg visszafizetésre nem került ⁽⁴⁹⁾. A 195/04/COL határozat megállapítja, hogy a kamatlábat konszolidált alapon a támogatás visszafizetésének időpontjáig kell alkalmazni ⁽⁵⁰⁾.

A határozat végrehajtásának menetrendje

39. Azelőtt a Bizottság visszafizetési határozatai egységes két hónapos határidőt szabtak meg, amelyen belül az érintett tagállamnak tájékoztatnia kellett a Bizottságot arról, milyen intézkedéseket tett annak érdekében, hogy az adott határozatnak megfeleljen. Az EB elismerte, hogy ez a határidő egyben a bizottsági határozat végrehajtási határidejének is tekintendő ⁽⁵¹⁾.
40. Az EB továbbá azt a következtetést vonta le, hogy a Bizottság és a tagállam közötti kapcsolatok és tárgyalások – a bizottsági határozat végrehajtásával összefüggésben – nem menthetik fel a tagállamot azon kötelezettsége alól, hogy a határozatnak az előírt határidőn belüli végrehajtásához szükséges valamennyi intézkedést megtegye ⁽⁵²⁾.
41. A Hatóság elismeri, hogy a határozatainak végrehajtására rendelkezésre álló két hónapos határidő az esetek többségében túl rövidnek bizonyul. Ezért úgy döntött, hogy a visszafizetési határozatok végrehajtási határidejét négy hónapra terjeszti ki. Ezentúl a Hatóság határozataiban két határidőt szab meg:
- egy első, a határozat hatálybalépésétől számított két hónapos határidőt, amelyen belül az EFTA-állam köteles tájékoztatni a Hatóságot a tervezett vagy végrehajtott intézkedésekről,
 - egy második, a határozat hatálybalépésétől számított négy hónapos határidőt, amelyen belül a Hatóság határozatát végre kell hajtani.
42. Ha egy EFTA-állam olyan nehézségekbe ütközik, amelyek megakadályozzák abban, hogy e határidők valamelyikét betartsa, akkor e nehézségekről – megfelelő indoklással szolgálva – tájékoztatnia kell a Hatóságot. Ezt követően a jóhiszemű együttműködés elvének megfelelően a Hatóság meghosszabbíthatja a határidőt ⁽⁵³⁾.

3.2. Az EFTA-államok szerepe: a visszafizetési határozat végrehajtása

3.2.1. Ki felel a visszafizetési határozat végrehajtásáért?

43. A visszafizetési határozat végrehajtásáért az EFTA-állam felel. A 3. jegyzőkönyv II. része 14. cikke (1) bekezdésének rendelkezései szerint az EFTA-államnak minden szükséges intézkedést meg kell tennie a támogatásnak a kedvezményezettrel való visszafizetése érdekében.
44. Ezzel összefüggésben fontos szem előtt tartani, hogy az EB több alkalommal is emlékeztetett arra, hogy a tagállamnak címzett bizottsági határozat az adott állam valamennyi szervére, többek között az adott állam bíróságaira nézve is kötelező ⁽⁵⁴⁾. Ebből következik, hogy az EFTA-állam valamennyi szerve, amely részt vesz a visszafizetési határozat végrehajtásában, köteles megtenni minden szükséges lépést annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen határozat alkalmazása azonnali és hatékony legyen.
45. Az EGT-jogszabályok nem írják elő, hogy az EFTA-állam melyik szerve felel a visszafizetési határozat gyakorlati végrehajtásáért. Az EFTA-állam nemzeti jogrendszerének feladata kijelölni azokat a szerveket, amelyek a visszakövetelésre vonatkozó határozat végrehajtásáért felelnek. Általában az EFTA-államok azt választották, hogy egy központi szervet (például minisztériumot) bízták meg a visszafizetési eljárás ellenőrzésével. E szerv folyamatos kapcsolatban áll a Hatósággal ⁽⁵⁵⁾.

⁽⁴⁹⁾ Ebben az összefüggésben lásd a fenti 48. lábjegyzetben hivatkozott C-480/98. sz., *Spanyolország kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben foglalt kivételt, 36. és az azt követő pontok.

⁽⁵⁰⁾ A kamatszámításra további iránymutatás a 195/04/COL határozatban található.

⁽⁵¹⁾ Lásd a C-207/05. sz., *Bizottság kontra Olaszország* ügyben hozott ítélet [EBHT 2006., I-70. o.] 31–36. pontját, a C-378/98. sz., *Bizottság kontra Belgium* [EBHT 2001., I-5107. o.] 28. pontját és a fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott C-232/05. sz., *Bizottság kontra Franciaország* ügyben hozott ítéletet.

⁽⁵²⁾ A C-5/86. sz., *Bizottság kontra Belgium* ügyben hozott ítélet [EBHT 1987., 1773. o.].

⁽⁵³⁾ A fenti 51. lábjegyzetben hivatkozott C-207/05. sz., *Bizottság kontra Olaszország* ügyben hozott ítélet.

⁽⁵⁴⁾ A 249/85. sz., *Albako Margarinefabrik Maria von der Linde GmbH & Co. KG kontra Bundesanstalt für landwirtschaftliche Marktordnung* ügyben hozott ítélet [EBHT 1987., 2345. o.].

⁽⁵⁵⁾ A végrehajtási tanulmány szerzői megállapították, hogy „valamennyi vizsgált országban általános elv, hogy a visszafizetést a támogatást nyújtó hatóságnak kell elvégeznie”. Arra is rámutattak, hogy az olyan országokban, ahol egy központi szervet bíznak meg a visszafizetési eljárás felügyeletével, ott az ilyen szerv létezése hozzájárul a visszafizetési határozatok hatékonyabb végrehajtásához (lásd a tanulmány 521. oldalát).

3.2.2. A visszafizetési kötelezettség végrehajtása

46. A 3. jegyzőkönyv II. része 14. cikkének (3) bekezdése kötelezi az EFTA-államokat arra, hogy késedelem nélkül indítsák el a visszafizetési eljárást. Ahogy az a 3.1. pontban említésre került, a visszafizetési határozat tartalmazza azt a határidőt, amelyen belül az EFTA-államnak be kell nyújtania azokra az intézkedésekre vonatkozó pontos információkat, amelyeket a határozat végrehajtása érdekében tervezett és tett. Az EFTA-államoknak különösen a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás kedvezményezettjeinek kielégítésére, az érintett támogatás összegére és a visszafizetésre alkalmazott nemzeti eljárásra vonatkozóan kell teljes információt nyújtaniuk. Ezen felül az EFTA-államnak dokumentációt kell rendelkezésre bocsátania, amely szemlélteti, hogy a kedvezményezettet tájékoztatta a támogatás visszafizetésére vonatkozó kötelezettségéről.

A támogatás kedvezményezettjének és a visszafizetendő összegnek az azonosítása

47. A visszafizetési határozat nem minden esetben tartalmaz teljes információt a kedvezményezett kielégítéséről, illetve a visszafizetendő támogatás összegéről. Ilyen esetben az EFTA-államnak kell azonosítania – késedelem nélkül – a határozat által érintett vállalkozásokat, valamint számszerűen meghatározni az egyes vállalkozásokkal visszafizetendő támogatás pontos összegét.
48. Jogellenes vagy összeegyeztethetetlen támogatási programok esetében az EFTA-államnak minden egyes esetben részletesen elemeznie kell a kérdéses támogatási program alapján nyújtott támogatást. A program keretében felvett támogatás kedvezményezettjeivel visszafizetendő összeg megállapítására a tagállamnak meg kell határozni, hogy a támogatás milyen mértékben kötődött egy konkrét projekthez, amely a támogatásnyújtás idején megfelelt a csoportmentesítési rendeletekben foglalt valamennyi feltételnek, illetve hogy azt valamely, a Hatóság által jóváhagyott támogatási program keretében nyújtották-e. Ezekben az esetekben az EFTA-állam alkalmazhatja a visszafizetési határozat tárgyát képező jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás megítélése idején érvényben lévő, érdemi *de minimis* kritériumokat is.
49. A visszafizetendő összeg meghatározása érdekében a nemzeti hatóságok figyelembe vehetik az adórendszer kiadásait. Amennyiben a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás kedvezményezettje a kapott összeg után adót fizetett, a nemzeti hatóságoknak lehetőségük van arra, hogy – a nemzeti adózási szabályokkal összhangban – a korábban kifizetett adó figyelembevételével csupán a felvett nettó összeget fizetessék vissza a kedvezményezettnek⁽⁵⁶⁾. A Hatóság véleménye szerint az ilyen esetekben a nemzeti hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy a kedvezményezett ne részesülhessen további adókedvezményben arra hivatkozva, hogy a visszafizetés következtében csökkent az adóköteles jövedelme, mivel ezáltal a visszafizetés nettó összege alacsonyabb lenne az eredetileg felvett nettó összegnél.

Az alkalmazandó visszafizetési eljárás

50. Az EGT-jogszabályok nem írják elő az EFTA-államok számára, mely eljárásokat alkalmazzák a visszafizetési határozat végrehajtásakor. Az EFTA-államoknak azonban tudatában kell lenniük annak, hogy a nemzeti eljárás kiválasztása és alkalmazása kötve van ahhoz a feltételhez, hogy az ilyen eljárás lehetővé tegye az EFTA felügyeleti hatósági határozat azonnali és hatékony végrehajtását. Ebből következik, hogy a felelős hatóságoknak gondosan kell mérlegelniük a nemzeti jogszabályok szerint rendelkezésre álló visszafizetési eszközök teljes skáláját, és kiválasztaniuk azt az eljárást, amely esetében a legvalószínűbb, hogy biztosítja a határozat azonnali végrehajtását. Amennyiben a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik, gyorsított eljárásokat kell alkalmazni. Az egyenértékűség és hatékonyság elvének megfelelően ezek az eljárások nem lehetnek kevésbé kedvezőek, mint a hasonló belföldi intézkedésekre irányadó eljárások, és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy nem nehezíthetik túlzott mértékben meg az EGT-jogban biztosított jogok gyakorlását⁽⁵⁷⁾.
51. Általánosabban kifejezve az EFTA-államok nem állíthatnak akadályokat a Hatóság visszafizetési határozatának végrehajtása elé⁽⁵⁸⁾. Következésképpen az EFTA-államok hatóságai kötelesek érvénytelenné nyilvánítani a nemzeti jogszabályok bármely olyan rendelkezését, amely megakadályozhatja az EFTA felügyeleti hatósági határozat azonnali végrehajtását⁽⁵⁹⁾.

A visszafizetési utasítások bejelentése és végrehajtása

52. Amint a kedvezményezett kielégítéséről, a visszafizetendő összeget és az alkalmazandó eljárást megállapították, a visszafizetési utasításokat késedelem nélkül és az EFTA felügyeleti hatósági határozatban megállapított határidőn belül el kell küldeni a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás kedvezményezettjeinek. A visszafizetési végrehajtásért felelős hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy a visszafizetési utasításokat végrehajtsák, és hogy a visszafizetés a határozatban rögzített határidőn belül befejeződik. Amennyiben a kedvezményezett nem teljesíti a visszafizetési utasítást, az EFTA-államnak törekednie kell arra, hogy nemzeti jogszabályai szerint a visszafizetést azonnal végrehajtsák.

3.2.3. Nemzeti bíróságok előtti jogvita

53. A visszafizetési határozatok végrehajtása a nemzeti bíróságok előtti jogvitát eredményezhet. A visszafizetési határozatokkal kapcsolatos jogviták két fő kategóriáját különböztethetjük meg: a visszafizetéssel foglalkozó hatóság által annak érdekében indított kereseteket, hogy a vonatkozó kedvezményezett a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatások visszafizetésére kényszerítsék, illetve a visszafizetési utasítást vitató kedvezményezettek által benyújtott kereseteket.

⁽⁵⁶⁾ A fenti 17. lábjegyzetben hivatkozott C-459/93. sz., *Németország kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet 83. pontja. Lásd még a C-148/04. sz., *Unicredito Spa kontra Agenzia delle Entrate, Ufficio Genova I* ügyben hozott ítélet [EBHT 2005., I-11137. o.] 117–120. pontját.

⁽⁵⁷⁾ A C-13/01. sz., *Safalero* ügyben hozott ítélet [EBHT 2003., I-8679. o.] 49–50. pontja.

⁽⁵⁸⁾ A C-48/71. sz., *Bizottság kontra Olaszország* ügyben hozott ítélet [EBHT 1972., 529. o.].

⁽⁵⁹⁾ A fenti 11. lábjegyzetben hivatkozott C-232/05. sz., *Bizottság kontra Franciaország* ügyben hozott ítélet.

54. A visszafizetési határozat végrehajtása több évig késhet, amennyiben e határozat végrehajtása érdekében hozott nemzeti intézkedéseket megtámadják a bíróság előtt. Még inkább ez az eset fordul elő akkor, ha magát a visszafizetési határozatot támadják meg az EFTA-Bíróság előtt, és ha a nemzeti bírakat arra kéri, hogy a nemzeti intézkedések végrehajtását mindaddig függeszték fel, amíg az EFTA-Bíróság nem hoz ítéletet a visszafizetési határozat érvényességéről.
55. Az EB ítélkezési gyakorlata szerint a támogatás kedvezményezettje, aki a felüyletről és bíróságról szóló megállapodás 36. cikkével összhangban kétségkívül megtámadta az EFTA-Bíróság előtt a visszafizetési határozatot, többé nem támadhatja meg a határozat érvényességét a nemzeti bíróság előtt zajló eljárásban azon az alapon, hogy a határozat jogellenes volt ⁽⁶⁰⁾. Ebből következik, hogy a támogatás kedvezményezettje, aki a felüyletről és bíróságról szóló megállapodás 40. és 41. cikkének megfelelően ideiglenes intézkedést kérhetett volna az EFTA-Bíróság előtt, ám ezt nem tette meg, nem kérheti a nemzeti hatóságok által a határozat végrehajtása érdekében tett intézkedések felfüggesztését a határozat érvényességéhez kapcsolódó alapon.
56. Másrészt azonban azokban az esetekben, amikor nem nyilvánvaló, hogy a támogatás kedvezményezettjének a megtámadott határozat megsemmisítése iránti kereseti kérelme elfogadható lett volna, megfelelő jogi védelmet kell biztosítani a támogatás kedvezményezettje számára. Abban az esetben, ha a támogatás kedvezményezettje a nemzeti bíróság előtt megtámadja a határozat végrehajtását azon az alapon, hogy a visszafizetési határozat jogellenes volt, akkor a nemzeti bírónak a felüyletről és bíróságról szóló megállapodás 34. cikkében meghatározott eljárást kell követnie ⁽⁶¹⁾.
57. Amennyiben a kedvezményezett a Hatóság visszafizetési határozatának állítólagos jogellenessége miatt a szóban forgó határozat végrehajtása érdekében elfogadott nemzeti intézkedések átmeneti felfüggesztését is kéri, a nemzeti bírónak meg kell vizsgálnia, az adott ügy megfelel-e az EB által a *Zuckerfabrik-ügyben* ⁽⁶²⁾ és az *Atlanta-ügyben* ⁽⁶³⁾ megállapított feltételeknek. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti bíróság akkor rendelhet el ideiglenes intézkedést, ha:
- (1) e bíróságnak súlyos kételyei merülnek fel a jogi aktus érvényességével kapcsolatban, és ha a megtámadott jogi aktus érvényessége még nem vitatott az EFTA-Bíróság előtt, akkor ő maga jár el a fenti 56. pontnak megfelelően;
 - (2) az ideiglenes intézkedés sürgősen szükséges a intézkedést kérő félnek bekövetkező súlyos és helyrehozhatatlan károk elkerülése érdekében;
 - (3) a bíróság kellően figyelembe veszi az EGT érdekeit; továbbá
 - (4) e feltételek mindegyikének vizsgálata során tiszteletben tartja az EFTA-Bíróság által a jogi aktus jogszerűségéről vagy az EGT-szinten hasonló ideiglenes intézkedés iránti kérelemről hozott döntést ⁽⁶⁴⁾.

3.2.4. A fizetésektelen kedvezményezettek különleges esete

58. Előzetes megfigyelésként fontos felidézni, hogy az EB következetesen úgy vélte, hogy a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás visszafizetésére vonatkozó kötelezettségre nincs hatással az a tény, hogy a kedvezményezett fizetésektelen vagy csődeljárás alatt áll ⁽⁶⁵⁾.
59. A fizetésektelen kedvezményezettekkel kapcsolatos esetek többségében nincs lehetőség arra, hogy a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás teljes összegét (a kamatokkal együtt) visszafizetessék, mivel a kedvezményezett eszközei nem elégségesek a hitelezők követeléseinek kielégítésére. Ebből következik, hogy nem lehetséges az előzetes helyzet hagyományos módon történő visszaállítása. Mivel a visszafizetés végső célja az, hogy véget vessen a verseny torzulásának, az EB megállapította, hogy ilyen esetben a kedvezményezett felszámolását elfogadható opciónak lehet tekinteni ⁽⁶⁶⁾. A Hatóság ezért azon az állásponton van, hogy a határozatot, amely az EFTA-államot a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatásnak egy fizetésektelen kedvezményezett általi visszafizetésére szólítja fel, megfelelően végrehajtottnak lehet tekinteni, ha a teljes visszafizetésre sor kerül, illetve – részleges visszafizetés esetén – ha a vállalkozást felszámolták, és eszközeit piaci feltételek mellett értékesítették.
60. A fizetésektelen kedvezményezetteket érintő visszafizetési határozatok végrehajtásánál az EFTA-államoknak biztosítaniuk kell, hogy a fizetésektelenségi eljárás során az EGT érdekei megfelelően érvényesüljenek és különösen hogy a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás nyújtásával okozott versenytorzulás haladéktalanul megszűnjék.

⁽⁶⁰⁾ A fenti 12. lábjegyzetben hivatkozott C-188/92. sz., *TWD Textilwerke Deggendorf GmbH kontra Németország* ügyben hozott ítélet.

⁽⁶¹⁾ A C-346/03. sz., *Atzeni és társai* ügyben hozott ítélet [EBHT 2006., I-1875. o.] 30–34. pontja.

⁽⁶²⁾ A C-143/88. és C-92/89. sz., *Zuckerfabrik Süderdithmarschen A.G. és társai* egyesített ügyekben hozott ítélet [EBHT 1991., I-415. o.] 23. és azt követő pontjai.

⁽⁶³⁾ A C-465/93. sz., *Atlanta Fruchthandels-gesellschaft mbH és társai* ügyben hozott ítélet [EBHT 1995., I-3761. o.] 51. pontja.

⁽⁶⁴⁾ A fenti 63. lábjegyzetben hivatkozott C-465/93. sz., *Atlanta Fruchthandels-gesellschaft mbH és társai* ügyben hozott ítélet 51. pontja.

⁽⁶⁵⁾ A C-42/93. sz., *Spanyolország kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet (Merco-ügy) [EBHT 1994., I-4175. o.].

⁽⁶⁶⁾ A fenti 28. lábjegyzetben hivatkozott C-52/84. sz., *Bizottság kontra Belgium* ügyben hozott ítélet.

61. Mindazonáltal a csődeljárási kérelmek regisztrálása önmagában nem mindig elegendő a Hatóság visszafizetettési határozatának azonnali és hatékony végrehajtásának biztosítására. A csődről szóló nemzeti jogszabályok egyes rendelkezéseinek alkalmazása veszélyeztetheti a visszafizetettési határozat hatékonyságát, mivel azok lehetőséget adnak a vállalkozás számára, hogy az a visszafizetettetés maradéktalan teljesítésének elmulasztása esetén is tovább működjék, így a verseny torzulása továbbra is fennáll. A Hatóság szükségesnek tartja, hogy a csődeljárás különböző szakaszaira vonatkozóan meghatározzák az EFTA-államok kötelezettségeit.
62. A csődeljárás során az EFTA-államnak azonnal regisztráltatnia kell követeléseit⁽⁶⁷⁾. Az EB esetjoga szerint a visszafizetettetés a csődről szóló nemzeti jogszabályokkal összhangban történik⁽⁶⁸⁾. A követelés tárgyát képező adósság visszafizetettése tehát a nemzeti jogban elfoglalt státusa alapján történik.
63. Korábban az Bizottságnál előfordultak olyan esetek, amikor a felszámoló elutasította a visszafizetettési kérelem regisztrálását a csődeljárás során, nevezetesen a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás formája miatt (például ha a támogatásnyújtás tőkeinjekció formájában történt). E helyzet problémákat vet fel, különösen ha az elutasítás megfosztja a visszafizetettési határozat végrehajtásában illetékes hatóságokat azon eszközöktől, amelyek biztosítják, hogy a fizetéseképtelenségi eljárások során a közösségi és EGT-érdekek megfelelő módon érvényesülhessenek. Ezért a Hatóság kívánatosnak tartja, hogy az EFTA-állam vitát folytasson a visszafizetettési kérelmek regisztrálását elutasító felszámolóval⁽⁶⁹⁾.
64. A visszafizetettési határozat azonnali és hatékony végrehajtásának biztosítása érdekében a Hatóság álláspontja szerint a visszafizetettési határozat végrehajtásáért felelős hatóságoknak meg kell fellebbezniük a felszámoló vagy a felszámoló bíróság által hozott bármely olyan döntést, amely lehetővé teszi a fizetéseképtelen kedvezményezett számára, hogy tevékenységét a visszafizetettési határozatban foglalt határidőn túl folytassa. Hasonló módon a nemzeti bíróságoknak, amennyiben ilyen kéréssel fordulnak hozzájuk, teljes mértékben szem előtt kell tartaniuk az EGT érdekeit és különösen azt kell biztosítaniuk, hogy a Hatóság határozatát azonnal végrehajtsák, és a versenynek a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás okozta torzulása a lehető leghamarabb megszűnjön. Ezért a Hatóság úgy ítéli meg, hogy a visszafizetettetés maradéktalan teljesítésének elmulasztása esetén a fizetéseképtelen kedvezményezettek tevékenységét a hatóságoknak fel kellene függeszteniük.
65. Abban az esetben, ha a hitelezők bizottsága számára olyan tervet terjesztenek elő, amely a kedvezményezett tevékenységének folytatására vonatkozik, a visszafizetettési határozat végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok csak akkor támogathatják ezt a tervet, ha az biztosítja a támogatás összegének teljes visszafizetését a Hatóság visszafizetettési határozatában előírt határidőn belül. Az EFTA-állam különösen nem mondhat le a visszafizetettési igény egy részéről, és más olyan megoldást sem fogadhat el, amely nem eredményezné a kedvezményezett tevékenységének azonnali megszűnését. A jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás teljes és késedelem nélküli visszafizetésének hiányában a visszafizetettési határozat végrehajtásáért felelős hatóságoknak minden lehetséges intézkedést meg kell tenniük annak érdekében, hogy ellenezzék a tevékenység folytatására irányuló tervet, és ragaszkodniuk kell a kedvezményezett tevékenységének a visszafizetettési határozatban megszabott határidőn belüli megszüntetéséhez.
66. Felszámolás esetén, és mindaddig, amíg a támogatást teljes mértékben vissza nem térítették, az EFTA-államnak elleneznie kell az eszközök bármely olyan átruházását, amelyre nem a piaci feltételek mellett kerül sor és/vagy amely a visszafizetettési határozat megkerülése érdekében történik. A „megfelelő eszközáttruházás” érdekében az EFTA-államnak biztosítania kell, hogy ne jusson a támogatás által keletkezett jogtalan előnyhöz az, aki az eszközöket megszerezte. Ez az eset állhat fent akkor, ha a támogatás eredeti kedvezményezettjének eszközeit piaci értéküknél alacsonyabb összegért ruházzák át egy harmadik félre, vagy egy olyan jogutód vállalkozásra, amelyet a visszafizetettési határozat megkerülése érdekében hoztak létre. Ilyen esetben a visszafizetettési határozatot ki kell terjeszteni az adott harmadik félre⁽⁷⁰⁾.
4. A HATÓSÁG VISSZAFIZETTESÉSI HATÁROZATA VÉGREHAJTÁSA ELMULASZTÁSÁNAK KÖVETKEZMÉNYEI
67. Akkor tekinthető úgy, hogy egy EFTA-állam megfelel a visszafizetettési határozatnak, ha a támogatást az előírt határidőn belül teljes mértékben visszafizetették, illetve fizetéseképtelen kedvezményezett esetén akkor, ha a vállalkozást a piaci feltételek szerint számolják fel.

⁽⁶⁷⁾ A C-142/87. sz., *Bizottság kontra Belgium* ügyben hozott ítélet [EBHT 1990., I-959. o.] 62. pontja.

⁽⁶⁸⁾ A fenti 67. lábjegyzetben hivatkozott C-142/87. sz., *Bizottság kontra Belgium* ügyben hozott ítélet 67. pontja, valamint a fenti 30. lábjegyzetben hivatkozott C-499/99. sz., *Bizottság kontra Spanyolország* ügyben hozott ítélet 28–44. pontja.

⁽⁶⁹⁾ Ezzel összefüggésben lásd az Ambergi Bíróság kereskedelmi ügyekkel foglalkozó tanácsának 2001. július 23-i ítéletét a Németország által a Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH részére nyújtott állami támogatásra (a Bizottság 1995. október 18-i 96/178/ESZAK határozata (HL L 53., 1996.3.2., 41. o.)) vonatkozóan. Ebben az ügyben a német bíróság felülbíráta a felszámoló elutasítását egy tőkeinjekció formájában nyújtott jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás visszafizetettetésére vonatkozó igény regisztrálására, mivel az elutasítás lehetetlenné tette volna a visszafizetettési határozat végrehajtását.

⁽⁷⁰⁾ A fenti 40. lábjegyzetben hivatkozott C-277/00. sz., *Németország kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet.

68. Alaposan indokolt esetben a Hatóság szintén elfogadhatja a határozat átmeneti végrehajtását, ha az valamely nemzeti vagy az EFTA-bírószágon folyamatban lévő per tárgyát képezi (pl. a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás teljes összegét egy zárolt számlán helyezik el ⁽⁷¹⁾). Az EFTA-államnak biztosítania kell, hogy a vállalkozás már ne élvezze a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatásból származó előnyöket ⁽⁷²⁾. Az EFTA-államnak be kell nyújtania a Hatósághoz jóváhagyás céljából az ilyen átmeneti intézkedések indoklását és a tervezett átmeneti intézkedés teljes leírását.
69. Amennyiben az érintett EFTA-állam nem tesz eleget a visszafizetési határozatnak, és amennyiben nem tudja bizonyítani, hogy a visszafizetetés teljes mértékben lehetetlen, a Hatóság jogsértési eljárást indíthat. Ezen felül – ha bizonyos feltételek teljesülnek – a Hatóság felszólíthatja az érintett EFTA-államot, hogy függessze fel az új összeegyeztethető támogatásnak az érintett kedvezményezett vagy kedvezményezettek számára történő kifizetését a Deggendorf-ügy elveinek alkalmazása alapján.

4.1. Jogsértési eljárások

- Intézkedések az I. rész 1. cikkének (2) bekezdése alapján, összefüggésben a 3. jegyzőkönyv II. része 23. cikkének (1) bekezdésével
70. Amennyiben az érintett EFTA-állam az előírt határidőn belül nem tesz eleget a visszafizetési határozatnak, és amennyiben nem tudja bizonyítani, hogy a visszafizetetés teljes mértékben lehetetlen, a Hatóság – ahogy azt már megtette – vagy bármely más érdekelt állam közvetlenül az EFTA-bírószághoz fordulhat az I. rész 1. cikkének (2) bekezdése alapján, összefüggésben a 3. jegyzőkönyv II. része 23. cikkének (1) bekezdésével. A Hatóság ezután az érintett EFTA-állam végrehajtó, jogalkotó és bírósági szervek magatartására vonatkozó érvekre is hivatkozhat, mivel az EFTA-államot mint egészet kell figyelembe venni ⁽⁷³⁾.
71. A felügyeletről és bíróságról szóló megállapodás 33. cikkével összhangban az érintett EFTA-államok megteszik az EFTA-bírószág ítéleteiben foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket.
- Intézkedések a 3. jegyzőkönyv II. része 23. cikkének (1) bekezdése alapján
72. Abban az esetben, ha a Hatóság megállapítja, hogy az EFTA-állam nem tett eleget az EFTA-bírószág ítéletének, a Hatóság az EFTA-bírószághoz fordulhat a II. rész 1. cikkének (2) bekezdése alapján, összefüggésben a 3. jegyzőkönyv II. része 23. cikkének (2) bekezdésével.

4.2. A Deggendorf-ügy ítélkezési gyakorlatának alkalmazása

73. A Deggendorf-ügyben hozott ítéletében az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága úgy vélte, hogy „amikor a Bizottság egy állami támogatásnak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét megvizsgálja, minden vonatkozó elemet figyelembe kell vennie, beleértve adott esetben azokat az összefüggéseket, amelyeket egy korábbi határozat már érintett, valamint azokat a kötelezettségeket, amelyeket ez a korábbi határozat egy tagállamra kiróhatott. Ebből következik, hogy a Bizottság jogosult figyelembe venni először a régi [...] támogatás és az új [...] támogatás valamennyi halmozódó hatását, másodsor pedig azt a tényt, hogy a [rég] jogellenesnek nyilvánított támogatást nem térítették vissza” ⁽⁷⁴⁾. Ezen ítélet alkalmazásával és a közös érdekekkel ellentétes versenytorzulás elkerülése érdekében a Hatóság utasíthatja az EFTA-államot, hogy függessze fel az új, összeegyeztethető támogatás kifizetését egy olyan vállalkozás számára, amelynek egy korábbi visszafizetési határozat tárgyát képező jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás áll rendelkezésére, mindaddig, amíg az EFTA-állam nem biztosítja, hogy az érintett vállalkozás visszafizeti az előző, jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást.
74. A gyakorlatban az új támogatási intézkedés előzetes vizsgálata során a Hatóság felkéri az EFTA-államot, hogy vállaljon kötelezettséget arra, hogy az új támogatás kifizetését felfüggeszti bármely olyan kedvezményezett számára, amelynek még nem fizette vissza a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást, amely egy korábbi visszafizetési határozat tárgyát képezte. Amennyiben az EFTA-állam nem vállal ilyen kötelezettséget és/vagy a szóban forgó támogatási intézkedésre vonatkozóan hiányoznak az egyértelmű adatok ⁽⁷⁵⁾ – meggátolva a Hatóságot abban, hogy megvizsgálja a régi és az új támogatásnak a versenyre gyakorolt globális hatását – a 3. jegyzőkönyv II. része 7. cikkének (4) bekezdése alapján Hatóság egy végső, feltételt megállapító határozatot hoz, megkövetelve az érintett EFTA-államtól, hogy mindaddig függessze fel az új támogatás kifizetését, amíg az érintett kedvezményezett a visszafizetetésre vonatkozó esedékes kamatokkal együtt vissza nem térítette a régi jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást.

⁽⁷¹⁾ Gyakorlatilag a támogatás teljes összegének és a kamatoknak egy zárolt számlán történő elhelyezését egy különleges szerződés rendeli el, amelyet a bank és a kedvezményezett ír alá, és amelyben a felek megállapodnak abban, hogy az összeget vagy az egyik, vagy a másik fél számára rendelkezésre bocsátják, amint a jogvita rendeződik.

⁽⁷²⁾ A zárolt számlákkal ellentétben a bankgarancia alkalmazását nem lehet megfelelő átmeneti intézkedésnek tekinteni, mivel a támogatás teljes összege még mindig a kedvezményezett rendelkezésére áll.

⁽⁷³⁾ A C-224/01. sz. Köbler ügyben hozott ítélet [EBHT 2003., I-10239. o.] 31–33. pontja; a C-173/03. sz. Traghetti del Mediterraneo ügyben hozott ítélet [EBHT 2003., I-05177. o.] 30–33. pontja.

⁽⁷⁴⁾ A T-244/93 és T-486/93. sz. TWD Deggendorf kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 1995., II-2265. o.] 56. pontja.

⁽⁷⁵⁾ Például a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatási programok esetében, amennyiben az összeg és a kedvezményezettek kiléte a Hatóság számára ismeretlen.

75. A Deggendorf elvet időközben beépítették a Hatóság állami támogatásokról szóló iránymutatásának a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló fejezetébe ⁽⁷⁶⁾, a 195/04/COL határozatba, valamint az EGT-megállapodásba foglalt csoportmentességi rendeletbe ⁽⁷⁷⁾. A Hatóságnak szándékában áll ezen elvet az állami támogatásokról szóló valamennyi elkövetkező szabályba és határozatba beépíteni.
5. KÖVETKEZTETÉS
76. A szabad és torzulástól mentes versenyrendszer fenntartása az Európai Gazdasági Térség egyik alapköve. Az Európai Gazdasági Térség versenypolitikájának részeként az állami támogatás terén a fegyelem nélkülözhetetlen ahhoz, hogy Európa valamennyi gazdasági ágazatában a belső piac továbbra is egyenlő feltételeket biztosítson. E kulcsfontosságú feladat végrehajtása során a Hatóságra és az EFTA-államokra közös felelősség hárul, hogy biztosítsák az állami támogatásokra vonatkozó szabályok betartását, különösen ami a visszakövetelésre vonatkozó határozatokat illeti.
77. E fejezet közzététele révén a Hatóság növelni kívánja a tudatosságot a visszafizetési politikának az Európai Községek bíróságai és az EFTA-bíróság által meghatározott elvei tekintetében, és érthetőbbé kívánja tenni a Hatóság visszafizetési politikát illető gyakorlatát. A Hatóság kötelezettséget vállal arra, hogy az említett elveket tiszteletben tartsa, és felkéri az EFTA-államokat arra, hogy kérjenek tanácsot, amennyiben a visszakövetelésre vonatkozó határozatok végrehajtása során nehézségekbe ütköznek. A Hatóság szolgálatai az EFTA-államok rendelkezésére állnak és szükség esetén további iránymutatással és segítséggel szolgálnak.
78. Ennek fejében a Hatóság elvárja az EFTA-államoktól, hogy a visszakövetelési politika elveit betartsák. Csak a Hatóság és az EFTA-államok egyesített erőfeszítései révén lehet biztosítani, hogy az állami támogatásra vonatkozó szabályokat betartsák, és azok elérjék a kitűzött céljukat, azaz a torzulásoktól mentes verseny fennmaradjon a belső piacon.

⁽⁷⁶⁾ Az EGT-megállapodás XV. fejezetének 1.i. pontjában említett (HL L 89., 2007.3.29., 33. o. és EGT-kiegészítés 15., 2007.3.29., 26. o., hatálybalépés 2006. december 9.), a Szerződés 87. és 88. cikkének a nemzeti regionális beruházási támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2006. október 24-i 1628/2006/EK bizottsági rendelet (HL L 302., 2006.11.1., 29. o.) és az EGT-megállapodás XV. fejezetének 1.j. pontjában említett (hatálybalépés: 2008. november 8.), a Szerződés 87. és 88. cikke alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) szóló, 2008. augusztus 6-i 800/2008/EK bizottsági rendelet (HL L 214., 2008.8.9., 3. o.).

⁽⁷⁷⁾ A nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló fejezetet 2004. december 1-jén fogadták el.

V. MELLÉKLET

A FILMMŰVÉSZETI ÉS MÁS AUDIOVIZUÁLIS ALKOTÁSOK ÁLLAMI TÁMOGATÁSA

1. BEVEZETÉS

1. Az audiovizuális és különösen a filmművészeti alkotások fontos szerepet játszanak az európai identitások formálásában, akár az Európa-szerte közös szemléletmódot, akár az eltérő hagyományainkat és történelmünket jellemző kulturális sokféleséget tekintjük. A társadalomra gyakorolt széles körű hatásaik révén elengedhetetlenül hozzájárulnak demokráciánk megfelelő működéséhez. Közvetlenül megjelennek az információs társadalom fejlődéséből eredő átalakulásokban is, hiszen az új technológiai eredmények új lehetőségeket kínálnak kultúránk és örökségünk megőrzésének előmozdítására, valamint Európa-szerte egymás kölcsönös megértésének elmélyítésére.
2. Az audiovizuális munkákat kettős természetük teszi egyedivé: egyrésztől gazdasági javak, amelyek haszon és munkahelyek keletkeztetésére kínálnak jelentős lehetőségeket. Másrésztől azonban kulturális javak is, amelyek egyidejűleg társadalmainkat tükrözik és formálják. Ez az oka annak, hogy ezen ágazatot sosem engedték át teljes mértékben a piaci erőnek.
3. Az audiovizuális alkotások közül kiemelkednek különösen a filmművészeti alkotások, mégpedig produkciós költségeik és kulturális jelentőségük miatt: a mozifilmek elkészítéséhez szükséges költségvetés jelentősen magasabb, mint az egyéb audiovizuális tartalmaké, gyakran nemzetközi koprodukcióban készülnek, és értékesítési idejük is hosszabb, hiszen adott esetben a megtekintést lehetővé tévő valamennyi csatornán, moziban, (értékesített és kölcsönzött) dvd-n és videokazettán, internetes letöltéssel és a televízióban (igénybevétel alapján fizetendő filmközvetítés (pay-per-view), előfizetési csatorna vagy szabadon fogható televíziós szolgáltatások révén) értékesíthetők. A filmművészeti alkotások komoly versennyel szembesülnek az Európán kívüli országok felől ⁽¹⁾.
4. Ezen iránymutatás meghatározza azokat az elveket, amelyek alapján az állami támogatási szabályokat a mozifilm- és televíziós alkotások gyártására alkalmazni kell. Alapjukként a filmművészeti és más audiovizuális alkotásokkal kapcsolatos bizonyos jogi szempontokról szóló európai bizottsági közlemény ⁽²⁾ 2. fejezete szolgál. A 2. fejezet meghatározza az Európai Bizottság által a mozifilmgyártáshoz nyújtott állami támogatásra alkalmazandó általános megközelítést.

2. ÁLTALÁNOS MEGKÖZELÍTÉS A MOZIFILMGYÁRTÁS SZÁMÁRA NYÚJTOTT ÁLLAMI TÁMOGATÁSRA TEKINTETTEL

5. A mozifilmek és televíziós programok a szórakoztatóipar legáltalánosabb médiumai közé tartoznak és nemzetközi szinten is emberek sokaságára vannak hatással. Az audiovizuális alkotások Európai Gazdasági Térségen belüli gyártásának jelenlegi fejlettségi szintje és különleges jellemzői miatt a filmelőállítóknak nehéz megteremteniük a kellő szintű kezdeti kereskedelmi támogatást ahhoz, hogy olyan finanszírozási csomagot állítsanak össze, amellyel a produkciós projektek elindulhatnak. Ilyen körülmények között az audiovizuális alkotások gyártásának EGT-államokban megvalósuló támogatása kulcsfontosságú szerepet játszik annak biztosításában, hogy egyedi kultúrájuk és alkotóképességük kifejezésre juthasson, és ezáltal tükröződhessen az európai kultúra sokszínűsége és gazdagsága.
6. A Maastrichti Szerződés a közösségi pillérben közösségi szinten ismerte el a kultúra előmozdításának kiemelt jelentőségét az Európai Unió és tagállamai számára azáltal, hogy a kultúrát az EK-Szerződésben külön említett közösségi politikák közé emelte (lásd az EK-Szerződés 151. cikkét). Ezzel egyidejűleg a tagállamok által a kultúra előmozdítására nyújtott támogatásra vonatkozóan beemelt az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének d) pontjába egy új, különleges kivételt az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdésében foglalt általános összeegyeztethetlenségi elv alól.
7. Az EGT-megállapodás – 31. jegyzőkönyvének 13. cikkében – ugyancsak elismeri az említett kulturális együttműködés erősítésére irányuló igényt. Az EGT-megállapodás nem rendelkezik az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének d) pontjához hasonló „kulturális mentességről”. A Hatóság állandó gyakorlatával összhangban ⁽³⁾ úgy tekinti, hogy a film- és televíziós alkotások gyártását támogató intézkedések kulturális alapon, az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének c) pontjára alapozva jóváhagyhatók. A Hatóság az értékelésnél az Európai Bizottság által az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének d) pontja értelmében használt feltételeket alkalmazza majd.
8. Az EGT-államok széles körben hajtanak végre támogató intézkedéseket a filmek és televíziós programok audiovizuális gyártása számára. E támogatás a filmkészítési alkotási és gyártási szakaszaira összpontosít, és általában támogatások vagy visszafizetendő kölcsönök formájában valósul meg. Az ezen intézkedések hátteréül szolgáló érvelés kulturális és ipari megfontolásokon alapul. Elsősorban kulturális célból kívánják biztosítani, hogy nemzeti és regionális kultúrájuk és alkotóképességük megjelenjen a film- és televízió audiovizuális médiájában. Másrésztől oly módon kívánják elérni az iparág dinamikus fejlődéséhez és megerősítéséhez szükséges létfontosságú aktivitást, hogy szilárd alapokon nyugvó filmgyártó vállalkozásokat hoznak létre, valamint gondoskodnak arról, hogy a humán képességek és tapasztalatok kellő mértékben állandóan rendelkezésre álljanak.

⁽¹⁾ Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet: Európában az amerikai filmek 2006. évi piaci részesedése 62,7 % volt.

⁽²⁾ A Bizottság közleménye a Tanácshoz, az Európai Parlamenthez, a Gazdasági és Szociális Bizottsághoz és a Régiók Bizottságához a filmművészeti és más audiovizuális alkotásokkal kapcsolatos bizonyos jogi szempontokról, COM(2001)534 végleges, HL C 43., 2002.2.16., 6. o., a továbbiakban: a közlemény. A közlemény állami támogatásokra vonatkozó részét 2004-ben (COM(2004)171 végleges, HL C 123., 2004.4.30., 1. o.) és 2007-ben (HL C 134., 2007.6.16., 5. o.) meghosszabbították. Az Európai Bizottság javasolta a közlemény hatályának meghosszabbítását, amíg új iránymutatás nem lép hatályba, illetve legkésőbb 2013. december 31-ig.

⁽³⁾ A 2002. február 20-i 32/02/COL, a 2002. szeptember 18-i 169/02/COL, a 2003. október 29-i 186/03, a 2005. július 15-i 179/05/COL és a 2006. november 14-i 342/06/COL határozat.

9. Ezen iránymutatás nem terjed ki az EGT-megállapodás 53. és 54. cikkének (vállalkozások versenyellenes gyakorlatai) az audiovizuális ágazatra történő alkalmazására ⁽⁴⁾.

2.1. A mozifilm- és televíziós alkotások támogatási rendszereinek az EGT-megállapodással való összeegyeztethetősége

10. Az EGT-megállapodás értelmében az állami támogatások alapvető szabályai a következők: a felügyeletről és bíró-ságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve I. része 1. cikkének (3) bekezdése kimondja, hogy az EFTA-államok ⁽⁵⁾ még a hatálybalépés előtt kötelesek tájékoztatni a Hatóságot arról, ha támogatás nyújtását, illetve módosítását tervezik. Az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése megtiltja az állam által vagy állami forrásból nyújtott olyan támogatást, amely torzítja az EGT-államok közötti versenyt, vagy azzal fenyeget. Mindazonáltal a Hatóság egyes állami támogatásokat mentesíthet e tilalom alól. Így az EGT-megállapodás 61. cikkének (3) bekezdése felsorol olyan támogatástípusokat, amelyeket a Hatóság hatásukra tekintettel engedélyezhet. Az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének c) pontjában foglalt egyik ilyen kivétel az egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás, amennyiben az ilyen támogatás nem befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekekkel ellentétben. Joggyakorlata során a Hatóság – e rendelkezés alapján – engedélyezte televíziós és mozifilmek gyártásának támogatását a kultúra előmozdítása érdekében, figyelembe véve az Európai Bizottság által kidolgozott feltételeket.

2.2. A mozifilmek és televíziós alkotások számára nyújtott támogatási rendszerek értékelése

11. A Hatóság a mozifilm- és televíziós alkotások támogatási rendszereinek értékelésekor ellenőrzi

- először is, hogy a támogatási rendszer tiszteletben tartja-e az „általános jogszerűség” elvét, azaz a Hatóságnak ellenőriznie kell, hogy a rendszer nem tartalmaz-e olyan rendelkezéseket, amelyek ellentétesek lennének az EGT-megállapodás rendelkezéseivel az állami támogatásokétól eltérő területeken,
- másodsorban, hogy a rendszer megfelel-e a támogatásokra vonatkozó különös összeegyeztethetőségi feltételeknek, amelyeket az Európai Bizottság a következőkben ismertetendő közleményében határozott meg ⁽⁶⁾.

A második feltétel kifejezetten a mozifilmek és televíziós alkotások számára nyújtott támogatási rendszerekre jellemző, míg a másik rutin jellegű, az ágazattól függetlenül valamennyi támogatási rendszerre alkalmazott ellenőrzés.

a) Az általános jogszerűségi feltétel tiszteletben tartása

12. A Hatóságnak ellenőriznie kell, hogy az állami támogatási rendszerek jogosultsági feltételei nem tartalmazzanak-e olyan rendelkezéseket, amelyek ellentétesek lennének az EGT-megállapodás rendelkezéseivel az állami támogatásokétól eltérő területeken. A Hatóságnak gondoskodnia kell többek között az állampolgárság, a letelepedés szabadsága, az árak szabad mozgása és a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján történő megkülönböztetést tiltó elvek tiszteletben tartásáról (az EGT-megállapodás 4., 11., 13., 28., 31., 34. és 36. cikke). Amikor az ezen elveket sértő rendelkezések nem függetleníthetők a rendszer működésétől, a Hatóság a versenyszabályokkal együtt alkalmazva juttatja őket érvényre.
13. A fenti elvekkel összhangban a támogatási rendszer pl. nem tarthatja fenn a támogatást kizárólag a saját állampolgárok számára; nem követelheti meg a kedvezményezettektől, hogy a nemzeti kereskedelmi jog értelmében alapított nemzeti vállalkozás jogállásában működjenek (az egyik EGT-államban alapított és a másikban állandó ágazat vagy képviselő révén működő vállalkozásoknak jogosultnak kell lenniük a támogatásra; továbbá csak a támogatás folyósításakor kell teljesülnie a képviselőre vonatkozó követelménynek); nem követelheti meg a filmgyártással kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtó külföldi vállalkozások alkalmazottaitól, hogy megfeleljenek a nemzeti munkajogi előírásoknak.
14. A mozifilm- és televíziós alkotások egyes támogatási rendszereit adójellegű járulékokból finanszírozzák. Az Európai Bizottság döntéshozatali gyakorlatának és az Európai Bíróság esetjogának megfelelően a Hatóság is azt a gyakorlatot követi, hogy amikor az ilyen rendszerek kizárólag nemzeti filmelőállítókat támogatnak, illetve a nemzeti filmelőállítókat az egyéb EGT-államokban található versenytársakénál nagyobb arányban támogatnak – az EGT-megállapodással való összeegyeztethetőség érdekében – az importált termékeket esetleg nem lehet elvámolni és exportálás esetén a nemzeti produkció esetleg nem tartozhat alacsonyabb adókatégoriába.

b) A mozifilm- és televíziós alkotások számára nyújtott támogatási rendszerekre vonatkozó különös összeegyeztethetőségi feltételek

15. A különös feltételeket, amelyek alapján az Európai Bizottság jelenleg a mozifilm- és televíziós alkotások támogatási rendszereit az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének d) pontjában foglalt, kulturális mentesség tekintetében értékeli, a Bizottság a francia filmgyártásnak nyújtott automatikus támogatási rendszerről szóló, 1998. júniusi határozatában foglalmazta meg. E különös feltételek, amelyeket a Hatóság a hasonló ügyek EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének c) pontjának értelmében végzett elemzése során alkalmazni fog, a következők:

- (1) A támogatást kulturális termékhez kell nyújtani. Minden EFTA-államnak biztosítania kell, hogy a támogatott produkció az igazolható nemzeti feltételnek megfelelően kulturális jellegű legyen.

⁽⁴⁾ Így például az olyan gyakorlatok, mint a filmek csomagban értékesítése vagy a jogok egymáshoz kapcsolása, amelyek összeegyeztethetetlenek lennének az EGT-megállapodással.

⁽⁵⁾ A továbbiakban az „EFTA-államok” fogalma az Izlandi Köztársaságot, a Liechtensteini Hercegséget és a Norvég Királyságot jelenti.

⁽⁶⁾ A különös összeegyeztethetőségi feltételeket az Európai Bizottság először egy 1998-as határozatában (N3/98 határozat) dolgozta ki a francia automatikus rendszerre vonatkozóan.

- (2) A filmelőállító számára engedélyezni kell, hogy a támogatási összeg bármiféle csökkentése nélkül a film költségvetésének legalább 20 %-át más EGT-államokban költhesse el. Azaz a Hatóság a területiséget támogathatósági feltételként fogadta el a támogatott film- vagy televíziós alkotás előállítási költségvetésének legfeljebb 80 %-ig terjedő kiadások tekintetében.
- (3) A támogatás intenzitását elvileg az alkotás költségvetésének 50 %-ára kell korlátozni annak érdekében, hogy ösztönözzék a piacgazdaságok elválaszthatatlan részét alkotó szokásos üzleti kezdeményezéseket, illetve elkerüljék az EGT-államok közötti ajánlati versenyt. Ez a korlátozás a nehéz, illetve alacsony költségvetésű filmalkotásokra nem vonatkozik. A Hatóság úgy véli, hogy az egyes EFTA-államok feladata meghatározni a nehéz, illetve alacsony költségvetésű film fogalmát a nemzeti jellegzetességeknek megfelelően.
- (4) Meghatározott filmkészítési tevékenységekhez (például az utómunkához) nyújtott támogatáskiegtetés nem engedélyezett, mivel biztosítani kell, hogy a támogatás semleges ösztönző hatást fejtsen ki, és ennek megfelelően el kell kerülni, hogy ezek az egyedi tevékenységek védelmet kapjanak egy adott EFTA-államban, vagy pedig oda vonzzák azokat.

Számos kérdés merül fel a fenti feltételek tekintetében:

16. A Hatóság úgy véli, hogy a támogatásnak az adott filmkészítési projekt általános költségvetésére kell vonatkoznia, és a filmelőállítóknak szabadon kell kiválasztania a költségvetés azon tételeit, amelyeket más EGT-államokban kíván elkölteni. A film- és televíziós alkotások gyártásának ágazatában tevékeny vállalkozásokat esetlegesen más támogatástípusokban is részesíteni lehetne a Hatóság által az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének a) és c) pontjában található kivételek alapján engedélyezett nemzeti horizontális támogatási rendszerekből (pl. regionális támogatás, kkv-k támogatása, kutatási és fejlesztési támogatás, képzési támogatás, foglalkoztatási támogatás).
 17. A Hatóság elfogadja, hogy az EFTA-államok a támogatás jogosultsági feltételeként előírhatják, hogy a filmalkotás gyártási költségvetésének meghatározott részét az érintett állam területén kell elkölteni. Ez azon az érvelésen alapul, hogy a kiadások területiségének meghatározott foka tekintetében esetlegesen biztosítani kell, hogy a kulturális alkotáshoz szükséges humán képességek és technikai tapasztalat folyamatosan rendelkezésre álljanak. Ezt a kulturális célkitűzések előmozdításához szükséges minimális szintre kell korlátozni.
 18. Ezenfelül a Hatóság – a filmgyártás jellegzetességeire tekintettel – úgy véli, hogy az audiovizuális alkotások teljes előállítási költségvetése az alkotással szükségképpen együtt járó kockázatos kifizetés, így következőképpen elismeri, hogy a támogatás kiszámításának referenciájaként a teljes költségvetést kell figyelembe venni, függetlenül az egész alkotó, egyes kiadási tételek természetétől. Amennyiben a támogatást a film költségvetésének egyes tételeihez rendelnék, az ilyen támogatás az ágazatnak a külön támogatott tételek révén nyújtott nemzeti kedvezményhez válhatna, amely esetlegesen már nem lenne összeegyeztethető.
 19. A MEDIA 2007-hez hasonló EK-programokból közvetlenül nyújtott finanszírozást az 50 %-os támogatási felső határ számításakor nem kell figyelembe venni. E támogatás előmozdítja a hazai filmek külföldi értékesítését, valamint ebből következően hatásai nem adódnak hozzá a nemzeti gyártásra és értékesítésre összpontosító nemzeti rendszerekéhez.
 20. Nem számítanak állami támogatásnak az EFTA-államok által a televíziós műsorszolgáltatókra kirótt jogi kötelezettségek, amelyek értelmében audiovizuális alkotások gyártásába kell beruházniuk, mivel ezek a beruházások ésszerű megtérülést biztosítanak a műsorszolgáltatók számára. A Bíróság által a PreussenElektra ügyben 2001. március 13-án hozott ítéletet követő ítélkezési gyakorlat fényében kell megállapítani, hogy az ilyen jogi kötelezettségek milyen mértékben tekinthetők állami támogatásnak.
 21. A Hatóság álláspontja szerint a fenti feltételek egyensúlyt teremtenek a kulturális célú alkotás célja, az audiovizuális alkotások EGT-beli előállítása és az állami támogatásra vonatkozó EGT-szabályok tiszteletben tartása között.
-